

## **Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 4 oktober 2021**

**Tid:**

kl. 16:00-20:35

**Lokal:**

Rådssalen

**Närvarande:**

Se bilaga

§§1-31

Justerat den 11 oktober 2021

Anslaget den 12 oktober 2021

Cecilia Brinck

Rana Nasrindotter

Björn Ljung

Hans Altsjö  
Sekreterare

**§ 1  
Justering**

1:e vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och Björn Ljung (L) justerar protokollet tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker måndag den 11 oktober 2021.

**§ 2  
Bordläggning av interpellation**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationen som redovisas i punkt 2 i kungörelsen.

**§ 3**

**Interpellation av Anna Rantala Bonnier (Fi) till  
socialborgarrådet Jan Jönsson (L) om upphandlingar av  
skyddat boende**

KS 2020/1272

**Beslut**

Interpellationen är besvarad.

**Interpellationen**

Anna Rantala Bonnier (Fi) har ställt en interpellation om upphandlingar av skyddat boende. Kommunfullmäktige beslutade den 12 oktober 2020 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Jönsson (L) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Anna Rantala Bonnier, borgarrådet Jönsson och Maria Ljuslin.

**§ 4**

**Interpellation av Linnéa Vinge (SD) till socialborgarrådet  
Jan Jönsson (L) gällande orosanmälningar och insatser  
avseende barn och unga**

KS 2020/1310

**Beslut**

Interpellationen är besvarad.

**Interpellationen**

Linnéa Vinge (SD) har ställt en interpellation om orosanmälningar och insatser avseende barn och unga. Kommunfullmäktige beslutade den 2 november 2020 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Jönsson (L) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Linnéa Vinge och borgarrådet Jönsson.

**§ 5  
Bordläggning av interpellation**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationen som redovisas i punkt 5 i kungörelsen.

## § 6

### **Interpellation av Linnéa Vinge (SD) till skolborgarrådet Isabel Smedberg-Palmqvist (L) om hedersrelaterat våld och förtryck i Stockholms skolor**

KS 2020/1365

#### **Beslut**

Interpellationen är besvarad.

#### **Interpellationen**

Linnéa Vinge (SD) har ställt en interpellation om hedersrelaterat våld och förtryck i Stockholms skolor. Kommunfullmäktige beslutade den 2 november 2021 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Smedberg-Palmqvist (L) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Linnéa Vinge, borgarrådet Smedberg-Palmqvist, Anna Rantala Bonnier, Martin Westmont och Lisa Palm.

**§ 7  
Bordläggning av interpellationer**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna som redovisas i punkterna 7 - 24 i kungörelsen.



**§ 8**

**Interpellation av Jan Valeskog (S) till  
stadsbyggnadsborgarrådet Joakim Larsson (M) om  
varför de grönbå stoppar och ”fridlyser” byggande av  
hyresrätter i stadsdelen Bromma**

KS 2021/816

**Beslut**

Interpellationen är besvarad.

**Interpellationen**

Jan Valeskog (S) har ställt en interpellation om varför de grönbå stoppar och ”fridlyser” byggande av hyresrätter i stadsdelen Bromma. Kommunfullmäktige beslutade den 6 september 2021 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Larsson (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Valeskog och Larsson.

**§ 9  
Bordläggning av interpellationer**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna som redovisas i punkterna 26 - 28 i kungörelsen.

## § 10 Frågestund

### Fråga 1

Karin Wanngård (S) ställer en fråga om vaccination av personal.

Borgarrådet Slottner (KD) svarar på frågan.

### Fråga 2

Rashid Mohammed (V) ställer en fråga om nätverket Nationell Kris 34 punkter för hur gängvåldet ska bekämpas.

Borgarrådet Slottner (KD) svarar på frågan.

### Fråga 3

Peter Wallmark (SD) ställer en fråga om trafiklösningar i och kring Bromma.

Borgarrådet Helldén (MP) svarar på frågan.

### Fråga 4

Lisa Palm (Fi) ställer en fråga om våldsutsatta kvinnors möjlighet till bostad.

Borgarrådet Wedin (M) svarar på frågan.

### Fråga 5

Emilia Bjuggren (S) ställer en fråga om ombildning av hyresrätter.

Borgarrådet Wedin (M) svarar på frågan.

### Fråga 6

Maria Ljuslin (V) ställer en fråga om socialsekreterarnas arbetssituation.

Borgarrådet Jönsson (L) svarar på frågan.

### Fråga 7

Martin Westmont (SD) ställer en fråga om Stockholms stad behöver flera olika verksamheter som arbetar med nyanländas etablering.

Borgarrådet Ertlund (C) svarar på frågan.

**Fråga 8**

Anna Rantala Bonnier (Fi) ställer en fråga om beläggningsen på SHIS.

Borgarrådet Ernlund (C) svarar på frågan.

**§ 11  
Anmälningar**

Skrivelser som inkommit till kommunfullmäktige under tiden 6 september - 4 oktober 2021 och delgivits berörda organ godkänns.

Länsstyrelsen Stockholms beslut den 20 september 2021 att utse nya ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige för tiden till och med den 14 oktober 2022 anmäls.

Daisy Johansson (L), ny ledamot  
Björn Hasselgren (L), ny ersättare  
Lisa Ahlstrand (f.d. Gustafsson) (S), ny ledamot  
Britten Lagerkvist Tranströmer (S), ny ersättare  
Åsa Nilsson Söderström (L), ny ersättare  
Clarence Bohlin (MP), ny ersättare

**§ 12  
Närvaro**

Närvaron antecknas i **bilaga 1**.

**§ 13  
Justering**

1:e vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och Björn Ljung (L) justerar protokollet tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker måndag den 11 oktober 2021.

**§ 14****Valärenden i kommunfullmäktige 2021**

Avsägelse och fyllnadsval samt återkallelse

KS 2021/46

**Beslut**

1. Avsägelse och entlediganden godkänns.
2. Återkallelse av uppdrag godkänns.
3. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens och kommunstyrelsens förslag med tilläggsförslag från Susanne Wicklund (C).
4. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
5. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
6. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
7. Vakanser bordläggs.

**Ärendet**

Valärende i kommunfullmäktige den 4 oktober 2021 behandlas.

**Förslag till beslut**

Susanne Wicklund (C) föreslår kommunfullmäktige besluta att som tillägg till kommunstyrelsens och valberedningens förslag utse Adam Rosberg (C) till ersättare i Bromma stadsdelsnämnd.

**Beslutsordning**

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag samt ett tilläggsförslag från Susanne Wicklund (C). Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslagen.



**§ 15****Revisionsberättelser rörande räkenskaper och förvaltning år 2020 för vissa institutioner utanför den egentliga kommunalförvaltningen (bihang 2021:2)**

KS 2021/1129

**Beslut**

1. Direktionen för Stockholms kommuns arbetstagares understödsstiftelse beviljas ansvarsfrihet för 2020 års förvaltning.
2. För sin del beviljas styrelsen för Handelshögskolan i Stockholm ansvarsfrihet för 2020 års förvaltning.
3. Styrelsen för Stiftelsen Hotellhem i Stockholm beviljas ansvarsfrihet för 2020 års förvaltning.
4. Styrelsen för Stiftelsen Stockholms Sjöfartshotell beviljas ansvarsfrihet för 2020 års förvaltning.
5. Styrelsen för Stiftelsen Strindbergsmuseet beviljas ansvarsfrihet för 2020 års förvaltning.
6. Styrelsen för Stiftelsen Tyrestaskogen beviljas ansvarsfrihet för 2020 års förvaltning.
7. Styrelsen för Stiftelsen Stockholms Läns Äldrecentrum beviljas ansvarsfrihet för 2020 års förvaltning.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Revisionsberättelser rörande räkenskaper och förvaltning år 2020 för vissa institutioner utanför den egentliga kommunalförvaltningen (bihang 2021:2).

**Beslutsordning**

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 16****Valkretsindelning i Stockholms kommun vid valet till  
kommunfullmäktige 2022**

Förslag från valnämnden

KS 2021/1015

**Beslut**

1. Valkretsindelning för kommunfullmäktigevalet 2022 i enlighet med utlåtandet, godkänns.
2. Valkretsindelningen översänds till länsstyrelsen.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller valkretsindelning i Stockholms kommun vid valet till kommunfullmäktige 2022.

**Beslutsordning**

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

## § 17

### Förslag till valdistriktsindelning för valen 2022

Förslag från valnämnden

KS 2021/1029

### Beslut

1. Förslaget till valdistriktsindelning vid de allmänna valen år 2022 godkänns enligt bilagorna 2 och 3 till utlåtandet.
2. Förslaget till valdistriktsindelning översänds till länsstyrelsen.

### Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller förslag till valdistriktsindelning för valen 2022.

### Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 18****Förvärv av dotterbolag till AB Stockholmshem**

Hemställan från Stockholms Stadshus AB

Val av styrelseledamöter och styrelsesuppleanter och lekmannarevisorer och lekmannarevisorssuppleant till dotterbolagen

Godkännande av bolagsordning för dotterbolag

KS 2021/717

**Beslut**

1. AB Stockholmshems förvärv av fyra aktiebolag (A, B, C och D) enligt vad som närmare framgår av utlåtandet godkänns. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge AB Stockholmshem i uppdrag att genomföra förvärvet av fyra aktiebolag A, B, C och D.
2. Till styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i dotterbolagen A, B, C och D utses personer angivna i bilaga 2 till utlåtandet. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge AB Stockholmshem i uppdrag att på extra bolagsstämma i dotterbolagen A, B, C och D utse angivna personer.
3. Till lekmannarevisor och lekmannarevisorssuppleant i dotterbolagen A, B, C och D utses personer angivna i bilaga 2 till utlåtandet. Stockholms Stadshus AB uppmanas ge AB Stockholmshem i uppdrag att på extra bolagsstämma i dotterbolagen A, B, C och D utse angivna personer.
4. Bolagsordning för dotterbolagen A, B, C och D enligt bilaga 3 till utlåtandet godkänns.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller förvärv av dotterbolag till AB Stockholmshem.

I debatten yttrar sig Arvand Mirsafian, Martin Hansson, Björn Ljung, Malin Ericson, borgarrådet Wedin och Karin Gustafsson.

**Förslag till beslut**

Björn Ljung (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Karin Gustafsson (S) och Arvand Mirsafian (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Malin Ericson (Fi) ansluter sig till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 19****AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder och lokaler i fastigheterna Filmen och Lådkameran, Bandhagen**

Genomförandebeslut

KS 2021/545

**Beslut**

Genomförandet av AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder och lokaler i fastigheterna Filmen och Lådkameran i Bandhagen, med en investeringsutgift om 565 mnkr godkänns.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder och lokaler i fastigheterna Filmen och Lådkameran, Bandhagen.

**Beslutsordning**

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

## § 20

### Stockholms arkitekturpolicy

Framställan från stadsbyggnadsnämnden

KS 2021/735

### Beslut

Stockholms arkitekturpolicy, enligt bilaga 2 och 3 till utlåtandet, godkänns.

### Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

### Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms arkitekturpolicy.

I debatten yttrar sig borgarråden Larsson och Valeskog, Sara Stenudd, Mikael Valier, Ulf Walther, Björn Ljung, Malin Ericson, Fredrik Lindstål, Peter Wallmark, Lennart Tonell och Cecilia Obermüller.

### Förslag till beslut

Borgarrådet Larsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Valeskog (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Peter Wallmark (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

### Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 21****Centralupphandling av vård- och omsorgsboenden 2022**

Komplettering avseende Rinkeby vård- och omsorgsboende i Rinkeby-Kista

KS 2021/620

**Beslut**

1. Det av kommunstyrelsen föreslagna vård- och omsorgsboendet (Rinkeby vård- och omsorgsboende i Rinkeby-Kista) ska ingå i den centrala upphandlingen för 2022.
2. Kommunstyrelsen ska besluta om upphandlingsdokument, tilldelning av kontrakt, avbrytande av upphandling, avtalstecknande, eventuella förlängningar, förändringar, kompletteringar och/eller tillägg till avtalen utifrån affärsmässiga grunder, samt häva avtal. Upphandlingen ska genomföras i enlighet med de grundläggande principer som anges i ärendet och tidigare kommunfullmäktigebeslut om valfrihet (2007-11-05 § 15), samt senare kommunfullmäktigebeslut.
3. Kommunstyrelsen får besluta om att justera antalet vård- och omsorgsboenden på det sätt som framgår av ärendet om det under arbetet med upphandlingen visar sig vara omöjligt eller uppenbart olämpligt att inkludera boendet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller centralupphandling av vård- och omsorgsboenden 2022.

I debatten yttrar sig Mirja Räihä, Robert Mjörnberg, borgarrådet Slottner, Lisa Palm och Torun Boucher.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Slottner (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.



Mirja Räijhä (S) och Robert Mjörnberg (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Lisa Palm (Fi) ansluter sig till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 22  
Bordläggning av motioner**

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna som redovisas i punkterna 42 - 45 i kungörelsen.

**§ 23****Ökad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter**

Motion av Jan Valeskog (S)

KS 2019/730

**Beslut**

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om ökad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter.

I debatten yttrar sig borgarrådet Valeskog, Robert Mjörnberg, borgarrådet Helldén, Hassan Jama, Malin Ericson och Torun Boucher.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Valeskog (S) och Robert Mjörnberg (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Malin Ericson (Fi) ansluter sig till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 24****Tydliggör markeringar på trottoarer för parkering**

Motion av Peter Wallmark (SD)

KS 2019/1558

**Beslut**

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om att tydliggöra markeringar på trottoarer för parkering.

I debatten yttrar sig Peter Wallmark och borgarrådet Helldén.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Peter Wallmark (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 25**  
**Bordläggning av motioner**

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna som redovisas i punkterna 48 - 49 i kungörelsen.

## § 26

### Ökat stöd till anhöriga drabbade av dödsskjutningar i Stockholm

Motion av Sissela Nordling Blanco och Anna Rantala Bonnier (båda Fi)

KS 2019/1042

### Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

### Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

### Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om ökat stöd till anhöriga drabbade av dödsskjutningar i Stockholm.

I debatten yttrar sig Rashid Mohammed, Anna Rantala Bonnier och borgarrådet Jönsson.

### Förslag till beslut

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Rashid Mohammed (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Anna Rantala Bonnier (Fi) ansluter sig till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

### Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 27  
Bordläggning av motioner**

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna som redovisas i punkterna 51 - 52 i kungörelsen.

**§ 28****Fritidsgården i Rågsved ska återöppnas omedelbart**

Motion av Ulf Walther (S)

KS 2020/264

**Beslut**

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om att fritidsgården i Rågsved ska återöppnas omedelbart.

I debatten yttrar sig borgarrådet Ernlund, Ulf Walther, Hassan Jama, Lisa Palm, Jonas Nilsson och Peter Wallmark.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Ernlund (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Ulf Walther (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Lisa Palm (Fi) ansluter till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.



**§ 29  
Bordläggning av motioner**

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna som redovisas i punkterna 54 - 58 i kungörelsen.

**§ 30****Sopsugsanläggning på Djurgården**

Motion av Emilia Bjuggren och Jan Valeskog (båda S)

KS 2019/1839

**Beslut**

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

**Reservationer**

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

**Ärendet**

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller en motion om sopsugsanläggning på Djurgården.

I debatten yttrar sig borgarrådet Valeskog, Maria Mustonen, Malin Ericsson och borgarrådet Luhr.

**Förslag till beslut**

Borgarrådet Luhr (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Valeskog (S) och Maria Mustonen (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Malin Ericson (Fi) ansluter sig till Socialdemokraterna och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

**Beslutsordning**

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 31  
Bordläggning av motioner**

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna som redovisas i punkterna 60 - 136.

## Närvarolista

upprättad vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 4 oktober 2021

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
49	Brinck, Cecilia §§11-25		M	17:54	20:34
97	Nasrindotter, Rana §§ 1-10, 26-31		S	15:51	20:34
56	Abdullahi Ali, Nassir	Güler, Esme	S	16:54	20:33
59	Ahlstrand, Lisa	Lagerkvist Tranströmer, Britten	S	17:52	20:34
23	Bjuggren, Emilia		S	16:30	20:34
7	Boucher, Torun		V	16:04	20:34
52	Burell, Olle		S	16:14	20:34
57	Carlsson, Lisa		S	18:00	20:34
72	Cederschiöld, Anna		M	17:46	20:34
58	Edlund, Ingela		S	15:54	20:34
60	Edvardsson, Inger		S	15:58	20:34
41	Elfvén, Anne-Lie		L	17:55	20:34
20	Ernlund, Karin		C	16:05	20:34
10	Fernell-Ingelström, Yvonne		M	17:00	20:34
78	Fors, Emilie	Öberg, Peter	L	17:07	20:34
42	Fälldin, Johan	Caperius, Gunnar	C	17:01	20:34
40	Gerdes, Hanna		L	17:54	20:34
33	Granswed Baat, Sophia		M	18:04	20:34
25	Gustafsson, Karin		S	17:57	20:34
53	Göransson, Anders		S	16:11	20:34
11	Hamilton, Ulla	Gardos Ek, Petra	M	17:49	20:34
86	Hansson, Martin		MP	17:12	20:34
95	Hedelin, Joakim	Cimini, Erik	-	18:20	20:34
34	Hedin, Andrea		M	17:52	20:34
73	Hedrup, Tom	Karlsson, Anders	M	15:48	20:34
48	Hellén, Daniel		MP	17:01	20:34
71	Hellström, Anette		M	17:15	20:34
96	Herke, Bengt		-	17:37	20:34
14	Hollis, Michaela		KD	17:46	20:34
70	Häggman, Börje		M	17:58	20:34
80	Jacobsson, Kristin	Vesterlund, Johan	C	17:24	20:34
61	Jama, Hassan		V	17:52	20:34
107	Jansson, Maria	Ericson, Malin	FI	15:59	20:34

76	Johansson, Daisy	Dundar, Abit	L	16:27	20:33
104	Johansson, Stefan		S	17:42	20:34
29	Johansson, Tobias	Karlén, Marlene	V	16:01	20:34
13	Järkeborn, Christoffer		M	17:46	20:34
18	Jönsson, Jan		L	15:56	20:33
12	Jönsson, Peter	Wejke-Norberg, Lou-Ann	M	16:37	20:34
30	Kratz, Tina		V	16:32	20:34
6	König Jerlmyr, Anna	Gustavsson, Berthold	M	17:12	20:34
5	Larsson, Joakim		M	16:09	20:34
54	Lekberg, Karin		S	16:05	20:34
74	Lennaárd, Fritz		M	17:52	20:34
9	Lindblom, Clara	Arce Oliver, Rodrigo	V	17:48	20:34
45	Lindstål, Fredrik		C	17:35	20:34
16	Ljung, Björn		L	17:57	20:34
64	Ljuslin, Maria		V	16:00	20:34
47	Luhr, Katarina		MP	16:00	20:34
35	Lutz, Kristina		M	17:04	20:34
31	Mattsson Åkerström, Alexandra	Mustonen, Maria	V	18:03	20:34
63	Mirsafian, Arvand		V	17:53	20:34
28	Mjörnberg, Robert		V	16:50	20:34
37	Modigh, Sofia		KD	16:12	20:34
82	Mohamed, Ahmed Abdulahi	Joandi, Linnéa	MP	17:30	20:33
65	Mohammed, Rashid		V	16:55	20:33
85	Moreira Duarte, Mariana		MP	16:30	20:33
19	Naddebo, Jonas	Paniagua Dachner, María del Rocío	C	16:01	20:34
67	Nilsson, Johan		M	16:33	20:34
75	Nilsson, Jonas		M	17:54	20:33
77	Nordman, Erik		L	17:54	20:34
79	Nyberg, Claes		C	17:21	20:34
83	Obermüller, Cecilia		MP	17:45	20:34
101	Ojanne, Alexander		S	17:47	20:34
84	Okojevoh, Tiemon	Seid, Micke	MP	17:29	20:33
68	Paccamonti, Johan	Tigerström, Jan	M	17:52	20:34
105	Palm, Lisa		FI	16:02	20:34
99	Pettersson, Fredrik	Ohlsson, Bengt	S	18:09	20:34
106	Rantala Bonnier, Anna		FI	16:06	20:34
51	Rashid, Salar		S	16:07	20:34
69	Redin, Jennyfer		M	17:50	20:34
62	Rooth, Rose-Marie	Berrios, Gerardo	V	17:59	20:34
26	Räihä, Mirja		S	16:14	20:34

---

44	Sabet, Banar	Blomberg, Caroline	C	16:01	20:34
103	Salvo, Maria-Elsa		S	17:42	20:34
39	Silverudd, Patrik	Jonlund, Rasmus	L	17:57	20:34
100	Sjöbergh, Ulla		S	16:26	20:34
15	Slottnar, Erik		KD	16:30	20:34
17	Smedberg-Palmqvist, Isabel		L	16:18	20:34
55	Stavling, Margareta		S	15:54	20:34
27	Stenudd, Sara		V	17:01	20:34
66	Sundin, Bo		M	15:59	20:34
32	Svärd, Lars		M	17:49	20:34
81	Tonell, Lennart		MP	16:01	20:34
22	Valeskog, Jan		S	16:17	20:33
38	Valier, Mikael		KD	17:57	20:34
46	Vikhe Patil, Nila	Müntzing, Anna-Klara	MP	16:16	20:34
98	Vikman, Arvid		S	15:46	20:34
90	Vinge, Linnéa		SD	15:57	20:34
89	Wallmark, Peter		SD	15:57	20:33
92	Wallsén, Mona		-	17:38	20:34
102	Walther, Ulf		S	17:49	20:34
21	Wanngård, Karin		S	16:58	20:34
8	Warlenius, Rikard	Herrström, Cecilia	V	16:43	20:34
4	Wedin, Dennis		M	16:36	20:34
88	Westmont, Martin		SD	15:57	20:34
43	Wicklund, Susanne		C	16:58	20:34
36	Örbrink, Nike		KD	16:10	20:34
24	Kasirga, Kadir		S	16:05	20:34

**Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 4 oktober 2021**

*§ 3 Interpellation av Anna Rantala Bonnier (FI) till socialborgarrådet Jan Jönsson (L) om upphandlingar av skyddat boende*

## Anförande nr 1

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

## Anförande nr 2

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Tack för svar! Jag ska börja med att säga att jag är glad att vi är överens. Jag ska villigt erkänna att det inte finns någon stor strid i denna interpellation eftersom jag fick svaret att det inte finns några planer på att upphandla skyddat boende. Det har sett annorlunda ut i andra kommuner där styret ser likadant ut, så jag är glad, Jan, att vi är överens här.

Jag tänkte att jag ändå skulle passa på att fråga dig hur du ser på framtiden för ideellt drivna kvinnojourer. Interpellationen handlar lite även om detta – att det finns risk för en undanträngningseffekt som kan drabba de ideella jourerna när det sker upphandlingar men också när privata företag kommer in på marknaden för skyddat boende. Här har det tidigare varit en del problem för de ideellt drivna jourerna när det gäller föreningsbidraget, som det funnits planer på att sänka.

De nya lagstiftningsförändringar som planeras, till exempel att Ivo ska bli tillsynsskyldigt för skyddat boende, kan vara bra men också innebära högre krav som kan vara svåra att möta för ideella jourer. Hur ser du som socialborgarråd och staden på ansvaret att se till att denna kunskap och erfarenhet får fortleva i ett mer regelstyrt och kanske konkurrensutsatt system, även om det inte kommer att göras några centrala upphandlingar från stadens sida?

## Anförande nr 3

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag ska ändå börja med att säga något kort om själva frågan. Nej, vi har inga planer på att upphandla skyddade boenden, och vi avser att fortsätta ge det stöd till dessa verksamheter som vi ger genom socialnämnden. Men precis som jag har skrivit i svaret har vi, om det skulle komma lagstiftning från riksdagen, inte så mycket till val. Det är faktiskt detta som lite har varit problemet: att det har diskuterats om EU-lagstiftning på något vis kommer att påverka möjligheterna att fortsätta som vi gör i Sverige. Hittills har regeringen valt att låta den lagstiftningen ligga i byrålådan, och min personliga uppfattning är att jag hoppas att den fortsätter att ligga där.

När det gäller de ideellt drivna kvinnojouren och synen på dem och även Ivos tillsynskrav skulle jag vilja problematisera lite. I grund och botten tycker jag att de fristående aktörer vi har som är idéburna eller delvis ideellt drivna på ett mycket föredömligt sätt kan komplettera socialtjänsten. Det gäller inte bara inom verksamhet

som avser skyddat boende, utan det kan även handla om arbetet mot hemlöshet eller med utsatta barn eller ensamkommande nyanlända.

Men när aktörer är helt fristående och inte står under någon myndighets tillsyn finns det alltid en risk för att man låter människor som är i en väldigt utsatt situation bli utnyttjade eller för att de inte får den vård eller det stöd de har rätt till. I det avseendet tror jag faktiskt att det är klokt att Ivo ändå får en roll. Att bo på ett skyddat boende innebär att vara i en utsatt position, och det finns risk för att man blir väldigt utsatt utan att samhället har någon inblick.

Jag tror också att det som en del av de idéburna och ideella verksamheterna har börjat med är klokt – att man tar in kompetens som psykologer, traumaterapeuter och så vidare. Jag tror att det är viktigt, och i det avseendet är det väl bra om kraven höjs. Jag har till exempel själv tyckt att det är viktigt att barn som befinner sig i denna verksamhet får skolgång och att det inte är något som vi ska tumma på. Men kan man uppnå kraven är detta en jättebra driftsform.

#### Anförande nr 4

**M a r i a L j u s l i n (V):** Fru ordförande! Tack, Jan, för svaret! Det var ett glädjande svar från socialborgarrådet gällande frågan om upphandling av skyddat boende för våldsutsatta. Det var också betryggande att höra din personliga uppfattning även om det blev lite luddigt gällande fristående aktörer. Men vi kommer säkert att återkomma till det.

Genom att allt fler kommuner i dag väljer att upphandla skyddat boende riskerar den privata marknaden att ta över på bekostnad av kvinnojourerna, med deras unika kompetens, efter allt det ideella arbete som de har gjort i så många år. Så detta är verkligen en jätteaktuell fråga.

Privata företag inom social omsorg omsätter otroliga summor årligen och är dessutom svåra att kontrollera med avseende på kvalitet, samtidigt som det ju är kommunerna och socialtjänsten som har det yttersta ansvaret gentemot medborgarna – inte Vardaga. Där är vi överens. Den vägen vill vi inte gå när det gäller våldsutsatta. Ingen ska kunna göra vinst på mäns våld mot kvinnor.

I Stockholms stad finns dessutom väl fungerande skyddade boenden i egen regi, som du också tog upp nu. Låt oss fortsätta att ha det så, samtidigt som nämnden fortsätter att ge bidrag till många kvinnojourer som komplement.

Tack för en mycket viktig interpellation!

#### Anförande nr 5

**A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI):** Jag tycker inte heller att det är en dålig grej att Ivo blir tillsynsmyndighet för skyddat boende. Det handlar om placeringar från socialtjänsten, och det är klart att man måste se till att verksamheten håller en viss kvalitet. Det som kan bli problematiskt är kanske inte vilka som kan uppnå kvalitet i fråga om kunskap men att det kanske kommer att krävas andra typer av



skalskydd och ställas krav på bemanning på ett annat sätt. Det går mot en professionalisering.

Det finns positiva delar i detta; det vet jag att kvinnojourerörelsen också har tyckt eftersom man vill att det ska finnas kvalitet. Däremot kan det bli svårt för små, ideellt drivna kvinnojourer om man plötsligt får krav på sig på en helt annan bemanning och andra lokaler och måste anställa ytterligare kompetens.

Personer som placeras på skyddade boenden har väldigt olika typer av behov. Alla har inte behov av dygnetruntbemanning, av ett jättehögt skalskydd eller av att det finns väldigt många olika professioner på plats. En del har behov av att komma bort men samtidigt vara på ett ställe där det finns personer som kan hjälpa dem att förstå vad de har varit med om, att jobba med ambivalenser och sådana saker – sådant som de ideella kvinnojourerna enligt min erfarenhet är experter på. Privata företag, däremot, är ofta inriktade på att serva socialtjänsten, det vill säga erbjuda boende efter skydd, sköta kontakter med olika professionella och så vidare, vilket också kan behövas. Men de har inte alltid den djupgående kunskapen om våld.

Min fråga handlade mer om ifall det finns en beredskap från stadens sida för att se till att man behåller denna kunskap och på något sätt kan stötta de jourer som eventuellt inte har möjlighet att leva upp till de här kraven, givet att EU-lagstiftningen får stanna i byrålådan. Vi är överens om att den gärna får göra det, för den har försvårat bidragen till jourerna på ett sätt som jag uppfattar att ingen av oss vill se.

*§ 4 Interpellation av Linnéa Vinge (SD) till socialborgarrådet Jan Jönsson (L)  
gällande orosanmälningar och insatser avseende barn och unga*

Anförande nr 6

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 7

L i n n é a V i n g e (SD): Ordförande! Den senaste socialtjänstrapporten visar att antalet inkomna anmälningar till socialtjänsten som avser barn och unga ökar kraftigt i Stockholm. Mellan 2012 och 2019 ökade anmälningarna med 126 procent, men bara lite mer än hälften av fallen ledde till att en utredning inleddes. Även om det förstås är positivt att befarade missförhållanden bland unga och barn anmäls och att insatser sätts in när det krävs väcker det ändå en del oro att anmälningarna och insatserna tycks öka så pass kraftigt.

Med anledning av detta ställde jag sex frågor till socialborgarrådet, och jag tycker att jag fick svar på de flesta. Men jag saknar ett klargörande av att man förklarar ökningen 2015 med ett stort antal asylsökande det året, när anmälningarna fortsätter att öka trots att denna grupp har minskat kraftigt. Menar man att antalet anmälningar fortfarande är väldigt högt gällande just dem som kom till Sverige 2015, även om de inte längre är asylsökande, eller beror det på andra faktorer? Vad gör man i så fall för att fånga upp denna grupp?

Anförande nr 8

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Roligt att de flesta svaren ändå var tillfredsställande! När det gäller frågan om 2015 kan vi se ett skutt upp i antalet orosanmälningar 2015 och 2016. Detta har helt enkelt att göra med det stora antalet ensamkommande då. Det kan kanske låta lite konstigt att man lämnar in en orosanmälan när dessa personer anländer, men i och med att de saknar en egen vårdnadshavare när de kommer ska Migrationsverket eller den myndighet som kommer i kontakt med dem göra orosanmälan så att socialtjänsten kan utse en tillfällig vårdnadshavare. Det är detta som är orsaken till att det blir väldigt många orosanmälningar där.

Sedan skulle jag nog i och för sig säga att den här gruppen – nu är ju nästan inga av dem barn längre, så de tillhör inte den här delen av socialtjänstens målgrupper – tyvärr har levt ganska länge i utsatthet på olika sätt. Vi har från stadens sida haft samarbete med bland annat Stadsmissionen och en del andra organisation, som Rädda Barnen och Röda Korset, för att försöka hjälpa dem i deras situation.

Till vår stora glädje får vi ändå säga att det nu går ganska bra för de flesta i skolan. Vi kan också se att många går vidare i sina gymnasiestudier och tar examen, vilket för många av dem har varit en förutsättning för att få möjlighet att stanna i landet.

Det är väl det man kan säga om dem. Orosanmälningarna för just den här gruppen finns inte längre eftersom de numera allihop är över 20 år, och man gör inte orosanmälningar för barn som inte är barn, så att säga.

När det gäller den andra grejen du tog upp, varför vi inte inleder utredning om alla, ska det inte inledas utredning om alla anmälningar som kommer in. Men det kan ändå vara bra att veta att ungefär 56,7 procent av alla anmälningar leder till utredning. Det innebär att vi ligger högre än genomsnittet för landets kommuner. Detta tyder på att Stockholm tar anmälningarna på stort allvar och också jobbar för att tidigt identifiera barn som riskerar att fara illa.

*§ 6 Interpellation av Linnéa Vinge (SD) till skolborgarrådet Isabel Smedberg-Palmqvist (L) om hedersrelaterat våld och förtryck i Stockholms skolor*

Anförande nr 9

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 10

L i n n é a V i n g e (SD): Ordförande! En kartläggning som utfördes som ett samarbete mellan Stockholm, Göteborg och Malmö visar att flickor och kvinnor som inte klär sig korrekt blir trakasserade i sina bostadsområden och i sina skolor. Enligt rapporten erfar man även att trakasserier företrädesvis sker inom vissa etniska och religiösa grupper. Denna typ av våld och förtryck ökar, och Brottsförebyggande rådet bedömer mörkertalet som stort. Sverigedemokraterna ser därför ett behov av att skolorna stöttar de ungdomar som kanske inte får stöd från sina närstående för att kunna möta denna grupp på ett så bra och gynnsamt sätt som möjligt.

Skolborgarrådet skriver i sitt svar att hedersrelaterat våld och förtryck är en viktig och prioriterad fråga. Trots detta är svaret väldigt kort, och jag saknar svar på hur omfattande hon tror att problem kopplade till hederskultur är i kommunens skolor.

Anförande nr 11

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Tack för att du lyfter en så viktig fråga, Linnéa! Detta är naturligtvis en fråga som vi alla är bekymrade över, oavsett partifärg eller varifrån i staden vi kommer. Utmaningen gällande hedersrelaterade frågor finns över hela Stockholms stad.

Vi har ett väldigt gediget program och en väldigt fin utbildningsserie i Stockholm, som börjar bli rätt väletablerad. Jag som har jobbat med de här frågorna i många år är mån om att detta efterlevs och att arbetet fortsätter i många år till. Därför ser jag hela tiden till att prata om dessa frågor, och inte minst ser jag till att de finns med i de olika uppdrag vi ger till vår utbildningsförvaltning. Från den politiska styrningens sida finns det alltså tydliga riktlinjer och ambitioner.

När det gäller din fråga om hur det ser ut i verkligheten och hur arbetet ser ut pågår ständigt utbildningsinsatser bland våra lärare och våra ledare ute i skolorna, som i sin tur naturligtvis för detta vidare till eleverna. Men visst finns det mycket kvar att göra. Detta är en fråga som är väldigt komplex och väldigt svår att identifiera. Man brukar säga att knappt 10 procent utsätts för direkta hedersrelaterade vålds- och förtrycksmetoder. Men ända upp till 20 procent av våra ungdomar utsätts för någon form av förtryck. Det kan handla om att storasyster eller kanske framför allt storebror förbjuder sin syster att gå ut på kvällen, träffa de kompisar hon vill, umgås efter skolan och så vidare.

Jag är ute mycket i skolorna och träffar många elever. En sådan här fråga kan jag prata med en del elever om. Inte minst när jag varit ute i Järva har jag träffat på en

del elever, faktiskt tjejer, som påpekat vikten av att kunna åka in mot stan och gå i skolan där. Jag blir nästan lite beklämd över att de ska behöva tänka så – att man behöver åka från sitt eget område för att bli lite friare och kunna göra lite mer som man vill. Men det är ändå en verklighet som dessa framför allt flickor lever i; det är pojkar också, men framför allt flickor utsätts för detta.

Jag tror att det är jätte viktigt att hela tiden behålla en medvetenhet om detta i vårt arbete. Oavsett handlingsplaner och utbildningsinsatser måste vi fortsätta att prata om denna oerhört viktiga fråga. Tack för att du lyfte den!

#### Anförande nr 12

**L i n n é a V i n g e (SD):** Ordförande! Om en svensk man slår sin fru kommer han att fördömas av samhället såväl som av släkt och vänner. Men när våldet sker inom ramen för en hederskultur gör han det med en hel släkt bakom sig. En flicka som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är därför än mer utsatt och har sannolikt också mycket svårare att be om hjälp. Därför tror jag att en stor del i att minska omfattningen av detta är att kraftigt fördöma det och tydligt visa att Stockholm och Sverige står på den utsattas sida. Här kan skolan spela en enormt viktig roll genom att fördöma denna typ av våldskultur och kvinnoförtryck.

Även om jag tror att ni absolut menar väl tror jag inte att åtgärder som brev till rektorer och socialtjänst är tillräckliga för att motverka att flickor gifts bort i sina hemländer under sommarlovet. Jag skulle vilja veta på vilket sätt kommunens skolor jobbar med att fördöma hederskultur.

#### Anförande nr 13

**A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI):** Jag tycker att detta är spännande, Linnéa Vinge, för jag undrar vem du tycker det är som inte fördömer hedersrelaterat våld och förtryck i Stockholms stad. Jag har förmånen att jobba inom socialtjänsten med just dessa frågor, och jag skulle säga att det i hela samhällsapparaten finns ett starkt fördömande av hedersrelaterat våld och förtryck.

Vi vet att det finns personer med svensk bakgrund som utövar hedersrelaterat våld och förtryck och väldigt många som inte har svensk bakgrund som *inte* gör det. Jag vill bara få det förtydligat eftersom du ställde dessa saker mot varandra på ett sätt som blir felaktigt, helt enkelt.

Jag upplever också att Stockholms stad har gjort mycket vad gäller att motverka hedersrelaterat våld och förtryck i skolan, inte minst under förra mandatperioden. Feministiskt initiativ drev igenom utbildning för skolpersonal kring just hedersrelaterat våld och förtryck. Vi startade MVP i skolan, vilket också är ett program som arbetar mot våld och kring macho- och maskulinitetsnormer, som också ingår i detta. Det skulle vara intressant att veta vad Sverigedemokraterna har i sin budget som skulle bli ett storslaget medel för att motverka hedersrelaterat våld i skolan.

## Anförande nr 14

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Då fick jag tre minuter på mig att prata ännu mer om denna viktiga fråga. Vi är i hög grad överens i många frågor, vet jag, och vi delar engagemanget för dessa frågor. Hedersfrågor är, vänner, en av Liberalernas absoluta hjärtefrågor, och vi har drivit detta på alla nivåer i många år. Vi är därför väldigt glada att många fler nu uppmärksammar dessa frågor.

Jag är själv uppväxt i Södertälje och har träffat på detta på nära håll. Jag hade kompisar som inte på något sätt levde ett fritt liv, och redan då kände jag att detta är galet. Varför gör vi ingenting, och varför säger vi ingenting om detta? I dag pratar vi om det, och vi gör jättemycket på skolorna.

Utöver det handlingsprogram och de utbildningsinsatser vi pratade om tidigare gör vi också något som jag är väldigt stolt över. I våras skickade Jan och jag ut ett brev från den grönbå majoriteten till alla rektorer, där de uppmanades att hålla koll på de elever som inte kommer tillbaka efter sommarlovet och riskerar tvångsgifte eller att föras ut ur landet på olika sätt. Detta gick inte bara till våra kommunala skolor utan också till de fristående skolorna och en rad andra intressenter som också arbetar med dessa frågor.

Vi försöker hitta alla vägar för att lösa de här problemen, och vi ger oss inte. Vi kommer att försöka hitta fler arbetsmetoder för att nå ut till dessa ungdomar. Det handlar både om att rädda dem som behöver räddas, om förebyggande arbete och om att prata om det. Vi har något som heter Origo, som de flesta av er känner till; det är vårt gemensamma resurscenter mot hedersrelaterat våld. Där utvecklar man metoderna hela tiden, inte minst när det handlar om förtryck av pojkar på olika sätt.

Jag tycker att Stockholms stad går i bräsch för detta. Det finns mycket mer att göra, och vi kommer att fortsätta med det.

## Anförande nr 15

L i n n é a V i n g e (SD): Ordförande! Det är inte så svårt att trigga FI att påpeka att svenska män faktiskt också slåss. Ja, det gör de säkert, men jag tror att det är ovanligt att Anna Svensson gifts bort i ett annat land under sommarlovet. Jag saknar fördömanden och tydliga ställningstaganden i denna fråga och upplever att det väldigt mycket pratas runt problemet och att man, som du, Anna Rantala Bonnier, i stället väljer att vända på det och fokusera på andra saker för att man inte vågar prata om problemet på ett bra sätt.

## Anförande nr 16

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Nu har jag pratat i denna talarstol ungefär 10 000 gånger, höll jag på att säga – så många gånger har jag kanske inte stått här – men ett hundratal gånger mer än du, Linnéa Vinge, så jag skulle inte säga att jag på något sätt pratar runt detta. Vi har lagt fram jättemånga förslag kring hedersrelaterat våld och förtryck, som jag sa. Det gäller bland annat utbildning och antivåldsprogram i skolan och att motverka machonormer.

Det blir alltså fortfarande inte trovärdigt. Det ni gör är att stå här och orera om saker som ni inte har politiska förslag om och i stället bara hävda att ingen vill prata om det. Men ni pratar ju inte heller om det; ni har ju inga förslag. Det enda ni säger är att ingen tar detta på allvar eller fördömer det. Jag frågar fortfarande: Vem är det som inte har fördömt det? Vi har stått här i fyra år och pratat om åtgärder. Ni står och pratar om att ingen säger något som ni inte ens säger själva.

#### Anförande nr 17

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Anna Rantala Bonnier, du satt faktiskt själv för några år sedan med i en majoritet. Ni hade alla möjligheter att jobba med dessa frågor och komma med konstruktiva åtgärder för att få till en förändring. Nu är detta fortfarande ett jättestort problem. Du har varit en del av den majoritet som styr här i Stockholm, så man undrar varför vi inte har kommit längre när det gäller dessa frågor.

#### Anförande nr 18

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag har inget nytt att säga. Jag har i två inlägg berättat om vad vi har gjort. Vi har satsat på ökad kunskap bland lärare i skolan. Vi har permanentat Origo. Vi har infört antivåldsprogram i skolan. Vi har jobbat mot machonormer och förtryck. Vi har satsat på ungas organisering och föräldrastödsgrupper – allt möjligt. Men ni kanske inte har lyssnat, eller vad är problemet? Jag har sagt detta flera gånger nu. Vi pratade om det förra mandatperioden, och vi pratar om det nu.

Vi har inte löst det, Martin Westmont. Men det har ingen här inne gjort. Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck är ett enormt stort samhällsproblem, som inte kommer att avhjälpas genom att ni i era budgetar skär ned på allt vad välfärd, socialtjänst och skola heter.

#### Anförande nr 19

Borgarrådet S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Jag är i likhet med föregående talare lite frustrerad över vad jag ska hitta på och säga mer i denna viktiga fråga – jag tycker att vi har uttömt det mesta.

Det som möjligtvis gör mig lite provocerad är att Sverigedemokraterna lyfter denna fråga på det sätt som ni gör. Jag tycker att det är bra att ni diskuterar frågan; jag har inget emot det. Men att trycka till oss som att vi inte gör något – jag ser inte att Sverigedemokraterna skriver något som är nytt i er budget. Det är ändå i det här huset budgeten som visar vad vi ska göra för insatser här i staden. Det finns inga sådana texter i er budget.

När vi diskuterade MVP, alltså genusperspektivet på denna fråga, röstade ni emot det. Hela hedersfrågan handlar egentligen om genusperspektivet och att stärka både pojkar och flickor när de växer upp och i de utmaningar de möter i relation till sin familj, sitt ursprung och sin kultur, inte minst. Det är detta som MVP hela tiden handlar om, men det röstade ni emot.

Jag undrar därför, Sverigedemokraterna, vad det är ni vill att vi ska göra utöver detta. Jag är jättenyfiken på vad ni skulle kunna bidra med. Jag tror säkert att ni också har något att bidra med, men skriv då det i er budget och lägg pengar på det så vi får se vad som händer.

#### Anförande nr 20

**M a r t i n W e s t m o n t (SD):** Fru ordförande! Vad som står i vår budget är väl egentligen ovidkommande när det gäller denna viktiga fråga. Det viktiga är väl egentligen vad som verkligen genomförs. Vi har lyft denna fråga flertalet gånger under de senaste sju åren, då vi har suttit här i kommunfullmäktige. Men vi kan inte komma ifrån att det inte är vi som styr här i Stockholms stad, och vi ser att problemet kvarstår och till och med eskalerar.

Nu har jag vänt mig till båda sidor. Det är ändå ni som sitter på verktygen för att få till en förändring – det är inte vi. Vi kan bara påtala att detta är ett stort problem. Sedan är det upp till er att verkligen genomföra konstruktiva åtgärder som ger resultat, och det anser vi inte att ni gör i dag.

#### Anförande nr 21

**L i s a P a l m (FI):** Jag nästan häpnar över Martin Westmonts syn på hur staden styrs. Det är klart att vi som sitter i opposition lägger fram en budget som pekar ut den inriktning vi vill ha. Ni har samma möjlighet, men om ni inte tycker att det är viktigt behöver ni inte skriva det i budgeten; då behöver ni inte lägga pengar på det.

Det ni har gjort i er budget är att ni har skurit ned på socialtjänst och skola. Det är klart att det då ser ut som att ni inte vill satsa. Så lägg fram konkreta förslag så kan vi diskutera dem sedan!



*§ 8 Interpellation av Jan Valeskog (S) till stadsbyggnadsborgarrådet Joakim Larsson (M) om varför de grönbå stoppar och "fridlyser" byggande av hyresrätter i stadsdelen Bromma*

Anförande nr 22

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 23

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande och fullmäktige! Marken i våra småhusområden utgör drygt 40 procent av all bostadsmark i Stockholm, men bara 17 procent av invånarna bor där. Boende där har drygt 200 kvadratmeter mer markyta per person än boende i flerbostadshus. I ett avseende är det naturligtvis inte så konstigt då egna hem och radhus ligger på egen mark eller stadens mark, med ett antal hundra kvadratmeter per fastighet. Å andra sidan finns det mark i anslutning till småhusområden där alla partier har tyckt att det är rimligt att bygga, gärna till exempel mindre flerbostadshus.

Bromma är ett exempel på ett av Stockholms mest glesbefolkade områden. Projekt finns i vår översiktsplan, bland annat i Ålsten och Nockeby, och även i Bromsten, som i översiktsplanen beslutats vara ett av stadens strategiska områden, där man skulle bygga bort barriärer mellan resurssvaga och resursstarka områden. Dessa områden i Bromma eller Bromsten är bra exempel på möjliga förtättningsområden som de blågröna faktiskt har stoppat.

Just Moderaterna har tidigare, i samband med att översiktsplanen och markanvisningar beslutades, tagit ställning för viss förtätning. Bland annat på de platser i Bromma jag tidigare nämnde ville man tidigare bygga bostadsrätter. Men nu säger man alltså nej till hyresrätter. Jag vet också mot bakgrund av de mejl man fick att det fanns en lokal upprördhet över att det var hyresrätter som föreslogs.

I svaret från borgarrådet sägs att partierna har olika idéer om hur utvecklingen ska se ut i olika områden. Men ni tyckte ju tidigare att även detta var bra platser att utveckla så att fler får ta del av dessa fina miljöer. Varför har ni ändrat er? Vi har som sagt haft samma syn på detta tidigare, både i exploateringsnämnden och i kommunfullmäktige.

Då undrar man ju. Jag har ställt frågor men inte fått något svar, så jag får väl ställa dem igen. Är det så att till exempel liberaler och moderater i dessa småhusområden blev arga över att det skulle byggas? Är det detta som är orsaken? Vi har på flera politikområden upplevt att det med denna majoritet är minsta motståndets lag som gäller. Jag hoppas att jag får svar av borgarrådet.

Anförande nr 24

Borgarrådet L a r s s o n (M): Tänk, fru ordförande, att den här interpellationen kom upp! Det hade inte vare sig interpellanten eller jag räknat med från början. Men vi

ska nog klara det. Vi har ju haft den här diskussionen om just de här områdena i ett annat forum tidigare.

Jag tänkte börja med att säga att Stockholm är inne i en väldigt expansiv period. Vi har befunnit oss i en expansiv period i ungefär elva år, då vi verkligen har jobbat för en numerär när det gäller bostäder och stadsutveckling och därmed kanske har fokuserat just på antalet bostäder snarare än på frågan om kvalitet. Detta har lett till att vi i dag bland annat har ett ärende gällande arkitekturpolicy men också till att vi har haft en större kvalitetsdiskussion i stadsbyggnadsnämnden och inom vår förvaltning, som börjar ge väldigt fina resultat.

Under en sådan här expansiv period räcker det inte med att göra som Jan Valeskog gör, nämligen att försöka se hela Stockholm som någon form av markreserv. När du i inledningen i dag beskriver hur du ser på trädgårdsstad och på den mark som är aktuell utgår du just från en markreservdiskussion. Jag tycker att detta är ett felaktigt sätt att se på hur staden ska utvecklas.

De aktuella områdena är en del av Stockholms historia, och det har också en historisk betydelse att man, när man gör tillägg, är väldigt varsam gentemot omgivningen. Det gäller inte bara i Bromma utan i stadens alla delar att varsamhet och anpassning till det befintliga kan vara klokt.

Sedan stämmer det som Jan Valeskog säger att man ibland behöver kunna bygga över barriärer och se till att man får en mjuk avslutning kring en typ av bebyggelse och något som stämmer bättre överens i en övergång till annan bebyggelse. Så var det inte i de aktuella fallen. Vi tyckte strax innan vi antog strategidokumentet för villaområden och trädgårds- och småhusområden att detta blev för stort i förhållande till den plats där husen skulle ligga. Det stämmer att vi från exploateringsnämndens sida tidigare hade förordat att man skulle undersöka möjligheten att lägga flerfamiljshus på platsen – i detta fall bostadsrätter, men det spelar ingen roll. Det blev för stort, och vi tycker att man ska värna den karaktär som dessa områden har.

#### Anförande nr 25

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi är helt överens om att det är varsamhet som ska gälla. Det kännetecknar faktiskt den strategi som nämnden antog, även om det såg ut att saknas vissa delar i den. Men i den strategin, som stadsbyggnadskontoret också utgick från när man pratade om dessa platser, passade de här projekten väl in. Ni gjorde en annan bedömning av oklara skäl, som jag ser det. Ni ändrar er, och jag tolkar det nog som att det handlar om lokal opinion. Jag ska återkomma till det.

Borgarrådet säger att man har synen att det är numerären som är det viktiga. Det är intressant att konstatera att de blågröna har satt en numerär på 10 000 i stället för 8 000 godkända bostäder i plan och även har höga ambitioner i exploateringsnämnden. Numerären har uppenbarligen varit ännu viktigare när man höjer antalet, men man misslyckas totalt och har en betydligt mindre andel godkända bostäder i planer jämfört med förra mandatperioden, då vi jobbade på ett helt annat sätt med dessa frågor – betydligt mer ambitiöst. Så ni har nog haft fokus på

numerären, och det blir lite konstigt när man en hög numerär men sedan presterar väldigt mycket sämre.

Jag tror att det egentligen handlar om den lokala opinionen. När man tittar på Moderaterna ute i länet och inte minst i norrkommunerna ser man samma sak där: Det sätts generellt sett stopp för att bygga över huvud taget. I Lidingö, till exempel, sparkade man de moderater som ville bygga och satte dit sådana som inte ville bygga en enda bostad. Detsamma gäller Vallentuna och andra kommuner. Där finns en sådan opinion, precis som vi kan se i de här områdena. Om man ska upprätthålla ett byggande och tycker att vi ska förtäta i Stockholm blir det ett problem att bara titta på vissa områden, som har ganska hög täthetsgrad i dag, och bortse från småhusområdena eller anslutningen till dem.

Stadsbyggnadskontoret har gjort ett arbete i dessa frågor, vilket framgår av den översiktsplan som vi alla faktiskt var överens om – var man ska bygga och inte. Man kan verkligen inte bygga överallt, men på vissa platser går det. Att då backa ur innebär att trovärdigheten snabbt urholkas.

Men jag tror ändå att detta är en spegling av den valhänthet – minsta motståndets lag, som jag sa – som gäller när det blir opinion. Då backar man undan, och det tycker jag är väldigt trist. De som får betala är nämligen de unga stockholmarna, som får betydligt färre bostäder godkända i stadsbyggnadsnämnden denna mandatperiod jämfört med tidigare och därmed sämre möjligheter att få en bostad. Det beklagar jag verkligen.

#### Anförande nr 26

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tycker att det på retoriken från Jan Valeskog låter mycket som att det är någonting väldigt skumt med Bromma och våra trädgårdsstäder generellt. Som jag inledde med handlar det om varsamhet i dessa områden. Det finns områden just i Bromma som bebyggs och ska bebyggas väldigt mycket framöver. Jag hoppas verkligen att vi får se en lösning också kring Brommaplan, där Jan Valeskog för övrigt var med och stoppade en ganska stor utveckling av både bostadsrätter och hyresrätter.

Vi kommer att kunna bygga, och vi fortsätter att bygga i staden i hög takt. Vi ska självklart ha höga ambitioner. Men hela syftet med kvalitetsdiskussionen har varit att se till att det som byggs också uppskattas som tillskott i staden, kanske inte av alla men av väldigt många fler än det blir om man trycker in okända objekt i de småhusområden som det ofta handlar om.

Vi har ett annat exempel som kommer tillbaka ganska snart, tror jag, och som vi har debatterat flitigt här i talarstolen. Det handlar om kvarteret Vedstapeln på Sågverksgatan på södra sidan, där ni ville att Familjebostäder skulle bygga flerfamiljshus. Vi kommer nu att kunna få ett ärende som gäller ungefär lika många bostäder, vad jag har förstått. Vi ska se ärendet först, innan vi uttalar oss i detalj om det. Där sker en betydligt större anpassning till omgivningen.

Om Socialdemokraterna 2021 på fullt allvar tror att det finns någon geopolitisk hållning kring antalet hyresrätter så tror ni fel. Det är inte så det fungerar längre någonstans, skulle jag vilja påstå. Vi välkomnar att det byggs hyresrätter i Stockholm. Vi välkomnar det så mycket att vi till och med har bjudit in alla aktörer som vill bygga hyresrätter att nu använda sina muskler för att hjälpa staden att få fram fler hyresrätter.

I olika skeden, beroende på konjunkturcykler och annat, har det funnits ett större eller mindre intresse för just hyresrätter. Problemet är att Socialdemokraterna ofta bara räknar de hyresrätter som produceras av de kommunala bolagen, medan vi gärna vill räkna alla. Så den hyresrättspush som vi försökte få se i början av året börjar nu ge resultat. Allt fler aktörer får möjlighet att bygga hyresrätter i Stockholm. Med gemensamma krafter kan vi se till att hålla upp antalet bostäder också i hyresrättsform – jättebra! Men det innebär inte att det alltid är kommunen som ska bygga allting. I just dessa enskilda fall har vi olika uppfattning om vad som är lämpligt.

#### Anförande nr 27

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Förra mandatperioden nådde vi all time high – vi tog fram 30 000 lägenheter i godkända planer, varav närmare 60 procent var hyresrätter. De privata har aldrig fått så mycket marktilldelningar för hyresrätter som under förra mandatperioden. Nu har ni en push som ingen vet vad det är, för det verkar inte hända så mycket. Det händer inte heller någonting vad gäller de kommunala bolagen, som vi vet. Det är alltså inte lyckat någonstans. Även om ni skulle spurta här på slutet kommer ni inte i närheten av förra mandatperiodens siffror. Det beror just på att ni har så låga ambitioner och stoppar så många projekt. Ni hittar alltid något skäl att stoppa dem – återigen, minsta motståndets lag. Detta drabbar stockholmarna, helt klart.

Brommaplan nämndes; det var JM som inte fick för att de inte ville betala för marken i fråga. Projektet kvarstår, men något som tyvärr stoppar projektet vid Brommaplan, liksom det vid Gullmarsplan, är – det har vi också haft upp här tidigare – att regionen inte vill lägga pengar på kollektivsatsningar, som bussterminal och annat. Detta är ett jätteproblem, men vi får väl återkomma till den frågan. Det är de blågröna som styr och som har dragit undan medlen, till och med i länsplanen, som är på väg fram.

Jag skulle slutligen vilja läsa upp något som skrivits av ett parti som inte deltar i debatten, men jag tycker att det är oerhört bra. Det är Miljöpartiet som inför sin stämma snart har skrivit att man ska skapa större möjligheter till sammanhållning och kontaktytor mellan personer med olika bakgrund och att alla kommuner ska ta hänsyn till social hållbarhet i sin översiktsplan så att det kan bli mer blandad bebyggelse med mångfald av bostäder i alla områden. Vi har som sagt haft liknande ambitioner i översiktsplanen, och då blir min enkla fråga till borgarrådet: Tycker borgarrådet att dessa ambitioner, som uttryckts av Miljöpartiet, i det här fallet, och i vår översiktsplan, är korrekta? Och slutligen, är borgarrådet, om han tycker det, beredd att leva efter detta?

## Anförande nr 28

Borgarrådet L a r s s o n (M): På ett sätt blir det märkligt när debatten handlar om 145 bostäder. Om vi nu ska räkna ihop alla de bostäder som vi har skickat tillbaka eller stoppat, som Jan Valeskog skulle uttrycka det, pratar vi om projekt på marginalen – projekt som vi inte har tyckt hållit tillräckligt hög kvalitet. Vi får ofta tillbaka ärenden. Jag nämnde kvarteret Vedstapeln som gäller i stort sett lika många bostäder, men av en helt annan karaktär – mer radhuskaraktär i just det området. I andra områden kan det vara alldeles utmärkt att man bygger flerfamiljshus och både bostadsrätter och hyresrätter och så vidare.va

Jag tycker att stadsutvecklingen i Stockholm är spännande på så sätt. Vi har byggt ett halvt Malmö på tio år. Vi kommer att bygga ett till halvt Malmö; det blir väl ett helt Malmö då, totalt. Men vi kommer inte att bortse från frågan om kvalitet. Staden är fantastisk i sina olika delar, och det är också det som är så spännande med kvalitetsdokumenten: De visar hur staden har vuxit upp och hur man har fått riksintresseklassificering av vissa delar av staden just för att de är så fantastiskt fina i sin stadsplanering.

Detta innebär inte att det inte går att göra tillägg. Det görs många tillägg. Men man måste göra det på ett ansvarsfullt och bra sätt så att vi inte förstör den här stadens unika karaktär. Det är också därför vi har tagit fram dessa dokument som vägledning för aktörer och andra som vill bygga i staden.

Det är klart att vi alltid kommer att hamna i ett läge där ni vill bygga någonstans där vi inte vill bygga, och där vi kanske vill bygga någonstans där ni inte tycker att det är lämpligt. Men glöm den geopolitiska hållningen! Hyresrätter, flerfamiljshus, höghus och så vidare ska också byggas i staden, men de behöver inte byggas i våra villaområden och småhusområden, dikt intill de platser som det är frågan om. Man kan göra det i en avfasning eller infasning – hur man nu uttrycker det. Man kan göra det, och vi gör det på flera ställen.

Det är dock lite märkligt när Jan Valeskog nu står i talarstolen och skyller på JM i Brommafrågan. Där var det avtalsfrågor man inte kom överens om; då får man väl sätta sig ned och börja förhandla på nytt. I någon annan del var det regionens fel – det är alltid någon annans fel. Jag tycker nog att man bör ta ansvar för stadsutvecklingen som helhet.

Vi tar ansvar för stadsutvecklingen. Vi försöker hålla så hög takt som det bara är möjligt, trots att vi har haft ett läge där vi av konjunkturskäl fått färre att bygga bostadsrätter under en del av denna period. Där ser vi nu också en ljusning, vilket jag tycker är väldigt positivt. Tillsammans ska vi nog se till att den här staden håller den höga takt som behövs för att vi ska nå målet om 140 000 bostäder till 2030.

*§ 10 Frågestund**Fråga nr 1. Vaccination av personal*

## Anförande nr 29

Borgarrådet **Wanngård** (S): Ordförande, fullmäktige! Jag mötte borgarrådet Slottner nere på den manifestation som PRO anordnade om vikten av vaccinationer av omsorgspersonal i hemtjänsten och på våra vård- och omsorgsboenden för att säkerställa att våra äldre och sköra inte blir ytterligare drabbade av corona än vad de har blivit.

Därmed vill jag fråga äldreborgarrådet: Är du beredd att ta initiativ och kräva vaccinationer av alla anställda inom omsorgen på samma sätt som görs i andra kommuner av privata företag, eller tänker du sitta still och vänta på ny lagstiftning?

## Anförande nr 30

Borgarrådet **Slottner** (KD): Fru ordförande! Tack, Karin Wanngård, för frågan!

Jag vet att Karin Wanngård nu under drygt ett år har försökt skapa en bild av att jag sitter still och inte gör något och att jag roar mig med annat under dagarna än att vara äldreborgarråd. Jag måste säga att det är en väldigt tröttsam bildsättning, Karin Wanngård, och jag tycker att den är oförsämd.

Jag sitter inte still och väntar på ny lagstiftning. Samtidigt måste vi erkänna att det finns en lagstiftning att förhålla sig till. Vi kan inte medvetet gå ut och bryta mot lagar. Vi har jurister som gör bedömningar, och de är väldigt tydliga med att vi inte kan kräva av personal att de ska vaccinera sig. Vi kan inte omplacera eller avskeda människor som inte vaccinerar sig.

Jag är väldigt orolig över att det finns anställda inom vård och omsorg, som ska ta hand om de mest sköra grupperna och de grupper som löper störst risk att fara illa av och till och med dö av denna sjukdom, som väljer att inte vaccinera sig. För mig är det provocerande och moraliskt utmanande, och jag är upprörd över var och en som väljer att inte vaccinera sig och ändå går över tröskeln till en gammal människas hem.

Jag hade önskat att lagstiftningen såg annorlunda ut. Jag hade önskat att regeringen hade visat ett tydligare nationellt ledarskap och sagt att vi som arbetsgivare har rätt att omplacera personal och kräva vaccinationsbevis av våra anställda. Men vi har en socialminister som har valt att inte sätta ned foten i denna fråga utan som skyller på arbetsgivarna och ger dem skulden för att det finns människor som inte vaccinerar sig.

Om jag väljer att inte vaccinera mig kan det aldrig vara Stockholms stads fel eller Stockholms stads ansvar. Det är mitt ansvar att se till att jag går och vaccinerar mig,

och samma sak gäller för anställda inom vård och omsorg. Som tur är gör majoriteten det, men det är för många som har valt att inte göra det. Det bekymrar mig mycket.

#### Anförande nr 31

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är skönt att höra att vi delar samma oro, Erik, men jag måste dementera: Jag har aldrig anklagat dig för att roa dig med något annat.

Det handlar om rätten att omplacera, om att våga ställa frågan till medarbetarna och till personalen inom hemtjänsten om de är vaccinerade eller inte och om att stå upp för hur viktigt det är att vi vaccinerar all personal.

Detta finns i andra kommuner. Jag såg ett inslag med dig på nyheterna i förra veckan där du konstaterade något som vi också är överens om, nämligen att det inte ser likadant ut i Arjeplog och i Stockholm. Arjeplog har i denna fråga gått före Stockholm. Vi kan ställa krav på vaccination vid nyanställningar. Varför görs inte detta i Stockholm?

#### Anförande nr 32

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Våra jurister är tydliga med att vi inte kan ställa krav på vaccination vid nyanställning. Jag har ställt den frågan, och de är väldigt tydliga med att det inte går att göra detta. Det är uppenbarligen en annan tolkning av regelverket som Socialdemokraterna gör.

Vad gäller Arjeplog var det en handfull personer som var anställda inom äldreomsorgen som inte var vaccinerade. Detta kunde man veta eftersom de kommunala sjuksköterskor som hade utfört vaccineringen hade en mycket klar och tydlig bild av hur läget såg ut. Förmodligen har Arjeplog haft samtal med den handfull som fanns i personalstyrkan, och det har varit en form av frivillig omplacering. Det är klart att det är annorlunda än om vi skulle sätta igång detta i Stockholm. Då måste vi ha på fötterna.

Jag hade gärna velat att vi hade haft möjligheten att omplacera personal som väljer att inte vaccinera sig. Nu tar vi som arbetsgivare ett ansvar för att öka vaccinationsgraden bland de anställda genom en rad olika åtgärder, och så får vi väl fortsätta tills lagstiftningen ändras.

#### Anförande nr 33

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag anser att vi kan göra mycket mer där. Jurister får tvista, men bland andra Almegas chefsjurist hävdar att vi kan ställa krav vid nyanställningar, och därför bör vi göra det. Vi bör också se över omplaceringar, självklart i dialog med fackföreningarna om hur vi ska göra för att nå en ännu högre vaccinationsgrad.

Varför jag driver detta så tydligt är för att det handlar om våra äldre och sköra i samhället. Det handlar om dem som får hemtjänst, dem som samhället står upp för och som får hemtjänststimmar, med risk för att den som besöker dem i hemmet inte är fullgott vaccinerad. Denna risk vill inte jag att Stockholms stad ska ta. Därför måste

vi gå i bräsch och våga fatta beslut som gör att vi ställer hårdare krav på hemtjänstpersonal och vård- och omsorgspersonal. Om man ska arbeta med äldre och sköra personer ska man vara vaccinerad.

#### Anförande nr 34

Borgarrådet *S l o t t n e r* (KD): Fru ordförande! Om vi skulle gå på den linjen och ställa det kravet är risken överhängande att vi skulle få många, många arbetsrättstvister, domstolsbeslut och konflikter inom detta område som jag inte tror skulle vara till gagn för oss och som riskerar att bli dyra för Stockholms stad. Jag tror att vi skulle ta oerhört stora risker om vi löpte den linan fullt ut. Vi måste ha en lagstiftning på plats som möjliggör detta. Annars kan inte jag som äldreborgarråd ta dessa risker.

Vi har en dialog med facket för att de ska ta ett stort ansvar, vilket jag vill säga att de gör, för att uppmuntra sina medarbetare att vaccinera sig. På arbetsplatsträffar tar vi upp detta, och vi tar in inspiratörer för att få anställda att vaccinera sig. Från och med denna vecka kan anställda på särskilda boenden som inte är vaccinerade få sprutan på plats i samband med att tredje dosen delas ut, och framför allt får man vaccinera sig på arbetstid med full betalning. Som arbetsgivare tar vi alltså ett stort ansvar.

#### *Fråga nr 2. Nätverket Nationell kris 34 punkter för hur gängvåldet ska bekämpas*

#### Anförande nr 35

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Det dödliga skjutvåldet har ökat i hela landet och särskilt i Stockholm. Järvaområdet har drabbats hårt av det dödliga skjutvåldet. Vänsterpartiet har flera gånger frågat om majoritetens strategi för att få stopp på det ökande dödsvåldet i staden, men vi har inte fått konkreta svar från majoriteten.

Torsdagen den 30 september på eftermiddagen anordnades en stor demonstration på Mynttorget i Stockholm mot skjutvåldet. Initiativtagare var Järvamammorna, och syftet var att få stopp på det dödliga våld som drabbar många unga. Mammorna har tagit fram ett eget 34-punktsprogram med åtgärder för att bekämpa skjutvåldet. Det riktar sig till både regeringen och Stockholms stad.

Min fråga till Erik Slottner är: Kommer majoriteten att uppfylla delar av mammornas krav i de 34 punkterna för att få stopp på skjutningarna i staden?

#### Anförande nr 36

Borgarrådet *S l o t t n e r* (KD): Fru ordförande! Tack, Rashid Mohammed, för frågan!

Jag tycker att det är ett väldigt bra initiativ som har tagits. Det är bra med alla som engagerar sig för att få ned det dödliga våldet och, ska jag lägga till, våld i största allmänhet. Detta är något som engagerar oss alla, varenda politiker runt om i Sverige, som funderar mycket på vad vi kan göra för att få ned de eskalerande våldsamheterna



och den eskalerande gängkriminalitet som skördar många offer och förstör många människors liv, inte bara de som blir direkt drabbade utan också de anhöriga. Det är en utveckling som skapar oro och otrygghet i många av våra bostadsområden.

Det är 34 punkter. Väldigt mycket av detta jobbar vi med på olika sätt. Det är krav som är riktade både gentemot kommunpolitiker och gentemot riksdag och regering. Jag noterar bland annat att man kräver hårdare straff. Det är sådant som Rashid Mohammed och hans parti kanske inte alltid står för, men jag noterar att det framkommer. Jag tror att det är nödvändigt, och jag vet att en hel del är på gång där. Man nämner civilsamhälle, skola och socialtjänst och annan personal som kan bidra till att öka tryggheten. Jag skulle vilja påstå att väldigt mycket av detta gör vi redan.

Jag har själv inte fått de 34 punkterna skickade till mig, utan vi har läst referat. Vi har inte kunnat ta del av dem. Vi har letat under dagen. Jag skulle gärna ta emot dem för att se vad det är man vill göra. Mycket av det är som sagt nationell politik, och därför är det svårt att som kommunpolitiker genomföra allt. Men självfallet finns det mycket här som också är väldigt klokt.

#### Anförande nr 37

R a s h i d M o h a m m e d (V): Vi vet att man gör ganska mycket här i staden, men mammorna är missnöjda med hur samhället ser ut i dag. Det är förståeligt, för de är oroliga för sina barn. De vill att politikerna och den styrande majoriteten i staden ska lyssna på dem. Mammorna vill ha en dialog med både staden och stadsdelarna för att få bukt med de eskalerande dödsskjutningarna i staden.

Flera av de 34 punkter som mammorna lyfter upp handlar bland annat om att utreda och utvärdera hur staden och stadsdelarna arbetar med att förebygga kriminalitet, öka antalet sommarjobb för unga vuxna och utreda och utvärdera hur fler ordningsvakter och kameraövervakning påverkar de boende och deras hälsa och trygghet.

#### Anförande nr 38

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag lyssnar på dem. Jag lyssnar gärna och har en dialog inte bara med dessa mammor utan med olika aktörer som engagerar sig för att bekämpa brottslighet i vårt samhälle. Jag har dock svårt att tro att ordningsvakter och kameror skulle bidra till fler dödsskjutningar. Den modellen och kopplingen får jag inte ihop. Tvärtom vet vi att det är många som vill ha mer av synlig uniformerad personal och som tycker att det skapar en trygghet i närmiljön. Många vill ha fler kameror därför att man känner sig trygg med att det finns kameror på plats och att detta faktiskt också kan bidra till att lösa en del av den brottslighet som vi ser.

När det gäller just det dödliga våldet, gängskjutningar och den typen av grov kriminalitet är det svårt för kommuner, med de befogenheter vi har, att göra jättemycket. Det är väldigt mycket en fråga för den statliga nivån, polisen och åklagarväsendet att se till att personer ställs till svars för sina handlingar.

## Anförande nr 39

R a s h i d M o h a m m e d (V): Det är mammornas 34 punkter och deras krav.

Vi i Vänsterpartiet anser att förebyggande åtgärder på stadsdelsnivå är nödvändiga eftersom det är där de kriminella gängerna verkar. För att det brottsförebyggande arbetet ska vara effektivt och framgångsrikt krävs att samtliga relevanta aktörer på lokal nivå samverkar både när det gäller definition av problemet, framtagande av en handlingsplan mot problemet och genomförande av de åtgärder som följer av den. På så sätt skapas förutsättningar för kommunala verksamheter och det civila samhällets organisationer, inklusive trossamfundet, att utifrån ett helhetsperspektiv arbeta målinriktat tillsammans.

Redan i dag pågår det på flera platser i landet framgångsrikt brottsförebyggande arbete. Vänsterpartiet anser att staden bör införa de insatser och åtgärder som fungerar bra, såsom Sluta skjut.

## Anförande nr 40

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det är framför allt det förebyggande arbetet som ligger på kommunen. Det som Rashid Mohammed säger om olika insatser som vi kan göra är jättebra. Vi gör väldigt mycket av detta.

Det är alltid farligt när jag som borgarråd står och pratar om andra borgarråds ansvar, men om jag ändå får nämna lite av det för Isabel och Jan, eftersom Liberalerna ansvarar för skola och socialtjänst, så tycker jag att det var ett väldigt fint reportage i förra veckan där man såg hur skolresultaten stiger i hela Järva. Det var en mycket glädjande nyhet, där man ser att ett envetet arbete i skolan kan ge resultat och vända en utveckling. Vi hoppas verkligen att detta ska ge resultat på lång sikt.

Inom det sociala området har vi en särskild skyddsfond som stadsdelar kan söka pengar ur för att kunna placera barn och unga. Vi har de sociala insatsgrupperna, och vi vill utveckla dessa därför vi vet att det är en bra metod. Jag tror att vi kanske också skulle må bra av en socialtjänstlagstiftning som ger kommunerna lite mer befogenheter, men det är en statlig fråga.

*Fråga nr 3. Trafiklösningar i och kring Bromma*

## Anförande nr 41

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Du har suttit som borgarråd i snart två mandatperioder, Daniel, och du har representerat båda majoriteterna här i stadshuset. Brommaplansrondellen har varit ett kanske gissel redan innan du kom in som trafikborgarråd, och det är många som har haft lösningar, dock inga som har blivit verklighet.

Bromma ska expandera. Vi hörde i interpellationsdebatten tidigare här att alla är överens om att vi ska bygga ut stort i Bromma framöver. Ekerö är också en stor tillväxtzon i Stockholm. Framför allt ni i Miljöpartiet vill snabbstänga och avveckla Bromma flygplats för flygtrafik framöver och bygga bostäder där.

Hur går tankarna kring Brommaplansrondellen, och vad har du för lösningar där framöver?

Anförande nr 42

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Brommaplansrondellen är och har, i alla fall så länge jag vet, varit en svår nöt att knäcka.

Det är expansiva områden. Vi har många gånger tittat på olika typer av lösningar. Det finns en utredning som kom fram med ett par olika lösningar för några år sedan, men där kunde vi konstatera att ingen av dem egentligen var särskilt bra. Man kunde inte riktigt förutsäga vilka effekter det skulle bli, och man kunde inte riktigt komma fram till vilka kostnader det skulle bli om man skulle göra ombyggnader.

Det har pratats om en så kallad fly-over, det vill säga att Drottningholmsvägen till Bergslagsvägen skulle gå på en bro. Det tror jag skulle bli ganska problematiskt på platsen, men det är en sådan sak som man har tittat på. Man skulle kunna gräva ned en del av vägarna. Jag vet att ni har kommit med en motion om att låta gång- och cykeltrafiken gå på broar över alltihop i stället.

Ingen av dessa lösningar har visat sig vara särskilt bra för platsen. Just nu håller vi på och arbetar med mindre framkomlighetsåtgärder, framför allt för busstrafiken, som kan avlasta på platsen, och ser om man kan dra fram den på ett smartare sätt, bland annat på Drottningholmsvägen ut mot Drottningholm och vidare på Kvarnbacksvägen ut mot Solna.

Det är en jättesvår plats helt enkelt. Vi har inga bra lösningar som löser upp knutarna. Dilemmat är att om man löser upp den rondellen flyttar man kön och problemen lite längre bort i systemet. Det pågår ett stort, jättelikt motorvägsbygge inte så jättelångt från dessa platser. Det ligger nio år framåt i tiden innan det blir klart, men det kommer att påverka området kraftigt, kanske positivt.

Anförande nr 43

P e t e r W a l l m a r k (SD): Jag tackar så mycket för svaret, även om det kanske inte var något svar egentligen, framför allt inte när det gäller all trafik. Det är inte bara busstrafiken som vi vill ta höjd för, utan vi är för framkomlighet för samtliga i Brommaplansrondellen.

Du brukar alltid väldigt tydligt säga att du vill testa och att du gör saker, men detta är i dag ganska avgränsat till cykeltrafiken, där du satsar miljarder. Där finns det ingen tidsaspekt, utan det ska genomföras pronto, utan konsekvensanalyser och utan tillräckliga utredningar. Vi har Västerbron som kommer upp som ett skrämmande exempel på att vi bygger något som vi inte vet om det håller framöver och satsar över 60 miljoner på det.

När det gäller Brommaplansrondellen har du inte kommit med en enda idé på sju år om hur vi ska komma vidare med den, utan det enda svar du ger är att vi ska säkra

upp busstrafiken där. Med de busslösningar som vi har haft tidigare tror jag att det då kommer att bli ännu värre för den vanliga biltrafiken.

#### Anförande nr 44

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag tycker att du är orättvis mot trafikkontoret, Peter. För det första har vi en cykelplan från 2013 som beskriver hur cykelinfrastrukturen bör byggas ut och som löper fram till 2030. Nu har vi en ny cykelplan ute på remiss som sträcker sig till 2014. Det finns alltså ett gediget underlag i övergripande planering för staden, och alla projekt har också en bra genomgång för vad som behöver göras. Jag tycker därför att det är orättvist att säga på det sättet.

Vi kan diskutera Västerbron senare. Jag noterar att ni också där tycker att det var en dum lösning att satsa på gående.

Brommaplan är knepigt. Du har sett det ärende som vi har om busslösningar för att Ekeröborna ska köra mindre bil, vilket är något som kan avlasta Brommaplansrondellen. Där har vi sagt att kontoret ska arbeta fram eller titta på lösningar som handlar om dubbelriktade busskörfält, alltså reversibla körfält. Jag får återkomma till det.

#### Anförande nr 45

P e t e r W a l l m a r k (SD): Orättvist eller inte – jag menar att vi ska vara rättvisa mot alla trafikslag i Stockholms stad. Det är kanske det som du har frångått med extrem tydlighet i dag.

När det gäller cykellösningar håller jag med dig – det är jättebra. Men vissa är mindre bra, och vissa är rena katastrofen. Vi satsar extrema pengar på det. Men jag vill inte lyfta ned frågan där, utan jag vill ha svar på vad trafikborgarrådet har tänkt göra med Brommaplansrondellen. Vi kan inte bara lämna den frågan och säga att det inte går att göra något. Det är vårt ansvar i det här huset att se till att vi kommer fram till en lösning.

Du får gråta om trafikkontoret eller vad du vill, men det handlar inte om det. Vårt ansvar ligger där, så försök ge mig ett konkret svar på vad ni från Miljöpartiet och majoriteten tänker göra framöver för bilismen och inte bara för bussarna. Det är näringsidkare, taxi och alla andra som behöver framkomlighet, och även uttryckningsfordonen, som ofta hamnar i dessa köer. Det är kö varje dag, dygnet runt, i princip.

#### Anförande nr 46

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ja, det är kö där i princip varje dag, vilket det är på många andra platser i trafiksystemet. Det är bara att titta på Essingeleden, E4:an och så vidare. Det är för mycket trafik och bilar helt enkelt. Vi måste köra mindre bil.

När det gäller Brommaplan tycker jag att de busslösningar med reversibla körfält som vi tittar på är jätteintressanta. Då skulle vi kunna använda det busskörfält som

finns i dag så att bussarna kan gå över och använda det i båda riktningarna. Detta gör att det blir färre som behöver ta bilen från Ekerö. Mycket av den trafik som fastnar är Ekerötrafik.

Vi vet när man kommer ut till Hässelby och Vällingby och så vidare att det är trafik därifrån, men kombinationen från alla olika håll gör att det inte finns någon gordisk knut som bara kan knytas upp där. Västerort är ett jättelikt område där det inte fungerar att så mycket trafik ska ta sig mot innerstaden.

#### *Fråga nr 4. Våldsutsatta kvinnors möjlighet till bostad*

##### Anförande nr 47

L i s a P a l m (FI): Ordförande! I förra veckan kunde vi läsa i Dagens Nyheter att socialborgarrådet och bostadsbostadsborgarrådet säger att fler våldsutsatta får förtur i Stockholms bostadskö. Bland annat lyfte de fram satsning på kompetensutveckling och bättre samverkan mellan socialförvaltningen och Bostadsförmedlingen.

Det är naturligtvis bra att bifallen ökar. Det är vår starkaste vilja. Vi började på väldigt låga nivåer. År 2020 var det 9 bifall, och hittills i år har 17 personer fått bifall. Men sett till behovet kan knappast någon vara nöjd, utan vi behöver göra mer för våldsutsatta kvinnor och barn. Vi kan inte ha en situation där kvinnor som är utsatta för mäns våld hamnar i hemlöshet.

Något som vi i FI har lyft fram tidigare är att kravet på att man ska vara skuldfri för att få förtur ska strykas. Det ekonomiska våldet är utbrett. Därför vill jag fråga dig, Dennis Wedin: Kvarstår kravet om skuldfrihet i förtursreglerna och i så fall varför?

##### Anförande nr 48

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag tackar så mycket för frågan.

Det var en kul nyhet att kunna berätta tillsammans med socialborgarrådet Jan Jönsson att andelen beviljade förtursärenden i kategorin våld i nära relationer hittills i år har fördubblats jämfört med förra året. Det är vi väldigt glada för därför att majoriteten har den tydliga politiska viljan att få se en sådan utveckling.

Vi har jobbat hårt med frågan och kollat på vad det är som man kan göra som faktiskt ger konkreta resultat. Det handlar om att Bostadsförmedlingen och socialförvaltningen har förbättrat samarbetet, att förtur nu ges högre prioritet och att vi har stärkt arbetet med att öka kompetensen om relationsvåld hos exempelvis Bostadsförmedlingens handläggare. Dessa har till exempel fått en särskild kontaktperson och ett bollplank på socialförvaltningen, och det gör att viktig information från socialsekreterarna på stadsdelsförvaltningarna nu enklare når Bostadsförmedlingen. Vi har verkligen sett till att processkedjan fungerar bättre nu.

Jag hoppas att ni som har engagerat er i denna fråga kollar på vad vi har gjort, för det handlar om att vi ser till att själva riktlinjerna faktiskt efterlevs och att det fungerar bättre i samarbetet mellan stadens olika förvaltningar. Det är väldigt kul.

När det kommer till skuldfrågan stämmer det inte att alla skulder automatiskt innebär avslag, men om personen i fråga har hyresskulder kan man enligt riktlinjerna inte få förtur eftersom fastighetsägaren då inte kommer att ge sitt godkännande till en sådan hyresgäst. Men det är bra att denna fråga väcks. Vad gäller övriga skulder görs en samlad bedömning. Kontakt tas då oftast med berört bostadsbolag, och sedan tar man det vidare.

Det är viktigt för oss vi när vi pratar om denna fråga att tänka på att förtursfrågan är sista steget för människor i en sådan utsatt situation. Vi har många olika insatser, framför allt från socialnämndens sida, som gör mycket för människor som har problem med dessa frågor, och jag är stolt över vårt resultat hittills.

#### Anförande nr 49

L i s a P a l m (FI): Det vi vet är att det ekonomiska våldet är väldigt utbrett och att det är vanligt att bli utsatt för sådant våld. Snart presenterar Kronofogden en ny utredning om just den förekomsten, så det kan vara bra att ta en titt.

Det som är intressant, Dennis, är att er politik inte riktigt hänger ihop. Det är som sagt bra att fler våldsutsatta får bifall, men det är 17 personer. Vi kan göra mycket mer. Det gäller att ha hela bilden klar för sig, för vi vet att det framför allt är i hyresrätt som majoriteten av kvinnor bor. Det är detta som ekonomin tillåter.

Allmännyttan är kommunens viktigaste verktyg för att kunna ta sitt bostadsförsörjningsansvar. Samtidigt krymper ni i den grönbå majoriteten målet för allmännyttans bostadsbyggande och säljer ut de billigaste hyresrätterna. Därför vill jag fråga: På vilket sätt kommer våldsutsatta kvinnor att få bättre möjlighet till långsiktigt boende när ni säljer ut billiga hyresrätter och sänker målen för allmännyttans bostadsbyggande?

#### Anförande nr 50

Borgarrådet W e d i n (M): Det är bra att vi delar problembilden, men det är tråkigt att ni utgår från de ideologiska och socialistiska skygglapparna när ni nu bryr er så mycket om frågan om våldsutsatta och att de ska få hjälp. Det är fel att dra den parallellen eftersom vi har en stark allmännytta i Stockholm. Vi pratar om 75 000 boenden i våra allmännyttiga bolag, och vi ska vara stolta över deras arbete. Vi ska också pusha på för att de privata ska ta sitt ansvar för att hjälpa människor och exempelvis lämna ut bostäder till förtur. Vi jobbar jättemycket med Bostadsförmedlingen för att stärka samarbetet med de privata och därigenom se till att fler tar ansvar.

Det är viktigt när det kommer till skuldfrågan, som du nämner, att vi ser välvilligt på ärenden i sådana fall, och i många fall beviljas ett hyreskontrakt. Påståendet att skulder automatiskt leder till att man inte kan få förtur är felaktigt, så låt oss vara tydliga med vad riktlinjerna innebär.

Jag skulle säga att vi ska vara stolta över att Stockholm tar ett stort ansvar och har sett över hela processkedjan, vilket innebär att fler nu får möjlighet till förtur.

## Anförande nr 51

Lisa Palm (FI): Det är intressant, Dennis. Du har i din roll som bostadsborgarråd lagt fokus på att ombilda de billigaste hyresrätterna. Som jag sa vet vi att det framför allt är kvinnor som efterfrågar billiga hyresrätter. Ekonomin tillåter inget annat. Som du säger är förturssystemet det sista steget.

När man läser socialnämndens boendeplan för våldsutsatta ser man att 68 procent av dem som söker förtur gör det därför att de inte har tillräckligt med pengar. De kanske jobbar som undersköterska eller barnskötare eller går på försörjningsstöd, och just därför är det viktigt att vi behåller en stark allmännytta i Stockholm.

Återigen: På vilket sätt kommer det att hjälpa våldsutsatta kvinnor när ni ombildar de billigaste hyresrätterna och sänker målen för allmännyttan?

## Anförande nr 52

Borgarrådet Wedin (M): Om man har detta som hjärtefråga tror jag att man måste kolla närmare på problematiken och veta lite mer vad man pratar om. Låt oss också få in i debatten att de riktlinjer som vi pratar om och som ni har kritiserat under hela denna mandatperiod var ni med och beslutade om under den förra mandatperioden.

Antalet ansökningar har alltså legat ganska konstant på 100 ansökningar per år när det kommer till den kategori som vi nu pratar om. 100 ansökningar per år har det varit konstant sedan 2015. Du menar att det med ett bestånd på 75 000 lägenheter skulle vara ett problem om några hundra i enskilda stadsdelar, där allmännyttan är dominerande, får möjlighet att ombilda.

Vilken signal skickar du till kvinnor, som det oftast är, som är i sådana utsatta positioner när du står här och menar att de får det svårare att få förtur på grund av att vissa i vissa stadsdelar får möjligheten till ombildning? Vi ser ju nu att vi har fått ett konkret resultat där antalet som får bifall har fördubblats jämfört med förra året. Du står snarare här och skrämmer och vet inte vad du pratar om, och det är problematiskt.

*Fråga nr 5. Ombildning av hyresrätter*

## Anförande nr 53

Borgarrådet Buggren (S): Ordförande! Vi får se om Wedin är lika raljant mot mig som mot Lisa Palm nyss.

Tidningen Mitt i skriver just nu om de miljonklipp som sker när ombildade hyresrätter säljs vidare, senast i Grimsta. Tvåor som såldes av staden för dryga miljonen säljs efter någon månad för 2 miljoner, treor som såldes för 1,7 miljoner säljs för närmare 3 miljoner och en fyra som köptes för 2 ½ miljon säljs vidare för 4 miljoner kronor. Det är nyblivna miljonärer som har Dennis Wedin att tacka för mycket, vi övriga skattebetalare inte så mycket.

Tycker bostadsborgarrådet att det är ett rimligt sätt att hantera skattebetalarnas tillgångar att sälja våra hyresrätter för under 60 procent av marknadsvärdet?

Anförande nr 54

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Tack för frågan, Emilia!

Att människor blir miljonärer är något som Socialdemokraterna har motarbetat sedan urminnes tider, så jag förstår att bara det är provocerande.

I den artikel som du refererar till nämndes Nina Farhangian, som är ordförande i den nybildade bostadsrättsföreningen på Gulddragargränd i Grimsta. När hon fick frågan om hon har några planer på att sälja sa hon: "För min del ser jag det som att jag tagit kontroll över mitt boende. Och jag har sänkt mina månadskostnader för boendet och fått en bättre vardagsekonomi." Dessutom säger hon: "Jag tycker inte de säljs för billigt. Vi har betalat jättehöga hyror hittills och på så sätt varit med och finansierat den här byggnaden. Hyran har legat på 9 800 kronor för 69 kvadratmeter."

Jag tycker att det är en rimlig kritik som hon lyfter fram. Vi har mycket mer att göra när det kommer till att hyrorna inte ska vara så höga som de är för många människor. Det är ett viktigt arbete. Gud, vad spännande det hade varit om Socialdemokraterna seriöst hade ägnat detta en tanke! I stället har ni kvar de SSU-ideologiska skygglapparna och är genuint provocerade över att människor får ombilda i stadsdelar där allmännyttan är totalt dominerande.

I Hässelby Gård är det 77 procent allmännyttiga hyresrätter, och i Grimsta, som vi pratar om nu, är det 83 procent allmännyttiga hyresrätter. Vi pratar om några hundra ombildningar i respektive stadsdel som sker på grund av sådana som Nina, som själv har tagit initiativet att vilja köpa sin bostad. Hon har goda poänger om varför detta är rimligt. Hon säger själv att hon avser att bo kvar. Att människor kan göra bostadskarriär är en viktig del i att vi ska släppa fram bostadsrätter mer i dessa områden och snarare gynna ägt boende mer än vad vi gör i dag, till skillnad från Socialdemokraterna, som vill motarbeta ägt boende vid varje givet tillfälle.

Jag tycker inte att du ska se detta som något negativt utan snarare som att du borde ompröva din egen politik.

Anförande nr 55

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det var i alla fall ett klargörande svar från Dennis Wedin: Moderaterna är inte emot realisationen av våra gemensamma hyresrätter. Det fortsätter däremot vi mycket riktigt att vara.

Jag undrar om Wedin nöjd med ombildningarna som helhet, givet SvD:s artikelserie som visar hur man använder ombildningsprocesser och att de kan bli en risk. Det finns fenomen där man använder nya föreningar för att tvätta pengar. I Göteborg talar dina partikamrater om systemhotande brottslighet, Dennis. När du fick frågor om detta svarade du att ni i den styrande majoriteten har en stor samsyn om att inte vara naiva inför kriminalitet men att ni inte anser att situationen är som i Göteborg eller



Malmö. Jag undrar: Vad har du för bakgrund till detta? Vad är det som visar att vi inte riskerar att stå inför samma problem som de gör i Göteborg eller Malmö? Varför kan det inte uppstå kriminella aktörer som utnyttjar systemet här i Stockholm?

#### Anförande nr 56

Borgarrådet **W e d i n** (M): Tack för att du lyfter upp detta angelägna ämne och artikeln! Det är ett viktigt ämne, och det var därför jag såg till att prata med samma journalist och ge min syn på det i en efterföljande artikel.

Varken jag eller Stockholms Stadshus AB, som har satt oss in i denna fråga, känner igen problematiken kopplat till utbildningsprocesser. Vi ser inte att det finns några tecken på detta ännu i Stockholm. Men när flera andra städer nu pratar om problematik i bostadsrättsföreningar – inte nödvändigtvis i utbildningsprocesser – måste vi kolla på vad som kan göras för att förhindra den typen av kriminalitet. Det som är viktigt att säga är att man som parti inte ska låta de kriminella vinna eller säga: ”Kolla här! Kriminella tar över bostadsrättsföreningar. Då ska vi inte ha bostadsrättsföreningar.”

Kriminella ska inte få diktera vårt liv på det sättet, utan vi ska stoppa den typen av kriminalitet. Jag gav SvD tre exempel på hur man kan göra, och där agerar inte regeringen.

#### Anförande nr 57

Borgarrådet **B j u g g r e n** (S): Det är spännande. Det är alltid så att när Moderaterna ser problem är det regeringen som ska lösa dem.

Här har vi ett problem som fastighetsägare ser och som drabbar hyresgäster och bostadsrättsinnehavare. Utbildningarna är en yta som möjliggör för kriminella att hitta nya vägar. Det har funnits signaler om oegentligheter vid utbildningar även tidigare. Paradoxalt nog är det vi som är emot utbildningarna som får slåss för att det ska finnas någon sorts rättssäkerhet över huvud taget i dessa processer.

Min fråga är inte vad regeringen gör, utan min fråga är: Vad gör du, ansvarigt borgarråd, här och nu i Stockholms stad för att se till att bostadsrättsföreningar, särskilt vid utbildningar, inte hamnar i kriminella krafter och utnyttjas av dem och att det inte förekommer andra oegentligheter?

#### Anförande nr 58

Borgarrådet **W e d i n** (M): Ordförande! Det är just därför som vi måste sätta oss ned när vi ser sådana anklagelser och följa vad som händer i andra delar av landet. Det var vi måna om att göra.

I staden arbetar vi för att skapa en god överlämning till utbildade föreningar. Vid varje utbildningsprocess, utifrån hur vi genomför dem, sker det en gedigen granskning före, under och efter köpestämmorna. Bland annat granskar oberoende aktörer ett omfattande underlag från föreningen, och efter stämman inhämtas folkbokföringsuppgifter från Skatteverket för kontroller.

Om vi ser signaler om att det är ett problem i Stockholms stad får vi vara lyhörda och se att vi kanske måste göra mer. Det jag gav exempel på till SvD var att vi måste stärka Ekobrottsmyndigheten i deras arbete mot sådan organiserad brottslighet. Det handlar om att inte låta de kriminella vinna. Där är det viktigt att ni från Socialdemokraterna nu lyssnar och tar denna kriminalitet på allvar. Kolla på vad som hände exempelvis kring Muren i Malmö! Det får inte uppstå i Stockholm, och då måste regeringen göra sitt.

#### *Fråga nr 6. Socialsekreterarnas arbetssituation*

##### Anförande nr 59

**M a r i a L j u s l i n (V):** Fru ordförande! I dag kunde vi se på de lokala nyheterna att socialsekreterare i Stockholms stad har det värst i landet, detta enligt Visions egen interna undersökning. Detta är såklart alarmerande uppgifter. Jag antar att du också har sett det, Jan. Vi är nog många som har gjort det.

I Spånga-Tensta har 11 av 32 biståndshandläggare sagt upp sig bara i år. I min egen stadsdelsnämnd Hägersten-Älvsjö har man en stor rotation på personal, och uppsägningar har lett till att en redan hårt pressad budget har blivit ännu mer ansträngd på grund av dyra förhyrningar och rekrytering av ny personal som måste ske. Det är helt enkelt svårt att behålla rekryterad kompetens, och inte minst klienterna drabbas av bristen på kontinuitet.

År 2019 togs beslut om att fortsätta arbetet utifrån rapporten *Handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare i Stockholms stad*. Vad ser du att huvudproblemet är som gör att situationen ser ut som den gör?

##### Anförande nr 60

**Borgarrådet J ö n s s o n (L):** Tack så mycket för frågan! Socialnämnden kommer till oktobersammanträdet att få en rapport där man följer upp arbetet. Detta är något som vi gör årligen sedan jag tillträdde. Om man tittar på den övergripande bilden över hela staden ser man att det faktiskt är positiva saker som händer. År 2016 hade vi 100 konsulter i stadsdelarna, och förra året var det nere på 30. År 2016 hade vi en personalrörlighet bland socialsekreterare som låg på 16,2, sett till egen begäran om att gå externt, och nu är vi nere på 9,9. Det händer alltså mycket positivt.

Jag var möjligtvis lite förvånad över den bild som SVT gav uttryck för. Det visade sig sedan också att den var mycket kopplad till situationen i just Spånga-Tensta. Det är nämligen väldigt stora skillnader mellan stadsdelarna, där bland annat Rinkeby-Kista har lägst i staden medan Bromma ligger sämre till. Detta behöver vi fortsätta att jobba med.

Många av de exempel som togs upp handlade om hot och våld. Det var en av de frågor som vi lyfte in i handlingsprogrammet i samband med att det reviderades. Det har vi inte hunnit jobba så länge med, men det finns flera saker som görs. Bland

annat håller vi på och ökar rapporteringen i vårt interna incidentsystem. Detta är viktigt för att man över huvud taget ska kunna jobba med dessa frågor. Vi håller på och tittar på hur polisanmälningar kan göras så att den enskilde inte behöver stå med sina egna adressuppgifter. Det pågår också just nu ett arbete med stadsdelarnas chefer i flera arbetsgrupper där man tittar på hur nya rutiner ska se ut.

#### Anförande nr 61

M a r i a L j u s l i n (V): Precis, vi vet att sjukskrivningarna har minskat – det är jättebra. Också antalet konsulter har minskat, vilket är oerhört bra, inte minst med tanke på skattebetalarnas pengar. Men jag ser i till exempel min stadsdelsnämnd att vi har en stor personalrotation, och det är många sjukskrivningar. Just sjukskrivningar är inte det stora problemet hos oss, utan det är att folk inte vill jobba kvar. Det är just att det är svårt att behålla och rekrytera kompetens som är ett dilemma.

Vision lyfte även upp problemet med att personalen inte har tillräckligt på fötterna för att kunna hantera hot och våld. Man har inte det stöd som krävs, vilket är ett jättedilemma. Sedan är det datasystemet, som är väldigt omtalat och kritiserat och som man måste göra något åt, vilket jag antar är på gång.

Jag hörde dig prata om personalomsättningen i dag och att den kan bero på omorganisation och så, men det är ingenting som enskilda ledare kan lastas för. Jag vill ändå höra lite grann om vad du tror att huvudproblemet är.

#### Anförande nr 62

Borgarrådet J ö n s s o n (L): När det gäller hot och våld är det självklart så att den huvudsakliga orsaken är att det finns ett antal människor som inte kan bete sig. Detta får man ändå slå fast till att börja med. Sedan har dessa frågor inte varit uppe på agendan särskilt länge, bland annat som en följd av att frågan inte fanns med i det förra handlingsprogrammet. Inte heller jämställdhetsperspektivet fanns inlyft där, av någon underlig anledning.

Jag tror också att datasystemet tyvärr är en belastning för socialsekreterarna. Jag hoppas att det ska kunna bli bättre nu när vi håller på och snart kan göra det operativt, med många saker som ska underlättas.

När det gäller hot och våld är det en viktig del att vi har ett professionellt säkerhetsarbete i våra stadsdelar. Jag hoppas kunna förstärka det i 2022 års budget och också att polisanmälningar kan göras utan att enskildas uppgifter lämnas ut.

#### Anförande nr 63

M a r i a L j u s l i n (V): Det jämställdhetsfokus som finns nu är jätteviktigt.

När ni styrde förra gången var det också så att det fanns personal som ville lämna staden. Jag tänker att det finns mönster att göra analyser av och också läxor att göra, framför allt gällande budget baserat på de behov som vi vet finns. Där pratar jag utifrån min stadsdelsnämnd, där vi ser att det här är ett problem.

Till exempel tvingas man ställa behov mot behov på grund av att de insatser som krävs inte ryms inom ramen, vilket är ett jätteproblem. Ett exempel som är väldigt tydligt gäller den budget som vi har hos oss i Hägersten-Älvsjö. Den budget som är avsatt till våld i nära relation ligger inom anslaget för individ- och familjeomsorg, vilket i praktiken innebär att stöd till våldsutsatta kvinnor till ställs mot stöd till barn och unga och stöd till deras familjer. Det är ett otroligt dilemma som landar i knät på socialsekreterarna, som måste hantera detta. Vi måste gå till botten med det här för att kunna åstadkomma nödvändig förändring. Det handlar inte minst om vilken arbetsgivare Stockholms stad ska vara.

#### Anförande nr 64

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag håller helt och hållet med om att socialtjänsten i Stockholm och i Sverige behöver förstärkas långsiktigt med resurser. Jag hoppas kunna presentera detta på onsdag, då vi avser att presentera vår budget. Det är något som vi har jobbat med långsiktigt under denna mandatperiod. Faktum är att vi har ökat just IOF med ungefär 300 miljoner sedan jag tillträdde.

Vi ser, som jag visade tidigare, att personalomsättningen minskar sett till staden som helhet. Vi är inte nöjda, men vi är på god väg. Hot och våld och otillåten påverkan ligger som min högsta punkt vad gäller just arbetsmiljöfrågorna, men där behöver vi få hjälp av lagstiftaren så att enskilda socialsekreterares personuppgifter inte lämnas ut i samband med rättsprocesser.

*Fråga nr 7. Behöver Stockholms stad flera olika verksamheter som arbetar med nyanländas etablering?*

#### Anförande nr 65

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! I slutet av augusti hölls invigningen av en ny verksamhet i staden, som går under benämningen Welcome House. Welcome House ska underlätta etableringen för nyanlända i det svenska samhället. Vi har redan i dag ett flertal olika verksamheter som arbetar med nyanlända, så jag skulle vilja fråga borgarrådet: Behöver vi ytterligare en verksamhet som arbetar med nyanländas etablering?

#### Anförande nr 66

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Tack, Martin, för att du ställer frågan!

Saken är den att Welcome House inte är en ny verksamhet, utan hela poängen med Welcome House är att det är *en* väg in för alla nyanlända, både de som blir stockholmare som "EBO" och de som blir stockholmare som "ABO". Där samlar vi alla delar som staden har, alltså alla delar i stadens verktygslåda när det gäller mottagande av nyanlända, etablering och integrering, men också de statliga myndigheternas verktygslådor. Vi samlar alltså inte bara stadens verksamheter utan också Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Statens servicecenter och

Migrationsverket, allt för att det ska gå fort att etablera sig men också för att det ska vara så enkelt som möjligt.

På Welcome House träffar man inte bara de myndigheter som man behöver komma i kontakt med för att snabbt kunna starta sitt liv som stockholmare, utan där får man också direkt kontakt med arbetsgivare som söker arbetskraft liksom med föreningslivet och civilsamhället för att man ska lära känna människor i Stockholm. Detta tror vi är nyckeln till en snabb integration och snabb etablering. Detta kommer att spara tid och ge nya möjligheter, och i slutändan tror vi att det också kommer att spara pengar för staden.

#### Anförande nr 67

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Du nämnde att det här förhoppningsvis ska kunna spara pengar för skattebetalarna, Karin Ernlund. Du får det att framstå som att det inte är en ny verksamhet som ska arbeta med nyanlända, men kan du ge ett tydligt svar på en konkret fråga, nämligen: Vad kostar Welcome House för skattebetalarna?

#### Anförande nr 68

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Tack för den konkreta frågan, Martin! Det kan du läsa i kommunfullmäktiges budget från förra året, då vi fattade ett beslut i och med att vi antog budgeten. Då hade vi en halvårsbudgetering för Welcome House som jag tror landade på 6 miljoner. I underlaget för utredningen räknade man med att det kommer att kosta ungefär 12 miljoner kronor.

Vi kommer att presentera vår budget för 2022 om några dagar, och då kommer du att se hur mycket vi budgetar för vad Welcome House kommer att kosta under 2022. Men det är någonstans där vi räknar med att kostnaden ligger. Det är framför allt hyreskostnader, för vi står för hyran. Vi hyr in oss i socialförvaltningens lokaler på Södermalm, och i dessa lokaler sitter också representanter för de statliga myndigheterna. Men det finns också lokaler för arbetsgivare och civilsamhälle.

#### Anförande nr 69

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Jag tackar för svaret.

En annan fråga som jag undrar lite över är att det är den som är nyanländ som ska söka upp Welcome House. Bland annat är det tänkt att Migrationsverket ska gå ut med information om att man själv ska söka upp Welcome House för att man själv ska ta steget att komma i egen försörjning och så att säga bli en del av det svenska samhället.

Det är frivilligt att söka upp Welcome House, och då undrar jag: Hur resonerar ni kring dem som inte självmant söker upp er, det vill säga de som inte vill komma in i samhället eller komma i egen försörjning? Kommer det att bli några som helst konsekvenser för den gruppen?

## Anförande nr 70

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Jag tackar för följdfrågan. Nej, det blir inga konsekvenser. Det är inte så att man behöver stämpla papper för att komma till Welcome House.

Däremot är en av anledningarna till att vi skapar ett Welcome House att vi har haft en väldigt välfungerande organisation när det gäller de som har ett anvisat boende. Då kommer man till Intro Stockholm, man möter staden och man får hjälp med det man behöver ha hjälp med. Denna service, som det faktiskt är, har vi tidigare inte erbjudit dem som har eget boende, och det är en av de absolut viktigaste sakerna med Welcome House: att vi nu har en plats för dem som har eget boende.

Man blir hänvisad till Welcome House från Migrationsverket från den dag då man får sitt uppehållstillstånd. På det sättet ser vi att vi kommer att möta alla nyanlända. Det behöver vi göra för att de snabbt ska komma i kontakt med dem som de behöver komma i kontakt med för att kunna starta sin resa som stockholmare.

*Fråga nr 8. Beläggningen på SHIS*

## Anförande nr 71

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Karin! I den senaste tertialrapporten från socialnämnden går det att läsa att fram till den 30 juni hade Bostadsförmedlingen förmedlat tre genomgångsbostäder för barnfamiljer i osäkra boendeförhållande, av de 150 som ska avsättas, och 26 förfrågningar om avtalat boende hade gjorts från socialtjänsten. Samtidigt kan vi läsa i rapporten att 433 barnfamiljer anses befinna sig i osäkra boendeförhållanden. En del av dem bor redan i SHIS eller andra mer stadigvarande boenden – det är jag medveten om. 71 procent hade någon typ av stadigvarande boende, men 29 procent har alltså inte det. Samtidigt står man med tomma lägenheter på SHIS.

Därför är min fråga: Hur tänker ni att ni ska öka beläggningen på SHIS? Behovet behöver vi inte debattera, tänker jag, för det vet vi finns. Därför tänker jag att det blir en katastrof om vi har tomma boenden och barnfamiljer utan boende.

## Anförande nr 72

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Tack för frågan, Anna!

Som man kan läsa i tertialrapporten har SHIS just nu en beläggning på 89 procent. Det är väldigt bra att de boenden och lägenheter som SHIS har också nyttjas. SHIS har de senaste åren bedrivit ett kontinuerligt arbete för att få upp beläggningsgraden, men vi ser också att behovet är väldigt stort. En del i detta, förutom att vi har arbetat upp beläggningsgraden mellan förra året och det här året, är att det fortfarande pågår ett arbete där SHIS tillsammans med stadsdelarna diskuterar hur efterfrågan och behoven ser ut och hur SHIS ska möta dessa behov.

Sedan ska man komma ihåg att det finns andra möjligheter för stadsdelarna att erbjuda ett boende. Det finns inte bara SHIS. Det som är positivt med SHIS är att vi

gemensamt i staden kan titta på vilka behov som finns för dem som behöver en bostad, och sedan kan SHIS, som den bostadssociala resurs det är, möta detta behov.

Trots att vi har en väldigt hög beläggning nu – 98 procent – har vi fortfarande väldigt korta kötider, mellan noll och tre månader för samtliga boendeformer, och det finns lediga lägenheter för dem som behöver en bostad i detta nu.

#### Anförande nr 73

**A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI):** Jag är glad att beläggningsgraden ökar, men ärligt talat tänker jag att det är ett misslyckande att det inte är 100 procent. Behovet finns, men det tillgodoses inte trots att man skulle kunna göra det i högre grad. Även om det var 100 procent i SHIS skulle vi tyvärr ha hemlösa barnfamiljer. Även om 89 procent låter högt skulle inte vara behöva vara svårt att ha 100.

Socialtjänsten har faktiskt inte så himla många andra boendialternativ. Försöks- och träningslägenheterna lyfts ofta upp, men de ges ju till personer som anses behöva träna på att bo. Barnfamiljer och våldsutsatta kvinnor med barn behöver oftast inte träna på att bo, och därför har man ibland tagit bort möjligheten till försöks- och träningslägenheter då man anser att de inte tillhör målgruppen. Jag tror att man måste skruva lite i systemet om man ska lyfta upp andra möjligheter än SHIS.

Jag är ett superstort fan av SHIS. Jag tycker att det är ett guldmynt som staden har, och därför blir jag orolig när det inte används. Det här är en vädjan att skruva på det om det behövs.

#### Anförande nr 74

**Borgarrådet E r n l u n d (C):** Ordförande! Precis som du säger, Anna, handlar det hos SHIS inte om att vi inte har tillräckligt många lägenheter, utan SHIS kan ordna fram boenden för dem som har behov och för dem som stadsdelarna hänvisar till SHIS.

Om det finns ett ytterligare behov behöver vi egentligen fundera på vad det är som gör att det inte är fler ansökningar till SHIS. Det viktiga för mig som föredragande för SHIS är att vi ser till att matcha utbudet av lägenheter mot behovet, och detta kan vi göra. Vi för hela tiden en kontinuerlig dialog med stadsdelarna om hur vi kan matcha behovet gentemot efterfrågan.

#### Anförande nr 75

**A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI):** Det är bra, för jag tror att man behöver göra mycket mer där. Jag upprepar: Det finns inget vettigt svar på varför SHIS inte har 100 procents beläggning. Om stadsdelarnas efterfrågan är så pass låg som det visas här är det något fel, för det är inte så att stadsdelarna tycker att det är roligt att behålla hemlösa barnfamiljer eller att folk inte ska få boenden. Då är det något som inte fungerar i hur stadsdelarna uppfattar SHIS service, priserna eller något annat.

Jag vet att det kanske finns lite varierande åsikter om hur väl samarbetet med SHIS kontra stadsdelarna fungerar, och det påverkar användandet av SHIS. Jag tror att det

också finns en tanke om att man ska ha varit aktuell väldigt länge för att få SHIS, vilket gör att barnfamiljer kan sitta i hemlöshet eller väldigt osäkra boenden under alltför lång tid, fast SHIS kanske skulle kunna komma in mycket tidigare.

Jag tror att ni verkligen har ett jobb att göra här. Jag är glad över att vi är överens om att man ska öka arbetet, och jag tror att det är dags i går.

Anförande nr 76

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! När jag sorterar i denna frågeställning ser jag två saker.

Det ena är om det ska vara 97, 98 eller 100 procents beläggning. Det är väl ganska bra att man inte alltid ligger och pressar på 100 procent, utan att vi hela tiden ser till att det finns lediga boenden i beståndet så att vi kan ge dem som behöver det en lägenhet samma dag. Detta kan SHIS göra för de prioriterade målgrupperna.

Det andra är efterfrågan. Där har SHIS, som jag redogjorde för i mitt första svar, påbörjat en resa för att öka beläggningsgraden. Det gör vi genom att ha en kontinuerlig dialog med stadsdelarna så att SHIS ser till att vi hela tiden levererar det som staden efterfrågar av denna stiftelse.



*Parentation*

## Anförande nr 77

O r d f ö r a n d e n : Vi nåddes i morse av beskedet att ordföranden i stadens revisorskollegium, Ulf Bourker Jacobsson, avled i helgen efter en kort tids sjukdom. Ulf var aktiv i stadens revision sedan 2011. Då valdes han till ledamot i revisorsgrupp 1. Han var också bland annat lekmannarevisor i direktionen för Handelshögskolan och i Nynäshamns Hamn AB. Han var aktiv i samtliga tre revisorsgrupper under olika perioder. 2015–2019 var han vice ordförande i revisorskollegiet för att 2019 bli dess ordförande. Vid sin död var han också lekmannarevisor i SIWI, i Skärgårdsstiftelsen, i Stockholms Stadshus AB och i Stockholmsregionens Europaförening.

Ulf var en vänlig, kunnig, samvetsgrann och älskvärd person som bidrog starkt till att upprätthålla den höga kvalitet som stadens revisionsverksamhet håller. Han var en hedersman. Vi iakttar nu en minuts tystnad för att hedra hans minne.

*§ 12 Närvaro*

## Anförande nr 78

O r d f ö r a n d e n : Jag vill återigen, nu när vi alla är här, tacka alla för den otroliga solidaritet och lojalitet med vilken ni har följt de restriktioner som har funnits och funnit er i en i grunden extremt otillfredsställande situation, nämligen den att vara vald till ett uppdrag som man sedan inte kan fullfölja. Jag har utomordentligt stor förståelse för att detta har varit väldigt jobbigt och väldigt frustrerande. Ni ska ha tack, allihop, för att ni inte har gnällt alls om detta utan funnit er i att läget har varit som det har varit. Det har ingen av oss kunnat göra någonting åt. Om vi hade kunnat välja hade vi naturligtvis inte valt det här.

*§ 14 Valärenden i kommunfullmäktige 2021*

Anförande nr 79

S u s a n n e W i c k l u n d (C): Jag yrkar på tillsättande av en ersättare i Bromma stadsdelsnämnd för Centerpartiet. Han heter Adam Rosberg.

*§ 18 Förvärv av dotterbolag till AB Stockholmshem*

## Anförande nr 80

A r v a n d M i r s a f i a n (V): Det finns i grunden inte så mycket mer att säga än det som står i reservationen både i borgarrådsberedningen och i Stockholmshems styrelse. Men vi kan i alla fall säga att vi beklagar att staden nu aktivt arbetar för att avyttra allmännyttigt ägda bostäder och fastigheter. Det här är en fråga som i grunden handlar om stadens möjlighet att påverka stadsutvecklingen – något som nu blir allt svårare när ägandet minskar. Samtidigt finns det ofta rent ekonomiska vinster med att faktiskt låta våra bostadsbolag äga fastigheter. Vad som är det strategiska i den här strategin förblir något av en gåta, men rimligen har det att göra med andra saker än rent ekonomiska kalkyler.

I övrigt hänvisar jag till reservationen och yrkar samtidigt på den.

## Anförande nr 81

M a r t i n H a n s s o n (MP): Arvand! Du säger att allmännyttiga bostäder ingår i ärendet. Du nämner aktivt ordet bostäder. Det ingår *inte* några allmännyttiga bostäder i detta. Det står till och med uttryckligen i ärendet att det inte ingår några bostäder. Jag undrar därför: Var läser du detta i ärendet?

## Anförande nr 82

A r v a n d M i r s a f i a n (V): Det är jag fullt medveten om. Men det är inte någon hemlighet att ni också avyttrar allmännyttiga bostäder i Stockholm.

## Anförande nr 83

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Men hörni, det är väl trevligt att vi är här allihop och kan utöva den viktiga demokratin på det här sättet! Jag kunde inte låta bli att inleda med detta. Jag är jätteglad!

Jag ser att det här ärendet väcker stort intresse. Men i själva verket är det ett enkelt transportärende. Det är en administrativ åtgärd, och syftet är att vi ska kunna få så mycket intäkter som möjligt till Stockholms stad.

Vi har under åren varit lite tveksamma från stadens sida till att använda den här typen av affärsupplägg. Anledningen är att vi har tyckt att man som kommun eller region inte ska ägna sig åt skatteplanering. Det är egentligen vad det handlar om; det behöver vi inte hymla med. Men precis alla i hela Sverige gör detta, och de rättsvårdande myndigheterna och Skatteverket – Skatteverket är dock inte en sådan – har sagt att det är okej att göra så här.

Stockholmshem säljer alltså sitt huvudkontor. Huvudkontoret har tidigare haft ett annat hus intill, som innehöll bostäder. Det har vi i en fastighetsdelning skilt av för att vi ska sälja endast de administrativa lokalerna. Det framgår inte, men vi har tidigare provat från stadens sida att på olika sätt göra bostäder av Stockholmshems

huvudkontor. Det har stött på patrull av två skäl. Det handlar dels om bullret från Hornsgatan, dels om miljö kvalitetsnormerna, som ni vet är rejält i gungning vad gäller Hornsgatan.

Sedan var det en sak till: För att få det där att bli ett lönsamt projekt skulle man behöva bygga på det, och detta är en grönklassad byggnad. Skönhetsrådet, stadsbyggnadskontoret med flera sa: Gör inte så! Och då gjorde vi inte det. Vi har också provat att göra skola. Jag vet att Lotta Edholm och Olle Burell diskuterade det här tillsammans. Det finns ingen möjlighet till skolgård; då måste man spränga bort ett stort berg med lekplats på baksidan. Gymnasium var ett tag en diskussion, men där befanns behoven inte vara så stora.

Vi flyttar in till Skärholmen om några år och berikar Skärholmen med Stockholms shems huvudkontor och 102 bostäder. Det tycker jag är en jättebra affär!

#### Anförande nr 84

Malin Ericson (FI): Hejsan! Jag hoppas att det är tillåtet att prata lite allmänt om utförsäljningar och försäljningar av delar av våra gemensamma lokaler och fastigheter. Jag tycker att det är väldigt olyckligt att den grönblå majoriteten inte värderar de resurser som staden har i form av fastigheter utan i stället säljer ut dem. Vi vet inte i dag hur lokalbehoven kommer att se ut ens i en nära framtid. Lokaler och fastigheter som säljs nu kanske kommer att behöva ersättas med andra hyrda lokaler och fastigheter. I dag blir det skrammel i pengapåsen, men i morgon ökar de löpande kostnaderna.

Om man pratar lite mer allmänt om hur staden förvaltar sina fastigheter kan vi tänka på vad som händer när marknadskrafter tar över. Om vi pratar om centrumanläggningar och liknande vet vi att stadens inflytande över centrumens utveckling och innehåll försvinner, med risk för så höga hyror att affärsidkare inte har råd att vara kvar. Den lokala servicen försvinner. Jag är medveten om att det inte är exakt det som händer i det här fallet, men vi behöver se på det stora hela.

Det är inte heller okänt att Stockholms föreningsliv är i stort behov av lokaler som inte kostar skjortan både som en fast bas för verksamheten och för att hyra ut för evenemang och möten. För föreningslivet i Stockholm med huvudstadens höga kostnader är det rent av livsviktigt eftersom icke vinstdrivande organisationer har svårt att matcha en kommersiell aktörs priser. Staden borde arbeta för fler tillgängliga lokaler och inte konstruera lösningar för att sälja ut dem vi har.

Med det yrkar jag avslag till förslaget och bifall till S, V:s och FI:s gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

#### Anförande nr 85

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Låt oss inte fastna alltför mycket i en bredare diskussion. Jag kan bara notera det du säger, Malin, och att det är konstigt att ha denna ideologiska skyggslapp bara rakt av som säger att det per definition är konstigt att sälja. Det låter på dig som att du är emot att vi exempelvis nu går vidare

med att sälja Östermalmshallens hotell. Varför ska staden äga den? Ett av stadens bostadsbolag sålde ju polisstationen i Rinkeby. Varför skulle ett bostadsbolag äga en polisstation?

Det här ärendet handlar om att vi faktiskt flyttar ut ett huvudkontor för stadens bolag och nämnder till ytterstaden. Det är någonting som den majoritet som ni var en del av förra gången misslyckades med. Under Alliansens tid vid makten var det åtta stycken som flyttades ut mot ytterstaden. Ni misslyckades med det, och kontoren flyttade snarast in från ytterstad till innerstad igen. Det här är en del av att vi nu har ett sådant arbete igång, och det är väl ändå bra?

#### Anförande nr 86

**M a l i n E r i c s o n (FI):** Vi kan prata om ideologiska skygglappar, och det har vi väl i så fall alla i den här salen. Ni arbetar väldigt mycket med utförsäljning av våra gemensamma resurser. Därför behöver man granska alla tillfällen då detta sker.

#### Anförande nr 87

**K a r i n G u s t a f s s o n (S):** Att försöka göra det här till någon konflikt om huruvida vi är emot att flytta huvudkontoret till Skärholmen eller inte tycker jag är ganska konstruerat. Vi är helt överens om att vi tycker att det är viktigt och bra att vi flyttar ut huvudkontoret till Skärholmen. Där är vi rörande överens i styrelsen. Det är bra, och det är inte bara bra för stadsdelen. Vi tror att det också är bra för vår verksamhet med moderna, fräscha lokaler.

Men det vi inte är överens om är definitionen av ej strategiska fastigheter. Vi menar att det finns poänger med att våra kommunala bostadsbolag också äger fastigheter som inte är bostäder utan där man kan vara med och styra hur ett område kan utvecklas. Vi har jättemånga goda exempel i Stockholmshem. Vi har Hökarängen och Bagarmossen, där det är strategiskt viktigt att äga centrumet därför att man bidrar till att skapa trygghet och att göra det till ett attraktivt bostadsområde. Det vi inte är överens om är att vi anser att det här är en strategisk fastighet för bolaget att äga.

Därav yrkar vi bifall till den reservation som vi har lagt.

#### Anförande nr 88

**B j ö r n L j u n g (L):** Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! En gång blev vi åthutade här i talastolen; vi fick minsann inte stå och prata bolagsaffärer, utan det kunde vi göra på styrelsen och i presidiet. Jag tyckte att var en ganska impertinent åthutning från presidiet som det här presidiet naturligtvis inte skulle drömma om att göra.

När Karin Gustafsson och jag kan debattera med varandra måste man ta chansen – så är det! Jag gläder mig åt att det som skiljer oss är definitionen av strategiska fastigheter. Jag tycker att det är viktigt att vi har olika uppfattning, och det är väl alldeles utmärkt att vi kan ge uttryck för det. Det är demokrati. Det jag vill säga med

det här är att vi också ekonomiskt gör en bra affär. Vi får ungefär 100 miljoner över – ett huvudkontor och 102 hyresrätter.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 89

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Jag kan ju inte vara sämre än så, utan jag ska också säga någonting. Jag tycker att det är viktigt att vi är överens. Men det är också så att vi representerar olika politiska partier, och vi har helt enkelt kommit till en annan slutsats om vilka fastigheter som är strategiskt viktiga. Vi bör diskutera våra jättefina allmännyttiga bolag ännu mer i den här salen, tycker jag.

Bifall den socialdemokratiska reservationen!

*§ 20 Stockholms arkitekturpolicy*

Anförande nr 90

Borgarrådet *Larsson* (M): Fru ordförande! Fantastiskt att se så många på talarlistan! Det är väl få saker som engagerar så mycket som arkitektur och konst. Det ska bli spännande. Det blir en spännande debatt, och jag ser fram emot den.

Ordförande, fullmäktige! Vi har i dag att fatta beslut om ytterligare ett verktyg – en pusselbit av vår satsning på kvalitet i stadsutvecklingen. Stockholm befinner sig i en expansiv fas, där tusentals bostäder med tillhörande samhällsservice, näringsliv, kultur och även mycket infrastruktur ska komma på plats. Att volymer i byggandet har varit viktigt är inte särskilt märkvärdigt, men vi behöver komma ihåg att kvalitet icke får glömmas bort. Därför har stadsbyggnadsnämnden givit stadsbyggnadskontoret i uppdrag att ta fram en ny byggnadsordning, en arkitekturpolicy och en strategi för varsam utveckling av våra småhus och villaområden. Arbetet har pågått under större delen av mandatperioden och resulterat i tre mycket gedigna dokument som ska säkerställa kvalitet i den fortsatta stadsutvecklingen.

Tidigare har vi debatterat och fattat beslut om byggnadsordningen, vårt eget kunskapsunderlag om Stockholms tillväxt. Det har antagits här i fullmäktige. Där har vi redan sett konkreta exempel på fastigheter som i bygglovsskedet har kunnat påverkas i utformandet och där man genom kunskapsunderlaget från arkitekternas sida har gett en möjlighet att få fram fantastiskt fina, och ofta i det här fallet tidlösa, tillskott mitt i stenstaden.

Arkitekturpolicyn kompletterar byggnadsordningen som ett syskondokument. Vi hoppas att redogörelserna för hur olika förhållningssätt inom arkitektur med konkreta medskick kommer att underlätta för aktörer som tidigt ska kunna hitta en genomförbar arkitektonisk idé. Arkitekturpolicyn ska liksom byggnadsordningen fungera som en gemensam utgångspunkt och leda till effektivare processer samtidigt som den skapar förutsättningar för en väl gestaltad helhetsmiljö som håller hög kvalitet.

Jag vill passa på att tacka alla dem som genom staden har varit verksamma i framtagandet av arkitekturpolicyn. Det är dels, självklart, många politiker som har deltagit i arbetet, dels, och framför allt, våra tjänstemän i staden som har varit förträffliga och verkligen arbetat hårt under flera år med dessa dokument. Det är ofantligt många timmar och otroligt mycket kunskap som har lagts in i arbetet i stockholmarnas tjänst. Jag tackar var och en av alla dem som har varit inblandade.

Stockholms fysiska identitet präglad av det nordiska ljuset, vattnet och topografin ger staden dess särställning. Den unika gestaltning som staden har bidrar till den attraktionskraft som så många känner, dels för alla oss som redan bor här och verkar i staden, dels för dem som söker sig hit. De nyinflyttade eller turisterna som besöker Stockholm under en kort visit – alla är överens om att Stockholm har sin särart. Detta behöver vi verkligen vara rädda om. Attraktiva offentliga miljöer och genomtänkt



gestaltning uppskattas av de flesta. Vi hoppas att den här policyn ska kunna inspirera till en ännu mer kvalitativ stadsutveckling.

Ordförande! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till arkitekturpolicy.

Anförande nr 91

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande och fullmäktige! Vi tycker att arkitekturpolicyn är ett bra och användbart dokument för att inspirera och ge ökad kunskap. Redan förra mandatperioden utökades avsnittet i översiktsplanen om gestaltungsfrågor och arkitektur väsentligt jämfört med tidigare planer. Det var också en översiktsplan som togs i stor enighet.

Vi började också arbetet med en ny byggnadsordning, där det var meningen att det material som nu återfinns i arkitekturpolicyn skulle ingå. Men i stället blir det här, som vi ser, ett separat dokument som blir ett bra komplement till byggnadsordningen. Det finns alltid en risk med att ha flera olika policydokument inom begränsade politikområden, men vi tror att det här kan fungera väl ändå.

Alla verkar dock inte förstå hur dokumentet ska läsas och användas. Sverigedemokraterna har som vanligt i reservationen låtit sin branschaktiva arkitektkonsult såga både byggnadsordningen och arkitekturpolicyn. Surt, sa räven – som man säger. Bevara eller riva, klassisk eller modernistisk arkitektur – det är vad SD vill ha svar på. Men det är ju där policydokumenten är viktigt hjälpmedel för att avgöra. Sista ordet har alltid politikerna, men det är inte politikerna eller branschfolk anlitate av politikerna i smyg som ska rita byggnader eller föreslå egna pastischer.

Riktigt komiskt med SD blir det när de som stöd för sin obegripliga reservation lyfter fram lokala moderatpolitiker som i Svenska Dagbladet är upprörda över arkitektkåren i frågan om vad man får ha för synpunkter på vad i gestaltungsfrågor. Kronvittnena i reservationen är KSO i Danderyd och KSO i Lidingö. I dessa kommuner finns ju ingen ny arkitektur som man ska kunna diskutera! Det är två kommuner som egentligen är en skam i länet när det gäller ansvarstagande för bostadsförsörjningen. Kommuner som stoppar allt byggande är alltså SD:s hjältar i debatten om arkitektur. Det säger väl allt.

Arkitektur ska gå hand i hand med upplevelsevärden, funktion, teknik, miljö och mycket annat för att åstadkomma en kvalitativ livsmiljö. En helhetsmiljö som de flesta stockholmare vill se är en stark drivkraft hos arkitekter och stadens tjänstemän liksom hos de flesta politiker. Det här dokumentet kommer tillsammans med översiktsplanen och byggnadsordningen att bli ett utmärkt underlag i detta arbete. Det återstår sedan att upprätthålla ett högt bostadsbyggande med nya projekt, som den här majoriteten hittills har misslyckats med. Men det är en annan debatt.

Bifall kommunstyrelsens förslag till beslut!

## Anförande nr 92

S a r a S t e n u d d (V): Ledamöter, ordförande, åhörare! Att arkitektur behövs för att bygga en stad med människan i fokus och därigenom kunna bidra till en upplevelserik, trygg och demokratisk stad är något vi i Vänsterpartiet verkligen håller med om. Som helhet tycker vi att den nya arkitekturpolicyn är väldigt tydlig och välformulerad. Det är ett bra dokument över hur staden bör utformas.

Till exempel har vi policyns beskrivning att en ny bebyggelse ska koppla samman befintliga områden och att det ska ställas höga krav på att överbrygga skillnader och bidra till fungerande och väl gestaltade helhetsmiljöer.

Men med allt detta hyllande av policyn hade vi i Vänsterpartiet naturligtvis velat se några extra saker. Vi hade varit en usel opposition om vi inte hade hittat lite mer som vi hade velat se i policyn. Det gäller till exempel gestaltningsprogrammet, som jag nämnde lite grann tidigare. Genomtänkt och välgestaltad arkitektur förbättrar människors livsmiljö, och det borde poängteras att detta bör gälla för hela staden.

Vi kan nu till exempel se förtätningen i vissa områden, exempelvis i Solberga. Där borde det ha upprättats ett gestaltningsprogram för hela området, och det borde kanske ha gjorts redan för tio år sedan. I stället bygger man nu lite här och lite där och riskerar att förstöra hela områdets identitet och karaktär. Vi anser att det vid större förtättningsprojekt bör upprättas ett gestaltningsprogram i ett tidigt skede. Än viktigare blir det när det inom en snar framtid ska ske betydande förtätningar i grönklassade miljonprogramsområden. Jag tänker närmast på Bredäng. I sådana områden bör det till varje pris ske en väl gestaltad och genomtänkt förtätning så att områdena inte förlorar sin identitet med olika byggnadsstilar, höjder och kvarter.

Sedan har vi det här med ytor för förskoleplatser och lekparker. Det pratas mycket om människan i fokus, men ingenstans går det att läsa om barnens rätt till en bra stad. Det står att utformningen av förskolor och skolor ska områdesanpassas och att där det blir svårt att följa Boverkets rekommendationer om en fri yta på 30 kvadratmeter per barn ska det kompenseras med närhet till andra parker och grönområden. Gott så, men vi anser att detta i sig börjar bli ett problem då trycket ökar på stadens parker och grönområden. Om tillräckligt många skolor och förskolor anses kunna vallas till samma plats kommer de så småningom inte att få plats där heller. Därför bör det finnas något skrivet om att barnen måste få ta plats i vår stad.

Sedan har vi tillgängligheten, som vi tycker borde ha framkommit lite tydligare. Vi tycker att det kunde ha stått lite tydligare om arkitektur mot segregation och även om ansvar för stadens offentliga rum.

## Anförande nr 93

M i k a e l V a l i e r (KD): Fru ordförande! Hej ledamöter! Kul att se er – de flesta av er! Ingen nämnd och ingen glömd.

Kristdemokraterna välkomnar stadens nya arkitekturpolicy, och vi hoppas såklart att vi landar i ett brett bifall här i dag. Det här är inte helt enkelt. Vad ska politiken styra, och vad ska den hålla vantarna borta ifrån? Som kristdemokrat har jag fått väljarnas

mandat att driva den politik som vi har gått till val på. Det märktes tydligt i kommunalvalet 2018 hur högt stockholmarna rankar just arkitektur och stadsbyggnadsfrågor. Då var till exempel Nobelhuset en central fråga.

Jag anser att det är viktigt att politiken pekar ut färdriktningar, så även inom arkitektur, i en växande stad. Jag ska inte sticka under stol med att jag har varit lite försiktigt skeptisk under det tidiga framväxandet av policyn. Jag har främst tyckt att vi skulle passa på att vara riktigt tydliga. Det låg liksom i farans riktning att policyn blev för abstrakt och kanske ospecifik i vissa avseenden. Därför har det varit tillfredsställande att få vara med i utvecklingen, och jag är nu mycket stolt över resultatet och mycket nöjd med den policy som ligger framför oss.

Policyn har en härlig bredd och sträcker sig alltifrån staden som helhet till element i den enskilda byggnaden, som tak och sockel. Genom arkitekturpolicyn, byggnadsordningen och strategin för varsam utveckling av småhus- och villaområden slår KD och den grönbå majoriteten vakt om ett hänsynsfullt stadsbyggande med utgångspunkt i Stockholms befintliga värden. Är inte detta citat vackert? ”Ett arkitektoniskt uttryck kan ta stöd i kunskap om äldre förlagor men bejaka förutsättningarna i nutida teknik och måttsättning för att ge ny bebyggelse ett självständigt uttryck med väl avvägda proportioner.” Ni behöver inte svara, för det var en retorisk fråga. Det *är* vackert.

I budget står att stadsutveckling ska ske med respekt för Stockholms särart. Det speglas bra i arkitekturpolicyn genom skrivningarna om just stadens särart, karaktär, identitet och historia. Det heter bland annat att det byggda ska utformas med stöd av kunskap om den specifika platsen och om Stockholms karaktärsdrag. Den grönbå majoritetens vision om Stockholm inkluderar både modern och klassisk arkitektur även i nyproduktion.

Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 94

Ulf Walther (S): Ordförande! Som komplement till Jan Valeskogs allmänna kommentarer om arkitekturpolicyn vill vi socialdemokrater också göra ett antal nedslag i punkter vi tycker är viktiga i policyn och som behöver lyftas fram.

För det första är det tydligt att dokumentet framhäver att enstaka slutna kvarter inte lämpar sig överallt, framför allt inte i ytterstaden, som ofta är uppbyggd annorlunda. När nya områden planeras kan emellertid kvarterstaden fungera bättre. Här ser vi att arkitekturpolicyn mycket väl kommer att kunna projiceras på Bromma flygplats, där vi inom kort ska bygga tusentals nya bostäder.

Som socialdemokrater är vi också glada att det moderatledda styret tillåter arkitekturpolicyn att nämna de kostnadseffektivare Stockholmshusen och att de har omsorgsfullt utformade detaljer. Det visar att det går att bygga billigare men ändå bra.

Vi vill också betona något som är viktigt i vårt politiska ansvarstagande. Arkitekturpolicyn är ett stöddokument för hur de demokratiska besluten om detaljplan eller bygglov ska verkställas. Om en plats ska bebyggas eller inte och vilka samhällsprioriteringar som då ska göras är inte ett beslut som arkitekter ska fatta. Därför kan ingen politiker stå i den här talarstolen och säga att ett område inte kan bebyggas blott med hänvisning till arkitekturpolicyn.

I policyn saknar vi avslutningsvis en beskrivning av hur den arkitektoniska idén alltid behöver föregås av en analys av hur arkitekturen kan arbeta med att ta bort sociala barriärer. Den här avsaknaden utgör en brist i dokumentet, och på den punkten tror vi att policyn kommer att behöva kompletteras framöver.

Med dessa korta ord yrkar vi bifall till kommunstyrelsens förslag.

#### Anförande nr 95

Björn Ljung (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag är faktiskt glad åt att vi misslyckades med att komma i hamn med det Arkitektur Stockholm som var på gång 2013–2014. Skälet är att det omtag vi har gjort har inneburit att vi har kunnat göra ett helt annat anslag i denna stora och viktiga fråga, där kvalitet är det som är det grundläggande. Det är en kombination av att lekmän, profession, både arkitekter och byggaktörer, kan förstå vad vi egentligen vill med Stockholms stad och dess utveckling.

Genom de år som jag har suttit i stadsbyggnadsnämnden har jag insett hur lite jag kan. Skälet är att ju mer man lär sig, desto mer inser man hur komplext det är. Arkitektens roll är att framhålla det som vi ser mest – gestaltningen och skönheten – i skapelsen. Det är konst och utövande av konst. Men det är också en byggnadskonst och en ingenjörskonst och ett stort ansvar för att saker och ting är hållbart, både tekniskt hållbart och hållbart ur ett klimat- och miljöperspektiv och ett socialt perspektiv.

Jag har en enorm respekt för detta. Jag har, precis som Micke Valier, haft förmånen att vara med i framtagandet och att få sitta med mycket kvalificerade arkitekter och gå igenom policyn. Det har varit världsberömda arkitekter – jag överdriver inte! Det har varit unga, pigga arkitekter med utländsk bakgrund som har gett enormt intressanta perspektiv, och det har varit arkitekter som är gamla i gården och har hållit på länge i Stockholms stad. Det här visar att när man tar fram en sådan här policy i ett försök till ett stort deltagande får man också en produkt som man kan läsa och ta till sig. Man kan tycka att nu går det upp ett Liljeholmens och att det här är väldigt bra.

Jag är väldigt glad åt att dokumentet som sådant har fått en stå stark förankring också politiskt. Jag är också glad åt att Sverigedemokraterna den här gången har hejdat sig i den fullständigt ohejdade och oförskämda kritik som de hade mot byggnadsordningen.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till arkitekturpolicy!

## Anförande nr 96

**M a l i n E r i c s o n (FI):** Vi i Feministiskt initiativ är positiva till den här tydliga och lättillgängliga arkitekturpolicyn som ett viktigt verktyg bland andra i en stadsbyggnadsprocess med helhetssyn. Vi instämmer också i arkitekturpolicyns utgångspunkt att bygga en stad med människan i fokus. Men som vanligt inställer sig frågan: Vilken människa?

Vi som bor i Stockholm är många sorters människor med olika behov och förutsättningar. Hur skapar vi med arkitekturens hjälp en trygg stad för alla invånare oavsett förutsättningar och bakgrund? Hur påverkar olika arkitektoniska val personer med funktionsnedsättningar? Hur bygger vi bort fysiska och sociala barriärer för att minska segregationen? Det går inte att koppla bort de sociala dimensionerna i stadsbyggnad, och vi tycker inte att policyn i tillräcklig grad tar upp dessa aspekter.

Vi skulle också önska att policyn tydligare visar hur noga genomtänkt arkitektur inte behöver betyda höga byggkostnader och därmed höga kostnader för de boende. Kostnadseffektiva byggprocesser, gestaltningar och material är viktiga aspekter att få med i dokumentet. Stockholmshuset är ett bra exempel att lyfta fram.

Det är bra att vikten av att bygga klimatsmart lyfts upp och att det ska vara en grundläggande förutsättning för ny arkitektur. I den klimatkris vi befinner oss i måste det, som policyn säger, vara en naturlig del av stadens arkitektur att integrera klimatsmarta lösningar i gestaltningen för att säkra den ekologiska hållbarheten.

Sammantaget är policyn ett välkommet tillskott i styrningen av byggandet i staden även om Feministiskt initiativ hade önskat se att de sociala aspekterna hade fått spela en framträdande roll i den.

Jag hänvisar i övrigt till FI:s ersätтарыttrande i kommunstyrelsen.

## Anförande nr 97

**F r e d r i k L i n d s t å l (C):** Ordförande, ledamöter! Det här är ett dokument som det har tagit över två år att arbeta fram. Det är, precis som borgarrådet Larsson nämnde, ett dokument i en familj av olika dokument, bland annat småhusstrategin och byggnadsordningen. Det här är alltså det tredje dokumentet, som ska försegla det viktiga arbete som vi har jobbat med.

Jag vill instämma med och tacka samtliga ledamöter i stadsbyggnadsnämnden för det fina jobb och den goda dialog vi har haft. Det gäller inte minst tjänstemännen på stadsbyggnadskontoret.

Det här är Stockholms arkitekturpolicy. Det är inte en arkitekturpolicy som kan anpassas till andra städer. Den utgår från två perspektiv: behov och identitet. Behov är någonting föränderligt, och det är svårt att skriva ett policydokument som klarar det föränderliga. Men nu har vi alltså tagit fram ett dokument som kommer att kunna leva efter tidens tand men också förhålla sig till de skiftande behov som vi alltid kommer att se. Vi kommer ibland att behöva fler förskolor och fler idrottsarenor, men det kommer också att komma perioder då vi kommer att behöva prioritera annat.

Och det kommer den här policyn att kunna klara av. Det handlar också om identitet. Identitet är någonting som är mer bestående, men det är ingenting som är färdigt. Stockholms identitet finns, och den ska vi bevara men också utveckla och värna.

Inte minst finns de fyra ledord som dokumentet tar sig an: tiden, platsen, funktionen och formen. Om ni inte har studerat dokumentet, gör det någon gång! Det finns en väldigt spännande matris som kommer att ta sig an väldigt mycket av det som formar det utvecklingssamtal som vi ofta ser.

Kontentan av dokumentet, så som vi upplever det, är att man kommer att kunna jobba med både en sammanhållen grund och en brokig vilja. Vi kommer att kunna jobba i känsliga områden där vi värnar det uttryck som finns, men vi vågar också vara modiga tack vare att dokumentet finns. Vi har verktyg för att klara utmaningar. Jag vill exempelvis rikta intresset till de tillfälliga bostäder vi behöver för till exempel flyktingmottagningar. Jag tycker att Tantobyggnaden är ett jättebra exempel, där vi använder tillfällig arkitektur för att ta oss an problem och en hätsk stämning, som ofta uppstår när vi bygger de här husen. Genom arkitektur klarar vi betydligt mer.

Jag vill också säga någonting om det breda mottagandet. Det här är inte en policy bara för arkitekter, utan det här är en policy för politiker, för handläggare och för byggare. Det är ett brett dokument som kommer att komma väldigt många till gagn.

Som en hommage till den långsamma konsten, som jag kallar arkitekturen, vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

#### Anförande nr 98

**Sara Stenudd (V):** Ordförande! Hej Fredrik! Jag tyckte att du pratade jättebra om just det här med behovet och även väldigt bra om policyn över huvud taget.

Men det finns en liten fråga som vi ändå har ställt oss när vi skrev de här fem punkterna. Jag tyckte som sagt att det var så bra att du tog upp just det här med behov, för vi tänkte mycket på exempelvis tillgängligheten. Det hade kanske varit bra att skriva någonstans att man med bra arkitektur kan få in tillgängligheten. Det enda vi har känt att vi kan sakna med policyn är att det kanske borde finnas mer detaljer, till exempel tillgängligheten och vad vi tycker om skolgårdar. Men vi håller oss nu till tillgängligheten, för jag tycker att det är intressant utifrån de aspekter du har tagit upp. Vi ser en viss oro för att det bara blir ett dokument som man lämnar fram och säger: Vi ska bygga snyggt – vilket det säkert i och för sig blir utifrån detta.

#### Anförande nr 99

**Fredrik Lindstål (C):** Jag tycker att du lyfter en intressant aspekt, Sara, när det gäller tillgängligheten. Det handlar ju inte bara om exempelvis funktionsanpassning, som man pratar om i arkitektursammanhang, utan också om ekonomisk, politisk, social och ekologisk tillgänglighet. Var bygger vi och för vem? Finns det grönområden? Vad ligger nära? Hur kommer jag till de kollektiva medlen

för att ta mig dit jag behöver komma? Kan jag i den mån jag behöver parkera min bil och så vidare?

Jag tycker att tillgängligheten är en del av behovsanpassningen i den här typen av dokument. Men det är också det jag tycker är så bra: Vi har inte låst oss i ett policydokument som är skrivet för 2021–2022, utan det här är ett dokument vi kommer att kunna återkomma till i alla frågor av den här typen. Jag hoppas att det här var någorlunda svar på din fråga och reflexion.

#### Anförande nr 100

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Jag ska börja med att yrka bifall till det avslagsyrkande som vi tidigare har lagt i kommunstyrelsen gällande policyn.

År 2021 – det är alltså då det händer. Det är då vi ska börja bygga Stockholm vackert igen. Vad har då hänt fram till dags dato? Ni ser väl själva hur folkopinionen blir? En majoritet försökte föra fram ett Nobelbygge, och ni fick hela Stockholm emot er. Och ni fortsätter med Slussen och ... ja, vi kan stå hela kvällen och titta på vad vi anser är projekt som inte är områdesanpassade. Det är också intressant att detta helt plötsligt har blivit ett värdeord även från majoriteten och oppositionen. Områdesanpassat, låter det nu. Hur har ni tänkt tidigare kring det? Det finns i vartenda projekt ni har lyft fram i Stockholms stad de senaste åren. Då är det en opinion emot.

Gör om, gör rätt, och titta på vad invånarna i Stockholms stad vill ha! Det gäller även i ytterförorterna, där man också börjar bry sig om hur arkitekturen ska utformas.

#### Anförande nr 101

F r e d r i k L i n d s t å l (C): Ordförande! Jag vill ställa en fråga till dig, Peter Wallmark, när du lyfter de här orden kring opinion och att människor verkar tycka att allting är så dåligt hela tiden. Det är ju kontentan i er stadsbyggnadspolitik, där ni sällar er till dem som hörs mest. Men det här är enskilda intressen. Vårt yttersta ansvar som politiker och folkvalda är att värna det allmänna intresset. Det handlar om att värna det allmänna intresset av att det finns bostäder och att vi bygger ett samhälle som finns till för alla.

På vilket sätt menar du att Sverigedemokraterna genom att återkommande representera de enskilda intressena av att man inte ska bygga alls är ett parti som värnar det allmänna intresset?

#### Anförande nr 102

P e t e r W a l l m a r k (SD): Du har väl också följt det här. Vi har lagt fram väldigt många enskilda förslag om hur vi framför allt ska kunna tillgodose ett bostadsbehov och bostadsförsörjningen framöver. Det är inte motstridigt.

De här grupperna är tydliga, och det tycker vi är bra. Det kanske skulle vara grupper som skulle företräda er roll i det här som skulle vara lika tydliga i så fall.

Vi tycker att det här är fel, och vi tycker inte man områdesanpassar i dag. Vi lägger fram förslag på att utveckla staden med vacker byggnation oavsett om vi vill bygga bostäder eller publika byggnader som är till för alla. Vi tycker inte att ni har lyckats med det. Det är vår åsikt, och den måste vi få föra fram. Om de här grupperna vill sälla sig till den är det välkommet från vår sida.

#### Anförande nr 103

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Det är precis som sas här tidigare: I princip varje projekt finns en opinion emot. Vi hade 30 000 lägenheter i godkända planer förra mandatperioden, och i vartenda projekt fanns det ett lokalt motstånd. Så är det.

När vi ser hur Sverigedemokraterna har agerat kommer det inte att bli mycket byggt. Det kommer inte att bli några bostäder för vare sig unga eller några andra i någon större omfattning om ni har principen att varje lokal opinion ska råda. Vi måste tillgodose allmänhetens intresse. Det blir ett problem om Sverigedemokraterna skulle få någonting att säga till om. Vi ser att det inte skulle bli mycket byggt då i den här staden över huvud taget.

Det är otroligt lätt att vara emot; det kan vem som helst vara. Men om man skulle samla fem av er eller några andra som är de mest högljudda för att komma överens om hur man ska ha det skulle det bli svårt. Det är lätt att säga hur man inte ska ha det, men hur ska man ha det i stället? Hur ska man göra – arkitekturpolicy eller inte? Hur ska man göra? Ni skulle inte komma överens. Det är lite av ett spektakel, det ni håller på med.

#### Anförande nr 104

**P e t e r W a l l m a r k** (SD): Jag kanske ska börja med att glädja er med att vi kommer med en egen bygg- och arkitekturpolicy alldeles i dagarna. Och gällande bostadsförsörjning har ni samtliga röstat nej till samtliga förslag vi har lagt fram här inne.

Du har helt fokuserat på att bygga på mark som är upptagen i dag. Ni har stått här i ett år och tjatat om Bromma flygplats. Marken är upptagen! Varför ska vi fokusera på det? Varför säger ni inte ja till de projekt vi har lagt fram i stället? Man kan bygga på Gubbängsfältet – 6 000 bostäder! Det säger ni nej till liksom till andra förslag vi har lagt fram. Titta på det i stället!

Det finns inget motstridigt i att bygga vackert och att bygga med en arkitektur som tilltalar stockholmarna. Ni pratar ju själva om områdesanpassning. Lev upp till det, då! De här betongbunkrarna och den arkitektur som staden växte fram med under er flagg tidigare är ingenting som vi är attraherade av.

#### Anförande nr 105

**L e n n a r t T o n e l l** (MP): Fru ordförande! Det är jätteroligt att vi har fått igång en debatt om det här! Det är mitt älsklingsämne, det här med stadsplanering,



byggande och sådana saker. Äntligen har vi nu fått en vägledning och riktlinjer för hur vi ska bedriva stadsplanering!

Vi har också gett lite kött på benen till den paragraf i plan- och bygglagen som vi har haft sedan lång tid tillbaka. Jag kan läsa upp den: Vi ska skapa en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder. Så står det alltså i 2 kap. plan- och bygglagen. Estetiskt tilltalande, ska vi ordna. Det är rätt bra att vi som beslutsfattare känner till de här paragraferna. Sedan ska vi dessutom ta hänsyn till natur- och kulturvärden, och den mark vi ska bygga på ska vara ändamålsenlig och lämplig. Det är huvudparagrafen i plan- och bygglagen, kan man säga.

Jag vill gärna kommentera det där som sas om tillgänglighet. I lagen står det också att vi ska skapa en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper. Observera: för *alla* samhällsgrupper. Så står det i plan- och bygglagen, och det är det vi har att rätta oss efter. Det är viktigt. Om vi inte gör detta är det lagbrott. Jag vet inte om vi får böter eller hamnar i fängelse, men det borde vi nästan göra.

Det som jag är rädd för med en sådan här policy är att vi missar de udda sakerna – de som sticker ut. Nu finns en risk att aktörer och arkitekter sitter och läser det här och tänker: Det där kan vi inte göra, för det överensstämmer inte med policyn och byggnadsordningen. Och då kanske vi inte får något sådant som Hundertwassers kvarter i Wien, exempelvis. Vi kanske inte ens får något som den nya gymnasieskolan i Gällivare, som har en sådan fantastisk arkitektur. Jag tror inte att det skulle tillåtas i Stockholm efter den här policyn. Jag är faktiskt lite rädd för att vi kommer att missa sådana här saker, som sticker ut. Det hus som vi står i nu kanske inte heller hade kommit till om vi hade haft den här policyn.

#### Anförande nr 106

P e t e r W a l l m a r k (SD): Ordförande och Lennart! Jag tänkte höra lite om arkitekturpolicyn och er som miljöparti sittande i en majoritet. Jag ser att på många av våra stadsbyggnadsnämndsmöten brukar inte de förslag som läggs fram – hur ska jag uttrycka det snällt – falla i god jord hos er. Ni försöker tyst sitta och opponera er mot dem fast ni sitter i majoritet.

Jag tänkte höra lite om det här med att värna grönytorna i staden. Du nämner inte så väldigt mycket om det, och ni är ju ganska produktiva även med att ta bort dem, framför allt i Stockholms innerstad. Malongen är ett sådant exempel, där ni gick med på att hugga ned träd. Hur är tanken i stort från Miljöpartiets sida? Är ni överens om den här arkitekturpolicyn i majoriteten, eller kommer ni att tyst reservera er på våra olika nämndmöten framöver?

#### Anförande nr 107

L e n n a r t T o n e l l (MP): Vi gör bedömningar från fall till fall. Som du vet lyder vi lagen; vi ska ta hänsyn till natur- och kulturvärden. Men ibland blir det avvägningar mot allmänna intressen och enskilda intressen, som också lagen

beskriver. Visst inser vi att vi lever i antropocen – i en helt ny tid som egentligen kräver ett helt annat synsätt. Men än så länge är vi lite ensamma om att tycka detta.

När man sitter i en koalition måste man naturligtvis kompromissa. Vi är ett av fem partier i koalitionen. Men det är väl bara att erkänna att om Miljöpartiet hade mer än 51 procent av rösterna, vilket jag hoppas på att vi får i nästa val, kanske det skulle bli en lite annan typ av stadsbyggnad. Det håller jag med dig om.

#### Anförande nr 108

S a r a S t e n u d d (V): Ordförande! Hej Lennart! Jag blev så himla glad när jag hörde dig prata om estetik och svårigheten med vad som är estetiskt tilltalande. Det finns ett problem när man lägger så fasta ramar med att vi kanske inte får just spännande eller utstickande arkitektur. Det finns ju väldigt mycket arkitektur i staden som inte har varit omtyckt från början men som har blivit riktmärken eller någonting som man verkligen tycker om. Där har vi just den här frågan.

Här kommer min fråga, Lennart: Visst är det så att man har undvikit det här lite grann för att man helt enkelt vill undvika frågorna om vad som är fint och fult? Det ligger ju egentligen bara i betraktarens ögon.

#### Anförande nr 109

L e n n a r t T o n e l l (MP): Absolut! Du har helt rätt. Jag reagerar många gånger när det handlar om bygglov och någon bland oss säger: Åh, vad fult! Det ska inte vi säga över huvud taget. Det är betraktaren som avgör om vissa saker är fula.

Du har helt rätt i en annan sak också. Många byggnader och miljöer som vi har byggt betraktades när de kom till som fruktansvärt fula. Riv skiten, sa man. Jag har själv suttit och jobbat i en sådan byggnad, nämligen Studentpalatset på Norrtullsgatan 2. Det är ritat av Erik Lallerstedt i slutet på 20-talet. När den byggnaden stod färdig med sina palladiumpelare och byster av grekiska filosofer sa man: Riv det här! En sorg i rosenrött! Men är det någon som vill riva den byggnaden i dag? Det skiftar hela tiden. Det finns många byggnader jag kan nämna som har dömts ut men som nu är byggnadsminnen.

#### Anförande nr 110

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Den här policyn är mycket välkommen. Det är ett väl genomarbetat dokument. Vi har unika kvaliteter i vår stad med olika stadsdelar med sina karaktärer och i stadslandskapet. Det är en vacker huvudstad i skärgårdslandskapet.

Miljöpartiet menar att arkitekturpolicyn kan och ska bidra till att stadens invånare får leva i en väl gestaltad och långsiktigt hållbar miljö. Kvalitet är hållbart, och kvalitet kan vara utformad på väldigt många olika sätt. Vi välkomnar mångfald, och jag tror att policyn kommer att kunna tillåta olika typer av mångfald i gestaltningen.

Miljöpartiet är särskilt glada åt att naturen i arkitekturen, grön arkitektur, har fått ta plats i policyn. Vår framtid, det mänskliga samhället, är sammanlänkad med hur vi

hanterar klimatet och naturen. Naturen i arkitektur och grön arkitektur bidrar till att man bättre kan hantera kommande klimatförändringar, men det är också en del av att kunna skapa högkvalitativa livsmiljöer för alla människor i staden. Det är smart att använda sig av ekosystemtjänsterna.

Byggnadsordningen och arkitekturpolicyn samt småhusstrategin, som jag kallar den, kompletterar varandra väl när staden utvecklas, för det gör den. Det kommer den alltid att göra.

Det som är mycket sympatiskt och användbart är också det här verktyget. Tack, stadsbyggnadskontoret, för detta! Det har fyra olika teman: tid, plats, form och funktion. Frågeställningarna i kombination med byggnadsordningen ger ett kunskapsunderlag för att kunna svara på ett projekts förutsättningar och möjligheter. Det är ett stöd också i dialogen mellan stadsbyggandets aktörer.

Därmed vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 111

Borgarrådet L a r s s o n (M): Tack för en väldigt bra debatt! Det gläder mig att vi har detta breda samstämmiga synsätt kring just arkitekturpolicyn som verktyg. Jag är säker på att dokumentet genom åren kommer att kompletteras och utökas. Jag vill ändå säga att orsaken till att det inte innehåller alla de delar som har lyfts fram här under debatten är just, som Fredrik Lindstål påpekade, att vi i stadsutvecklingen och i stadsbyggnaden har väldigt mycket att ta hänsyn till. Allt ryms inte i dokumentet, men man kommer ändå att behöva ta hänsyn till exempelvis tillgängligheten.

Jag är glad åt den breda uppslutningen kring detta. Men jag kan konstatera att det är ett parti som återigen sticker ut här – Sverigedemokraterna. Jag blev inte så orolig när jag läste deras reservation, men sedan gick Peter Wallmark upp i talarstolen. Sverigedemokraterna vill göra avvägningar i förväg och struntar i lagstiftningen, PBL och annat. Genom att låsa sig vid politiskt påtvingade principer, som mycket väl kan vara främmande för ett område i sig, blir det här förödande för utvecklingen i Stockholm. Det kan inte vara så att en enskild politikers syn på skönhet och vad som är vackert eller inte ska styra stadsutvecklingen. Tänk om min uppfattning om vad som är vackert skulle styra stadsutvecklingen i fyra år! Jag kanske tycker att det vore jättebra, men det är inte säkert att det är särskilt demokratiskt i sak.

Ni har en väldigt märklig syn på hur stadsutvecklingen ska gå till. Det manifesteras i all tydlighet när vi har stadsbyggnadsnämndssammanträde och ska hantera ett enskilt bygglov för en fastighet här i innerstaden. Detta är symtomet på illvilja i den politiska populismen. Vi har ett ärende där man vill ha inglasning av balkonger på en hög fastighet, och vi säger nej i stadsbyggnadsnämnden. Då säger Sverigedemokraterna plötsligt ja med följande motivering: Då byggnadens arkitektur kan sägas tillhöra bland det mest motbjudande som uppförts under modern tid finns ingen orsak att slå vakt om en ur brukarnas perspektiv misslyckad utformning. Därför ska man alltså bifalla inglasningen.

Det är så oseriöst att jag saknar ord för det. Jag tycker att det är underbart att få avsluta debatten med dessa ord.

*§ 21 Centralupphandling av vård- och omsorgsboenden 2022*

## Anförande nr 112

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att det här ärendet är djupt beklagligt, tråkigt och trist. Jag vet inte hur jag ska hitta de adjektiv som beskriver vad jag känner.

Här har vi planerat ett modernt äldreboende i Rinkeby som är byggt utifrån en annan tanke om hur de äldre ska kunna röra på sig etcetera etcetera. Och då slänger ni ut det på en upphandling! Jag tycker att det här är så tråkigt. Det är tråkigt att vi inte kan använda ett modernt äldreboende som vi har investerat i och som vi har planerat för länge. Vi vill kunna använda det till att faktiskt visa vad vi kan göra under egen regi: Vad är det för kvaliteter vi kan ge till de äldre och de anställda när vi bygger på det här sättet?

Det är också så att när vi som kommun driver ett äldreboende kan vi säkerställa rätt kompetens. Vi kan säkerställa goda anställningsvillkor – för jag ska säga fullmäktige att Stockholm inte är etta på listan för goda anställningsvillkor, och den privata delen är ännu sämre. Vi kan också ge god kvalitet till äldreomsorgen när vi har direkt kontroll över den. Därtill kommer inflyttningen att försenas. Den är redan försenad, och upphandlingen kommer att försena den ytterligare. Det är inte bra. Det är inte bra för Järvaområdet, och det är inte bra för de äldre, som skulle kunna få ett väldigt fint boende.

Vi har pratat om ideologiska skyggglappar i kväll, och här har vi verkligen ideologiska skyggglappar. Vi säljer allt som går att sälja, till och med vårt nyaste tillskott till äldreboende.

Jag yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

## Anförande nr 113

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Som Mirja nämnde gjorde vi en gemensam skrivelse i äldrenämnden i juni i år som vi inledde med orden: Det är djupt beklagligt. Vi kanske inte tog i tillräckligt hårt, Mirja, sett så här i retrospektion.

Det är tydligt att Kristdemokraterna och deras vänner i den blågröna majoriteten är så ideologiskt färgade att det framför allt är det som är fokus. På ren svenska tycker jag att det här är förskräckligt. Ofta har man sagt i den här kammaren att vi är ideologiskt färgade i vår analys. Det är i och för sig märkligt i sin egen rätt. Vi sätter behoven i första rummet, de äldres och stadens långsiktiga behov. Vi värnar ett kommunalt huvudmannaskap på 60 procent, främst på grund av rådigheten och den långsiktiga planeringen.

Mitt inlägg kanske kommer att få en replik i dag där det fria valet och önskan om en balans mellan det offentliga och privata lyfts fram. Det kanske till och med blir ett resonemang kring de privata utförarnas kvalitet, effektivitet och svävande liberala

resonemang om valfrihet etcetera. Vem vet, jag kanske till och med blir uppläxad av en moderat?

För oss är det dock kvalitet, långsiktig planering och arbetsmiljö som är i fokus. Rinkeby vård- och omsorgsboende kommer att bli hur fint som helst. Hur ofta bygger vi ändamålsanpassade hus efter den verksamhet som staden så väl behöver inför framtiden? Det är första gången som Micasa gör det i egen regi. Korridorer, rum, matytor och toaletter är anpassade efter äldres behov såväl inom somatik som inom demensomsorg. En sak som är säker är att det kommer att bli en väldigt fin verksamhet med såväl de äldres som personalens behov rent fysiskt.

Det här vill ni marknadsutsätta, med potential att fördröja en redan fördröjd process. Vänsterpartiets mening är att äldres hem – för det är faktiskt det vi talar om här – inte mår bra av att innehålla vinstkrav och låg bemanning. I stället vill vi ha en vård och omsorg med kvalitet och behovsstyrning i fokus och med personal som har trygga och förutsägbara anställningar. Ett sista ord: Det kommer inte att bli någon liten ideell kooperativ förening som går in här. Det vet vi allihop.

Jag yrkar avslag.

Anförande nr 114

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Först och främst vill jag säga att det känns fantastiskt roligt att Micasa nu får bygga ett nytt boende och att det är det första på väldigt länge. Det är första gången man inviger ett nytt vård- och omsorgsboende från Micasa på många, många år. Det är också roligt att det får byggas i Rinkeby och att vi får ett nytt och modernt äldreboende på Järva. Det tycker jag känns väldigt roligt.

Oppositionen slår verkligen knut på sig själva i sin argumentation kring att motarbeta privata alternativ. Man tycker att det är djupt beklagligt att kommunen inte ska driva det här äldreboendet. Vi delar inte varandras synpunkter där; jag tycker inte att det är djupt beklagligt. Nu ska det ut på upphandling. Låt bästa man eller kvinna vinna! Vi kommer att ställa krav i upphandlingen, och sedan kommer den som kan erbjuda bäst avtal och bäst möjligheter till en bra äldreomsorg att vinna upphandlingen.

För mig är det här i mycket ett formaliaärende. Det är ett önskemål från aktuell stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista, att gå ut på entreprenad, och då verkställer vi detta beslut här i fullmäktige. Hade Rinkeby-Kista velat driva detta i kommunal regi hade vi naturligtvis fattat beslut om det. Det finns alltså inget ideologiskt från min sida med att lägga ut detta på entreprenad, utan vi gör det som aktuell stadsdelsnämnd vill göra eftersom äldreomsorgen ligger ute i stadsdelsnämnderna. Så här resonerade också den förra majoriteten under den förra mandatperioden, med ett undantag. Dåvarande Älvsjö stadsdelsnämnd ville nämligen lägga ut en verksamhet på entreprenad. Men det gick inte, utan då återkommunaliserade man boendet från Vänsterpartiets sida, som då hade ansvar för äldreomsorgen. Annars argumenterade man alltid för att det var stadsdelsnämnden som ville lägga ut på entreprenad eller återkommunalisera, och då verkställde man det med ett enda undantag. Det var just detta i Älvsjö.

Oppositionen säger också att detta kommer att försenas och att det redan är försenat. Det beror som bekant på att det är plan- och byggprocessen som alltid drar ut på tiden. Vi vet inte om detta kommer att försenas. Det är inte alltid som tilldelningen på vård- och omsorgsboende överklagas. Om det nu skulle vara så att det här försenas i några månader på grund av överklagandeprocesser finns det gott om boendeplatser i regionen, så det är ingen som inte kommer att få ett beslut verkställt på grund av detta. I det stora hela är det väldigt lite tid det rör sig om. Vi hoppas att det ska vara ett äldreboende i den här byggnaden i många, många decennier framöver. Om det skulle bli en försening på några veckor eller max några månader är det i det stora hela och på lång sikt mycket, mycket lite.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsen med argumentation att vi står upp för närdemokratin. Vill stadsdelsnämnden lägga ut det här på entreprenad och låta privata aktörer lägga anbud tycker jag att det är en självklarhet att vi ska göra detta.

Anförande nr 115

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Borgarrådet Slottner säger att det här är ett formaliaärende. Det är det verkligen inte! Det är inte ett formaliaärende för mig.

Det handlar om något annat. Om vi tittar lite bakåt under pandemin – hur pass mycket har till exempel anställningsformerna, som vi kan styra när vi har egen regi, påverkat vaccinationsgraden? Rattar man ett hemtjänstföretag med timanställda blir ingen vaccinerad i slutänden. Det handlar om att kunna ge kvalitet med heltidsanställningar, fasta anställningar och hög utbildningsnivå. Jag är inte så säker på att den privata delen tycker att det är lika viktigt, för det blir billigare att ta den utbildade från busshållplatsen. Det här är den realitet som jag ser, om jag nu tar på mig den hatt som jag har hela dagarna som kommunalare. Vi vet att det är sämre villkor hos de privata utförarna, och med sämre villkor har man inte lika hög kvalitet.

Anförande nr 116

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Det har varit ett en minuts inlägg mot privata aktörer inom äldreomsorgen. Då kan man undra varför Socialdemokraterna över huvud taget vill ha 60–40-principen i boendeförhållandena. Varför inte 100–0, då? Om det är så eländigt med privat äldreomsorg – kommunalisera då all äldreomsorg! Tillåt inte LOV-avtal, och lägg inte ut någonting på LOU! Men det gjorde ju ni under er majoritet också.

Lite skärpning nu, Mirja! Jag tycker att det är så tråkigt med ert misstänkliggörande av privat äldreomsorg. Både du och jag vet att det finns fantastiskt mycket fin äldreomsorg som utförs av privata aktörer. Det är så tråkigt med det här baktaleriet. Vad gäller pandemin har vi inte sett någon som helst skillnad i vare sig smittotal eller dödstal mellan privata och kommunala omsorgsgivare. Det har varit ungefär lika mycket. Det ser vi när vi jämför privata och kommunala. Anklaga dem inte för det heller!

## Anförande nr 117

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Det är inte direkt någon hemlighet att det är någon av de stora bjässarna som kommer att rida in på sin vita springare. Jag vill att du ställer dig frågan, Erik, varför vi resonerar som vi gör i de här frågorna. Det beror på att de stora vårdföretagen har en stor morot, och det är vinsterna. Det här är vinster som man inte skapar via några magiska trollspön eller teknologilösningar som är finurliga, utan det man konkurrerar med är sämre villkor, som Mirja är inne på. Man skapar vinst genom slimmade verksamheter, genom lägre bemanning och genom flera andra parametrar.

Kvalitet kan inte brytas ned till målbilder. Stora metaanalyser visar att offentlig verksamhet har bättre kvalitet. Om man tar bort vinsterna ur ekvationen är välfärdskapitalet ett minne blott. Titta på vårt grannland Norge, där en av de stora bjässarna lämnade sektorn med buller och bång i våras för att de bedömer att det saknas förutsättningar för privata företagare att utveckla långsiktigt bärkraftig verksamhet! Så sa man.

## Anförande nr 118

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Först och främst vet jag inte alls att det är en stor så kallad drake som kommer att vinna. Det kan varken du eller jag veta, Robert, utan det får vi se. Vi kan spekulera, och vi kan gissa, men vi får se vem som vinner. Det kan absolut bli en ideell aktör eller någon från den idéburna sektorn som vinner anbudet. Jag är inte alls säker på att det måste bli någon av dem som du, Robert, pratar om.

Sedan säger du att vinst är den stora moroten. Jag är övertygad om att de allra flesta som bedriver äldreomsorg och som har gett sig in i den här branschen också brinner för att göra livet bättre för äldre människor och att ge äldre människor en värdig vård och omsorg på ålderns höst den dag man behöver det. Jag har sett detta engagemang, och jag vet att det finns där.

Vad gäller bemanningssituationen är de enda avtal som styr bemanningen på våra äldreboenden LOU-avtalen. Varken förfrågningsunderlag eller uppdragsbeskrivningar ger några fasta kriterier för bemanning mer än att den ska vara tillräcklig. Det är just genom LOU vi styr detta.

## Anförande nr 119

L i s a P a l m (FI): Ordförande! Om det är något som har varit tydligt under pandemin är det att vi i staden behöver ha mer insyn och rådighet över äldreomsorgen. Därför är det beklagligt att majoriteten nu väljer att gå fram med förslaget att Rinkeby vård- och omsorgsboende ska in i den centrala upphandlingen. Precis som äldreförvaltningen har också vi en farhåga för att det kommer att bidra till ett försenat projekt när vi annars hade haft möjlighet att sätta igång med verksamheten. Risken är också stor att upphandlingen kommer att överprövas, och detta kommer sannolikt att leda till ytterligare förseningar.



Det vi behöver är tillgängliga och trygga äldreboenden i kommunal regi för att kunna garantera rätt kompetens och bra anställningsvillkor och att utveckling av lokalerna prioriteras. Det är synd att vi förlorar denna kontroll nu.

Jag yrkar därför bifall till vår gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

#### Anförande nr 120

**T o r u n B o u c h e r (V):** Att Micasa har fått bygga ett nytt äldreboende har varit ett lyft för äldreomsorgen i egen regi och för Micasa. Det var under vår majoritet som vi gav detta uppdrag till Micasa.

Alltför många av Micasas äldreboenden finns i gamla lokaler. Det är ombyggda sjukhem, dåligt anpassade till modern verksamhet. Därför var det så fantastiskt roligt att Micasa nu fick bygga det här äldreboendet. Att i det läget upphandla detta kan jag nog ganska emotionellt uppfatta som att majoriteten här i Stadshuset inte vill värna det egna ägandet eller den egna regin. Ni missunnar den egna regin och det egna ägandet ett bra, kvalitativt och nytt äldreboende. Det är tråkigt.

När det handlar om LOU har jag tyckt att det har varit lite förvånande på sistone att ni verkar så pigga på det. Jag trodde att vi någonstans var överens om att LOU inte är den bästa av världar inom äldreboenden. LOV är bättre. LOU är inte ett långsiktigt bra förvaltande inom äldreomsorgen. Det är tråkigt om vi inte kan vara överens om det, för det är en ganska viktig fråga. Det hade varit ett enormt framsteg om vi kunde komma till skott i den frågan.

Att bygget kommer att försenas är en analys gjord av äldreförvaltningen. Det framgår i deras åsikter och remissuttalande. Det är ingenting som vi har hittat på, helt enkelt.

#### Anförande nr 121

**M i r j a R ä i h ä (S):** Ordförande, fullmäktige! Jag var tvungen att begära ordet eftersom borgarrådet Slottner förvred det jag sa. Jag sa aldrig att det hade dött fler eller var fler smittade. Jag sa att jag tror att vaccinationsgraden bland personalen kan vara lägre för att man har färre fasta anställningar och fler timanställningar. Det var vad jag sa. Du behöver inte bli så indignerad, ta till brösttoner mot mig och förvränga det jag säger från talarstolen. Jag vore väldigt tacksam om du inte fortsätter med detta.

Ni själva tror att det kommer att tillkomma 1 600 nya platser, motsvarande 20 nya vård- och omsorgsboenden, från privata initiativ. Men varför måste vi då upphandla ytterligare ett? Du säger att stadsdelsnämnden vill detta och att det är viktigt med lokal demokrati. Visst, och det är det enda du skriver i dina synpunkter: Stadsdelsnämnden vill det här, så då lägger vi det till upphandling.

Men man behöver faktiskt tänka längre än så – längre än att den borgerliga majoriteten i stadsdelsnämnden har velat det här. Jag kan säga att vår opposition har reserverat sig mot detta också där eftersom de ser vikten av att det nya boendet är

kommunalt för att vi ska kunna jobba där med hög kompetens, med bra anställningsvillkor etcetera etcetera – allt det där som jag tjarar om.

Men förvräng inte det jag säger i talarstolen! Jag pratade ingenting om döda hos privata eller kommunala. Jag pratade inte om smittade. Jag pratade om vaccinationsgraden, som är förskräckligt låg. Och det tror jag hänger ihop med anställningsformerna.

#### Anförande nr 122

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Angående det sista kan vi ju sitta här och gissa om vaccinationsgraden är högre eller lägre bland kommunala eller privata utförare. Jag vill inte ge mig in i den gissningsleken, ärligt talat. Vi vet ju inte heller hur hög vaccinationsgraden är inom äldreomsorgen eftersom vi inte får föra statistik på detta i kommunerna. Vi får inte göra det, och vi får inte utkräva svar av medarbetare om huruvida de är vaccinerade eller inte. Vi vet alltså inte vilka som är det, vilket i sig är ett väldigt stort problem. Nu har det kommit någon analys som man har gjort där man har korskört olika register och kommit fram till en viss vaccinationsgrad. Men siffrorna är mycket osäkra, och vi vet ärligt talat inte hur nära sanningen de är.

Torun Boucher frågar om LOV och LOU. Det är helt sant; jag har sagt att jag tycker att LOV är bättre än LOU. Det ligger också ett utredningsuppdrag på Stadsledningskontoret att se huruvida vi ska kunna gå över från LOU till LOV. När LOU-avtal löper ut – kan de då bli LOV-upphandlade i stället för att slippa gå ut på nya LOU-upphandlingar? Det hade jag tyckt varit bra, men vi är inte där nu.

Nu önskar Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd att gå ut på en upphandling, och då tycker jag att det ska finnas väldigt starka skäl för att säga nej till dem och inte tillåta dem att göra det. Det ska vara väldigt starka skäl för oss i fullmäktige att säga till Rinkeby-Kistas majoritet i stadsdelsnämnden där att de måste driva detta i kommunal regi. Det tycker jag vore väldigt långtgående. De här starka argumenten har inte jag funnit, och jag tycker därför att det är ganska självklart att vi ska låta stadsdelsnämnden enligt deras önskan få lägga ut det här på entreprenad.

Vad gäller förseningen är jag medveten om att äldreförvaltningen har skrivit detta, men de säger ju inte att det kommer att bli så utan att det finns risker för det. Vi får jobba så gott vi kan för att dessa förseningar inte ska uppstå. Men om det skulle vara så att detta försenar inflyttning med några veckor eller några månader vet vi att det finns gott om platser i regionen. Det är inte någon ko på isen i det avseendet.

*§ 23 Ökad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter*

Anförande nr 123

Borgarrådet *V a l e s k o g* (S): Ordförande, fullmäktige! Trafiksäkerhetsfrågorna borde få större utrymme i den politiska debatten än vad de får i dag. Orsaken är att vi har väldigt många olyckor med oskyddade trafikanter, gångtrafikanter och cyklister. Det blir dödsfall, livslånga handikapp, massor av mindre skador med lång konvalescens – allt till väldiga samhällskostnader. Mörkertalet för antalet olyckor med oskyddade trafikanter är mycket stort även om statistiken har blivit något bättre de senaste åren.

Vi ser också till exempel konsekvenserna av ett förändrat klimat, framför allt vintertid, då temperaturen vissa vintrar växlar dagligdags mellan över och under nolltemperatur. En sådan väderlek gör att gångbanorna blir ishala, benbrotten ökar och sjukhusen överbelastas vid de här tillfällena – även detta till stora samhällskostnader. Här tycker vi att det sker för lite från kommunledningens sida för att få fram ny teknik med sopsaltning i stor omfattning även på gångbanor. Mindre försök ska genomföras, är det tänkt, men det har som vi vet varit främst cykelbanor som har prioriterats.

Vi har kaoset med elsparkcyklar i Stockholm, som dagens majoritet under tre års tid i praktiken har medverkat till, med en kraftig ökning av antalet olyckor. 15–20 procent av alla olyckor har enligt försäkringsbolag med dessa fordon att göra. Om samhällskostnaderna för trafikolyckorna i Stockholm totalt uppskattningsvis kan uppgå till 2–3 miljarder årligen förstår man att olyckorna med elsparkcyklar utgör en stor andel av kostnaderna.

Vi ser inte heller någon ny informationskampanj i det större formatet i staden för större trafiksäkerhet. Vi får ingen trafik- och gatumiljöplan för city som skulle kunna bidra till en säkrare trafikmiljö där människor rör sig som mest. Den har legat på trafikkontoret i tre års tid men har hindrats från att komma till trafiknämnden. I det nya trafiksäkerhetsprogram som till slut kom saknas satsningar på att förbättra statistiken och beräkningarna av mer exakta samhällskostnader för trafikolyckor, och då främst för oskyddade trafikanter. Vi behöver det för att förklara och motivera ökade satsningar på bättre miljöer för gångtrafikanter och trafikseparerade miljöer som cykelbanor för cyklister. I dag finns det faktiskt grupper som förnekar riskerna i trafikmiljön för cyklister, och vi vet att till och med politiker har uppmanat till att avstå från användningen av cykelhjälmar.

Även om en hel del investeringar i bättre trafikmiljö har skett också i stor politisk enighet måste trafiksäkerhetsfrågorna få en betydligt större tyngd i debatten. Mer måste göras, vilket motionen beskriver.

Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas motion om åtgärder för bättre trafiksäkerhet i Stockholm.

## Anförande nr 124

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter! Det är en bra och angelägen motion som Jan Valeskog och Socialdemokraterna har skrivit. Utifrån den politiska horisont där jag verkar är det först och främst de oskyddade trafikanternas situation som jag oroas över. Det gäller framför allt stadens äldre och funktionsnedsatta, som är två grupper som är särskilt utsatta inom kategorin oskyddade trafikanter. Det sammanfaller också med målen i Agenda 2030 att det här är grupper som ska prioriteras när det kommer till trafikplanering.

Om det inte bara ska vara tomt prat att Stockholm ska vara en stad för alla behöver vi agera politiskt, och det skyndsamt. Vintern är på väg. Winter is coming. Just vintern ser nog många äldre och funktionshindrade fram emot med förskräckelse. Även förra vintern var i många stadsdelar i Stockholm främst gångbanor men också cykelbanor utanför stomnätet undermåligt snöröjda.

När det kommer till de besvärliga sparkcyklarna är detta någonting som vi har diskuterat i kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor. Man undrar hur lång tid det ska behöva ta innan detta negativa inslag tas itu med.

Vänsterpartiet är eniga med motionären; vi tror att det krävs breda informationskampanjer kring trafiksäkerhet, i synnerhet för oskyddade trafikanter. Jag tror också att det behövs en översyn kring utförandet av snöröjning. Många av de fackliga kamrater som jag delar kontor med har flaggat just för detta. Det finns otaliga aktörer på en marknad där de primärt söker vinst. Det är liksom inte optimalt för stadens tillgänglighet. Det kanske är önsketänkande, men jag tycker att det vore klädsamt om också majoriteten insåg detta.

Jag yrkar bifall till motionen.

## Anförande nr 125

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Trafiksäkerhetsfrågor ligger mig varmt om hjärtat. Valeskog motionerade om det här 2019. Det har gått mycket tid sedan dess, och av olika skäl är det först nu motionen är uppe.

Vi har nu tagit fram en ny trafiksäkerhetsplan. Den har varit ute på remiss mellan den 1 juni och den 24 september, så den har just kommit tillbaka. Det innebär att det inte dröjer så länge innan vi kan diskutera den nya trafiksäkerhetsplanen, som lägger fast arbetet framåt. Jag vet, och det vet också ni andra som har sett den, att den är alldeles utmärkt. Det kan alltid finnas saker som behöver justeras; det får vi se när vi har gått igenom alla remissvar.

Det som Valeskog trycker mycket på i sin motion är just de oskyddade trafikanterna. Den nya trafiksäkerhetsplanen har som strategiska områden just gångtrafikanternas singelolyckor, cyklisternas singelolyckor och frågan om rätt hastighet i staden, vilket är helt avgörande för trafiksäkerheten. Det handlar också om ökad regelefterlevnad och säkra fordon. Det här är det som är paketet; det är det som kommer.

Samtidigt har vi under flera år ägnat oss åt att förändra hastigheterna i staden med de hastighetsplaner som vi successivt har tagit här i fullmäktige. När vi rullar ut dem är det de största trafiksäkerhetsåtgärderna någonsin i den här staden. Vi beslutade i fullmäktige för ett antal år sedan att vi skulle lägga ned 750 miljoner kronor i åtgärder för att bygga om trafikmiljön och få en trafiksäkrare miljö. Det pågår alltså ett stort arbete, och det måste fortsätta.

När vi har diskuterat detta har jag sagt: Vi gör de här ombyggnaderna. 750 miljoner är fruktansvärt mycket pengar, men vi skulle egentligen ha behövt 1 ½ miljard. Jag har ett antal gånger varit på Trafikverket om att vi borde få sätta upp hastighetskameror här i staden, vilket skulle ha gjort arbetet ännu mycket enklare. Vi har avsnitt om dessa i trafiksäkerhetsplanen, som är på gång. Det är ett mycket viktigt område för att få till förändringen.

Det pågår ett arbete, och det finns alltid mycket mer att göra. Staden har som grundnollvisionen – den vision som finns på nationell nivå: Ingen ska dö i trafiken. Vi är inte där, men vi är på god väg med de åtgärder som vi vidtar.

Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut gällande motionen.

#### Anförande nr 126

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Nu blir du säkert överraskad, Daniel, men min fråga handlar mer om oss som jobbar och verkar i det här huset. I dag när jag var på väg höll jag på att bli överkörd, och det är inte första gången. Jag kommer ihåg att vi har pratat om det här tidigare.

Min fråga är: Vad kommer vi att göra åt trafiksäkerheten precis utanför Stadshuset? De har en otrolig fart här. Jag tror att alla här inne instämmer.

#### Anförande nr 127

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Hassan, jag tror att du menar den cykelbana som går utanför huset vid busshållplatsen, där vi har en korsning. Vi har än så länge inte någon jättesmart lösning för den platsen. Det har att göra med att det är ett av våra primära cykelstråk som går där och en korsning som man svänger över. Det är också människor som ska gå till bussen och övergångsställena. Det är en komplicerad plats. Ni som cyklar vet att det ligger gatsten i två ränder där, som ska sänka hastigheten. Det gör den också, men inte tillräckligt.

Egentligen skulle vi behöva bygga om hela platsen och förskjuta alltihop. Dilemmat är bara att om man förskjuter det lite grann är man inne på fastighetskontorets mark och Stadshusets miljö, som är kulturskyddad. Egentligen skulle vi behöva flytta ut allt lite grann och ta bort ett körfält utanför. Då skulle vi kunna få till det här på ett bra sätt. Vi är inte där ännu, men jag har inte gett upp hoppet om att kunna lösa det här.

## Anförande nr 128

Malin Ericson (FI): Det här är en bra och angelägen motion. Det är skönt att den till slut är uppe här. En av de saker som motionären i likhet med Skärholmens stadsdelsförvaltning nämner är hur klimatförändringarna påverkar vintervägslaget, det som vi kan se när det först snöar och sedan slutar snöa, blir varmt igen, blir kallt igen och fryser på. Det är ett av de stora problemen, i alla fall för oss som är ute och går, just nu när det gäller trafiksäkerheten. Det behöver vi helt enkelt förhindra. Vi måste hitta nya metoder för att röja så att vi inte orsakar ännu fler singelolyckor.

Med det yrkar jag bifall till motionen och till vår gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

## Anförande nr 129

Borgarrådet Helledén (MP): Jag tänkte bara instämma i det du säger, Malin, om att det är problematiskt med de väderomslag vi har numera. Vi hade jätteproblem i vintras när vi helt plötsligt fick is under alltihop och det sedan snöade ovanpå det. Så kan vi inte ha det. Vi lade ned 5 miljoner extra på att riva av alla trottoarer i innerstaden och delar av ytterstaden.

Vi har nya upphandlingar där vi har försökt att skruva om kriterierna för när de ska sätta igång så att det inte ska bli så här. Men det är som du vet jättekomplicerat att få till det på ett bra sätt.

## Anförande nr 130

Borgarrådet Valskog (S): Det finns fler saker att säga. Men just det problem som vi har tjatat om och diskuterat under år, från vår sida i alla fall, gäller statistiken över hur det verkligen ser ut. Det handlar om alla mörkertal. Det blir starka fakta och argument med en statistik över hur det faktiskt ser ut med problemen och de olyckor som sker. Många är kanske inte så allvarliga, men detta sker i stor omfattning och har stora kostnader, framför allt för individerna men också för samhället i stort. Det här borde vi jobba betydligt mer med än vad vi gör. Vi tycker att detta är ett stort problem.

Vi är några stycken här som har pratat om sopsaltningen och vinterväghållningen. Det blir liksom ett bevis om vi har korrekt statistik på vad som faktiskt sker på våra gator även under vintertid, när många skadas. Då blir de här 5 miljoner kronorna kanske inte särskilt mycket att skryta med. Det behövs naturligtvis mer. Men vi behöver också upphandla ny teknik. Det gjordes inte i upphandlingarna, vilket vi var kritiska till. Då hade man också kunnat hantera sopsaltning på trottoarerna, men den chansen gick vi miste om. Och nästa chans blir inte förrän 2025–2026, någon gång.

Jag kan inte låta bli att nämna elsparkcyklarna. Vi ser hur det ser ut, och där har det egentligen inte hänt någonting på tre år. Vi har våra p-vakter som kan lyfta bort dem, men det är inte särskilt många som har lyfts bort från gatorna under de här åren. Vi ser alla hur det ser ut. Det här är också ett allvarligt problem, men det får vi väl ta i paketet med elsparkcyklar, som vi får anledning att återkomma till.

Slutligen handlar det om information till medborgarna. Det är också en kostnad; det vet vi. Men som sagt: Det som ligger i den andra vågskålen är ändå det som drabbar människor och som drabbar sjukvården. Det innebär jättestora samhällskostnader som vi måste väga mot varandra. Jag tror att vi behöver ha informationskampanjer som är riktade på ett helt annat sätt. Vi kan bara tänka på hur ungdomarna nu upplever det när vi har den här situationen med elsparkcyklarna och plötsligt tillåter detta. Polisen har inga chanser att agera, och vi har alla dessa olyckor som sker, inte minst nattetid och sena kvällar.

Det finns mycket mer att göra, även om jag håller med borgarrådet om att programmet absolut är ett steg i rätt riktning. Vi anser dock att mer behöver göras, och därför tycker vi att man ska ta fasta på det som står i motionen på flera punkter.

Jag yrkar återigen bifall till motionen.

#### Anförande nr 131

T o r u n B o u c h e r (V): Jag ska omedelbart erkänna att jag som före detta äldrepolitiker tänker leka rookie i trafiknämnden. Jag är inte påläst, utan jag bara slänger ut de här sakerna.

Jag har ett par frågor. Vi inledde arbetet med äldrevänlig stad, som sedan har blivit Strategi för en äldrevänlig stad och som sedan ska landa i ett program för en äldrevänlig stad. Det måste vara implementerat i detta arbete, för motionen handlar i allra högsta grad om en äldrevänlig stad. Jag tänker på min pappa, som är 85 år och har blivit påkörd två gånger av elsparkcyklar – en gång på ett övergångsställe och en gång på en trottoar. Han ramlade båda gångerna. Han bröt inte höftleden, vilket jag är djupt tacksam för, för det är inte lätt när man är 85 år. Men nu ska jag inte uppehålla mig längre vid min pappa.

Min andra rookiefråga, som jag kanske borde veta svaret på, är varför vi inte kan göra som i Paris. Där hyr man en elsparkcykel tills den har parkerats i en för ändamålet avsedd parkering. Man kan inte lämna den var som helst, för då debiteras man vidare. Det känns som någon sorts svar på frågan om varför folk slänger ifrån sig cyklarna var som helst. I Paris tvingar man dem alltså att helt enkelt åka till ett ställe där deras debitering avslutas.

Jag kan tycka att det som Hassan Jama lyfte nästan skulle kunna vara en demokratifråga. Det handlar ju om politikernas säkerhet här utanför huset. Vi kanske borde lyfta det.

#### Anförande nr 132

Borgarrådet H e l l d é n (MP): De äldre är viktiga. De finns med i arbetet, för det är de som är mest utsatta framför allt när det är halt, men även när det gäller de andra fordonen som kommer farande på våra gator och, inte minst, på våra trottoarer. Det arbetet finns absolut med.

Elsparkcyklar diskuteras såklart också numera i programmen. De är nya både i trafiksäkerhetsplanen, i cykelplanen och så vidare. Skulle vi kunna göra som i Paris? I det beslut vi har fattat i trafiknämnden och som snart kommer till fullmäktige kan bolagen använda modellen med låsta platser om de skulle vilja. Problemet är bara att vi först måste bestämma oss för hur många som ska finnas, och det håller vi också på med att jobba på i förhållande till detta. Vi har 23 000 elsparkcyklar, och om de ska ha platser så att det fungerar blir det cykelställ överallt. Vi måste hitta någon väg att gå där.

Anförande nr 133

T o r u n B o u c h e r (V): Tack så hemskt mycket! Jag kanske inte är nöjd. Men jag frågade, och nu har jag fått svar.



*§ 24 Tydliggör markeringar på trottoarer för parkering*

## Anförande nr 134

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Jag ska börja med att yrka bifall till den motion vi har lagt i kommunstyrelsen. Parkeringsstrategi i Stockholm – ja, ni ser själva hur det ser ut i både Stockholms innerstad och ytterförorterna. Parkeringsplatserna försvinner i snabb takt. Vi tar inte höjd vid nybyggnation för att tillgodose behovet av bil, som många fortfarande har i staden oavsett vad den styrande majoriteten och den före detta majoriteten tycker: att bilen ska bort från staden. Det är den fråga som drivs med så stor tydlighet i dag.

Det här är en trafiksäkerhetsåtgärd som jag tycker att Daniel Helldén kanske borde ta till sig: att vi tillför markeringar för bilismen i staden för att kunna underlätta parkering på stadens gator. Det här har varit implementerat tidigare i Stockholm, vid millennieskiftet. Det föll då på att markeringarna var dåligt utförda och försvann vid snöröjning och dylikt. Det kan inte vara ett argument för att det här ska vara ett bra alternativ. Vi gjorde en egen enkätundersökning med trafikvakter i Stockholm. De tyckte att det här var alldeles lysande. De slipper problembilden med att diskutera med felparkerare och stå och mäta upp med lasermätare, vilket tar väldigt lång tid. De måste argumentera varje gång den parkerande anser sig har parkerat rätt.

Jag hoppas att det här är någonting som staden ska kunna ta till sig. Trafikkontorets avslag på detta beroende på att vägmarkeringen inte är tillgodosedd måste man kunna lösa 2021.

## Anförande nr 135

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! De gamla gula markeringar som fanns förr i tiden – eller för 20 år sedan eller något sådant – på våra trottoarkanter var delvis uppskattade av bilister när de skulle parkera. Man visste på ett ungefär var tiometersregeln var någonstans. Problemet var precis det som Peter Wallmark tar upp: Markeringarna försvann. Man byggde också om i staden, och det dök upp gula streck på andra platser. Ibland när vi bygger om flyttar vi också busshållplatser och lastplatser, och då blir det gul färg på andra ställen.

Dilemmat är att de nationella lagarna säger att man inte får stå närmare än tio meter från en korsning. Om vi då har satt upp någonting kommer folk att uppfatta det som att det finns en gulmarkering, och den kanske är fem meter ifrån. Då blir det som att staden på något vis har sagt att bilarna får stå där. Så kan vi inte göra. Vi kan inte arbeta på det sättet, för det blir en rättsosäkerhet.

Det blir också ett problem i och med att parkeringsövervakningen finns till för att folk ska parkera rätt. Man ska inte stå närmare än tio meter. Helst ska man stå femton meter ifrån för att det ska vara riktigt bra och trafiksäkert. Tiometersregeln är generell över hela landet, oavsett om det gäller en trång stad som Stockholm eller om det handlar om Gällivare.

Med det sagt får vi problem också med trafikövervakningen. Vi hade massor med rättsfall som gick till domstol, där det skulle prövas huruvida det fanns en gulmarkering eller inte eller om man bara kunde skönja något gult. Det här skapar en hel del juridiska dilemman som också tär mycket på rättsväsendet.

Peter Wallmark pratar om trafiksäkerhet i den här frågan. Trafiksäkerheten säger att det ska vara minst tio meter för att det ska vara en sikt mot övergångsstället. Vad vi gör i staden just nu på många platser är att vi bygger så kallade öron i stället, det vill säga att när gatan tar slut innan en korsning kragar vi ut trottoaren som ett öra på båda sidor, och övergångsstället blir ganska kort. Det här gör att vi får ännu bättre trafiksäkerhet. Vi blir av med en del av de siktproblem som parkerade bilar leder till. Dessutom blir det ännu enklare för bilisterna att förstå att de kan parkera längre bak. På många ställen där vi gör det här har vi lagt ut det så att det blir tio meter. Då har man löst detta. Det är egentligen det mest optimala.

Om vi skulle börja måla upp igen kommer vi att få mycket problem med överklaganden hit och dit. Det ställer till mer än det ger. Det låter bra i hjärnan när man ska ut och parkera bilen. Men det blir mer problem, och det kostar helt enkelt mer än det smakar.

#### Anförande nr 136

P e t e r W a l l m a r k (SD): Självklart ska vi inte gå emot något lagrum i det här fallet; det är inte det vi har stipulerat i motionen. Vi ska tillgängliggöra parkeringar för invånarna, både för dem som bor i Stockholms innerstad och för dem som bor i våra närförorter. Du nämner ingenting om det, utan du ser bara en problembild i det här.

Om nu inte en gulmarkering fungerade på trottoarerna – varför kan vi då inte hitta på något annat, som är mer beständigt? Trafikvakterna upplever att det här skulle vara en jättebra sak för att underlätta deras arbete. Du ser ju själv hur det är när man är ute och parkerar i staden – de står och laserläser och blir tvungna att bråka med eventuella felparkerare. Det är ganska lätt att försvara det här. En bilist ser en markering som är beständig och vet att man inte får parkera framför den.

Ni hävdar lagrummet och säger att det är vad detta handlar om. Vi är inte där. Det är inte detta det handlar om, utan år 2021 måste vi kunna komma på och sätta dit en markering som är beständig och som klarar normalt gatuunderhåll. Det är bara att vara lösningsinriktad, så kommer vi nog att hitta en framkomlighet i det.

#### Anförande nr 137

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Hur man än målar försvinner det. Så är det. Det slits bort. Saker och ting i gatumiljön flyttas också. Men det finns en åtgärd, nämligen att lägga ut de här öronen och göra dem till tio meter vid varje korsning. Då blir vi av med problemet, och vi skapar också mer yta för de gående och mycket större trafiksäkerhet. Vi skulle kunna göra detta i mycket större utsträckning, och då vet bilisterna precis var de ska parkera. Det blir varken fler eller färre parkeringsplatser, men det blir en bättre trafikmiljö.

*§ 26 Ökat stöd till anhöriga drabbade av dödsskjutningar i Stockholm*

## Anförande nr 138

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Denna motion handlar om att öka stödet till anhöriga drabbade av dödsskjutningar. Det är en väldigt aktuell fråga, inte minst med tanke på den manifestation som var i torsdags och att 2021 har inneburit rekord för dödsskjutningar i Stockholm. En del har hänt sedan motionen lades fram, då målgruppen nu är en del av stadens program för anhöriga.

Det jag ställer mig frågande till är hur programmet ska förverkligas. Det har varken kommit extra medel till socialnämnden eller till stadsdelsnämnderna, där stödet ska ges, sedan programmet antogs. Det är fortfarande stor skillnad i staden när det gäller vilket anhörigstöd som ges. Vissa stadsdelar har fler anställda än andra. Det handlar om vilka kompetenser de har och så vidare. För att komma vidare i frågan skulle ett mer riktat uppdrag behöva ges till ansvariga nämnder och medel tillsättas.

Jag yrkar bifall till reservationen i KS.

## Anförande nr 139

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande, fullmäktige och åhörare! När jag och Sissela Nordling Blanco skrev den här motionen för ganska länge sedan fanns inte anhörigstödet till personer som drabbats av skjutningar med i stadens program för anhörigstöd. Kort efter att motionen lämnades in kom det med i budgeten. Jag är glad för den stölden av idé och tackar för den. En del har hänt, ska jag verkligen säga. Jag är glad att detta är med.

Skjutningarna fortsätter dock att öka. I år är det redan 18 döda och 23 skadade i sammanlagt 81 skjutningar i Stockholm. Förra året slogs det ett väldigt tråkigt rekord i antal skjutningar. Alla de här morderna är en katastrof för Stockholm i stort, men framför allt såklart för dem som drabbas, alla anhöriga som behöver sörja sina söner, bröder och vänner. Vi har sett att det finns ett enormt engagemang från anhörigsidan. Man kräver också mer stöd och kanske ett mer väl utvecklat stöd.

Det som ännu faktiskt inte finns är ett mer konkret skydd och stöd för de anhöriga som hotas av kriminella. Man vill åt en person men kommer kanske inte åt den. Då hotar man dess familj, släktingar eller partner. Vi hade en jättebra dragning på socialnämnden sist av polisen, som sa att detta är vanligt. När det finns ett hot mot en person men den personen inte hittas hotas dess anhöriga. Där hjälper det inte att stöd till anhöriga finns med i anhörigprogrammet. Det är bra att det finns med, men jag tror att man måste utveckla det här stödet till att också ge en tydligare möjlighet till skydd.

Det blir lite av moment 22 för de här personerna om de vill få stöd av till exempel socialtjänsten. De är inte utsatta för våld i nära relation. De är utsatta för våld av en person som hotar dem för att komma åt en tredje part. Det är ingen nära relation. De har ingen egen kriminalitet, så de är inte föremål för de sociala insatssystemens

arbete, som handlar om egen kriminalitet. Men det är personer som kan sitta och vara jätterädda därför att det kommer kriminella personer och hotar dem i deras hem. En del av de sprängningar vi har sett har varit en del i de här hoten. Där tycker jag att stödet till anhöriga måste utvecklas. När anhöriga till personer med en kriminell livsstil inte har en sådan livsstil men ändå drabbas av de här hoten måste man konkretisera stödet, så att det blir lättare för socialtjänsten att gå in och hjälpa dem. I dagsläget hänvisas de oftast till polisen, och det kanske inte alltid fungerar som man önskar.

Jag yrkar bifall till vår reservation.

#### Anförande nr 140

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Jag tackar för de tidigare inläggen, som bekräftar att vi har lagt in detta i stadens anhörigprogram. Detta var faktiskt den absolut första fråga som jag började jobba med när jag tillträdde, eftersom jag på väldigt nära håll har upplevt det här som ett oerhört stort problem.

Man behöver sortera lite i den här frågan. Jag upplever att vi fortfarande har ett arbete att göra med att få till samarbetet med regionen. Pandemin har tyvärr inte bidragit på ett positivt sätt. Sjukvården har varit oerhört belastad och har inte kunnat jobba med den här frågan. Men vi har nu upp frågan i vår samverkan med regionen. Jag har också haft kontakt med vårt sjukvårdsregionråd om att vårdcentralerna måste få ett tydligt uppdrag – eller egentligen faktiskt ett förtydligande av sitt uppdrag – att ta hand om första linjens krisstöd, för det är nämligen där mycket av kompetensen finns.

När det gäller skydd och stöd för dem som så att säga blir andrahandshotade är det faktiskt så att socialtjänsten i Stockholm redan har flyttat flera hela familjer på grund av det här. Det är egentligen förskräckligt att det över huvud taget ska behövas. Det har skötts inom vårt avhopparprogram, även om de här familjerna inte behöver hoppa av från någon kriminalitet, då de själva inte har haft någonting med det att göra över huvud taget. Vi har flyttat på ett antal sådana familjer. Det ska dock göras utifrån vad polisen gör för bedömningar. Det finns en enhet inom polisen som heter Bops, brottsoffer- och personskyddsgruppen. Vi utgår alltid från deras bedömningar när vi behöver flytta på hela familjer. Ibland vet vi att familjer har upplevt en väldigt stor hotbild men att polisen inte har gjort samma bedömning. Då blir det inte heller någon flytt; även om upplevelsen kan vara stor är det inte säkert att den motsvaras av hotbilden. Men i de fall då polisen har bedömt det har vi gjort det. Det är också så att vi tyvärr i vårt förtursutskott har fått flera begäranden om förtur som grundat sig i allvarlig hotbild. Då har man också i regel beviljats förtur när polisen intygat det här.

Det finns alltså lite olika delar, men jag är väldigt glad att vi har med det här i vårt anhörigstödsprogram, för det har faktiskt aldrig någonsin tidigare nämnts.

#### Anförande nr 141

Anna Rantala Bonnier (FI): Som sagt tycker jag att det är jättebra att detta nu finns i anhörigprogrammet. Jag blir glad när du säger att det har fungerat att

flytta på familjer, Jan Jönsson, för det har också kommit en del rapporter om folk som inte tycker att de har fått hjälp och stöd av socialtjänsten. Det är ändå inte särskilt tydligt i socialtjänstens struktur var de här personerna ska in. Det kan nog se olika ut i olika stadsdelar beroende på erfarenhet av målgruppen.

Det som jag anser blir lite olyckligt om Bops ska göra bedömningarna är att Bops gör lite mer stelbenta bedömningar än socialtjänsten. Jag tycker att socialtjänsten är bra på att lyssna till människors upplevelser på allvar även om de kanske inte alltid vill prata med polisen av olika skäl eller inte har bevis. Bops gör en lite mer fyrkantig bedömning. Det behöver man kanske tänka en del kring. Polisen och socialtjänsten har faktiskt inte alltid samma bedömningskriterier. Socialtjänsten har, när den fungerar bra, ett större mandat än polisen att ta människors upplevda oro på allvar och göra någonting åt den.

#### Anförande nr 142

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Precis, och denna problematik grundar sig i ganska hög grad på att socialtjänstlagen är otydlig vad gäller vilket skydd som ska erbjudas till brottsutsatta personer. När det gäller våld i nära relationer, framför allt mäns våld mot kvinnor, är det numera väldigt tydligt uttryckt att man ska gå in med skydd. När det gäller just den här typen av hot från kriminella, som inte sällan riktas mot barn, det vill säga personer under 18 år, är det däremot så märkligt att ansvaret hamnar på vårdnadshavarna. Hur kan man som vårdnadshavare skydda sina barn från människor som kastar handgranater och springer runt med automatvapen? Det går inte. Olyckligtvis valde regeringen att inte låta Margareta Winberg utreda den här frågan inför förslaget till ny socialtjänstlag. Därför kommer man inte heller att komma med några förslag. Det beklagar jag. Men jag tjarar på ministrarna ganska ofta om att de måste ta i den här frågan, för detta är ett jätteproblem för de här familjerna.

#### Anförande nr 143

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag delar Jan Jönssons bedömning. Det är klart att det är därför det är så otydligt, och det är också därför det finns en otydlig struktur i socialtjänsten. Det är väldigt svårt för personer att veta vart de ska vända sig. Skulle de ringa till en växel på en stadsdelsförvaltning skulle inte någon veta vart de skulle hänvisas. Det blir ett problem, för alla har inte möjligheten att själva ta sig igenom den ibland lite orimligt snåriga socialtjänstvärlden. I värsta fall kan man mötas av en person som säger: Du tillhör inte vår målgrupp. Jag skulle säga att jag tror att det kan finnas en ganska stor risk för att någon säger så, men inte av illvilja, utan för att den faktiskt inte vet om att det är en målgrupp. Det måste man nog vara tydligare med.

Jag förstår att det blir ett problem att socialtjänstlagen är otydlig. Där är vi helt överens. Däremot skulle jag önska att Stockholm verkligen kunde flytta fram sina positioner och säga: Det här gör vi! Så har tidigare också skett. Det var ju så med de sociala insatsgrupperna och målgruppen kriminella. Man diskuterade om det här var socialtjänstens ansvar eller inte. Där har Stockholm varit tydligt med att det här är en målgrupp som vi måste jobba med. Jag tror att man skulle vinna stort förtroende för socialtjänsten, även i de områden där förtroendet för socialtjänsten inte är så högt, om

man gick ut kraftfullare med att vi kan erbjuda detta till dem som drabbas även om de inte vare sig är utsatta för våld i nära relationer eller har egen kriminalitet att jobba med. Jag tror att det skulle vara en vinn-vinn på väldigt många plan om Stockholm valde att kliva fram även om lagstiftningen ännu inte gjort det.

*§ 28 Fritidsgården i Rågsved ska återöppnas omedelbart*

## Anförande nr 144

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande och fullmäktige! Fritidsgården i Rågsved har hunnit stänga och öppna. Pandemin har påverkat öppettiderna på fritidsgården. Under de här två åren har vi också bytt föredragningsansvar mellan mig och Jonas Naddebo, som i dag är ansvarig för barn, kultur och fritid i stadsdelsnämnderna. En hel del vatten har alltså runnit under broarna sedan den här motionen skrevs. I dag är Rågsveds fritidsgård öppen. Det bedrivs en bra, högkvalitativ och trygg verksamhet på fritidsgården i dag.

I budgeten för 2021 skrev vi in att vi måste ta fram en ordentlig strategi och ett riktigt bra arbetssätt för fritidsgårdarna i Stockholm generellt. Det är inte bara i Rågsved som vi har haft problem med otrygghet på fritidsgårdarna, utan också i andra delar av staden. I detta nu arbetas det för fullt på rotel 10, som Jonas Naddebo ansvarar för, med en strategi för fritidsgårdar. Den strategin kommer vi att återkomma till i den här salen. Då ser jag fram emot en debatt ledd av Jonas Naddebo om fritidsgårdarnas framtid generellt sett.

## Anförande nr 145

U l f W a l t h e r (S): Ja, det har onekligen runnit en del vatten under broarna, som borgarrådet säger. Det stämmer. Den här motionen skrevs i februari 2020 och handlar om vikten av fritidsgården för Rågsveds ungdomar. I motionen tar vi socialdemokrater ställning för att gården behöver återöppnas omedelbart, även om det en gång faktiskt var rätt beslut att plötsligt och hastigt stänga gården på grund av ordningsstörningar.

Fritidsgårdarna fyller en viktig förebyggande roll, men bidrar också till viktig kompensatorisk verksamhet för de barn som inte har möjlighet att åka till landet på helgerna eller till Thailand på sportlovet eller av olika anledningar inte kan eller vill vara hemma. Behoven av strukturerad fritid eller rekreation blir också ännu mer påtagliga i områden som Rågsved, där de socioekonomiska skillnaderna, klassklyftorna, är som störst.

Det är inte konstigt att fritidsgården är återöppnad nu, i september 2021. Då kan man fråga sig varför den här motionen ändå ska bifallas, vilket vi socialdemokrater vill. Vi ser två anledningar till det.

Den första anledningen till att den ska bifallas är att det behövs en markering mot det moderatledda styrets orimligt långsamma handläggning. När motionen skrevs hade det inte bara gått tre dagar – tre dagar hade varit helt begripligt – utan att fritidsgården återöppnats. Tre veckor hade också varit rimligt för att kunna ta fram en åtgärdsplan och säkra hjälp från andra fritidsgårdar. Möjligen hade till och med tre månader varit rimligt. Men det gick inte på tre månader. Det gick först tre månader. Sedan gick det tre månader till. Sedan gick det ytterligare tre månader innan lokalen öppnade, men då bara för mellanstadiebarn. Sedan gick det ytterligare tid innan

fritidsgården återöppnade för högstadiesbarnen. Det är ett olyckligt misslyckande av styret, ett misslyckande som gick ut över Rågsvedsungarna. Därför behöver fullmäktige markera mot misslyckandet genom att bifalla motionen.

Den andra anledningen till att motionen ändå ska bifallas är att fritidsgården fortfarande inte är öppen för barn efter högstadiet, det vill säga barn som är mellan 16 och 18 år gamla. Inte heller har det utvärderats vart de här barnen i stället tar vägen. Det här är en väldigt viktig åldersgrupp för samhället att nå i Rågsved. I brist på annat behöver också motionen bifallas i syfte att stadsdelen snart två år efter stängningen ska ta tag i frågan om vart de äldre barnen har tagit vägen. Vi socialdemokrater ser fram emot att löftet om en strategi för fritidsgårdar uppfylls, men i väntan på det behöver motionen bifallas.

#### Anförande nr 146

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Rågsveds fritidsgård är väldigt viktig. Jag är en av dem som har gått där i ungdomen. Den är större än Hagsätra fritidsgård – för er som inte har koll – och det bedrivs bra verksamhet där. Därför var det väldigt tråkigt för oss i stadsdelsnämnden när den stängdes. Det hänvisades till en arbetsmiljöfråga gällande personalen. En del kände sig inte trygga med vissa arbetsuppgifter som de utförde utanför.

Därför instämmer jag delvis med det som sagts av borgarrådet Karin Ernlund och Ulf Walther. De äldre ungdomarna behöver också ta plats, och vi behöver ett program – som Jonas Naddebo får ta fram. En fritidsgård som är så viktig för ett område kan man inte hålla stängd i över sju månader utan att det får konsekvenser. Väldigt många ungdomar kom till stadsdelsnämnden, och ordförande Gustav Johansson försökte samtala med dem. Det tog väldigt lång tid innan fritidsgården öppnades. Vi behöver göra någonting åt detta. När vi stänger ned ställen får det inte ta så lång tid innan de återöppnas.

Jag har sett att Sverigedemokraterna har skrivit ett särskilt uttalande gällande det här. Jag tycker nästan att alla borde läsa det. Här ser man ännu en gång vad Sverigedemokraterna tycker om ungdomar och barn som bor i Rågsved. De säger att polisen vittnar om att kriminella anställs på fritidsgårdar och att dessa används för droghandel och kriminell rekrytering. Det är alltså vår stadsdel, Enskede-Årsta-Vantör, som anställer dessa människor. Dessutom lägger de till att det finns studier som visar att ungdomar som vistas på fritidsgården i större utsträckning är kriminella än andra ungdomar. Men här har ni någon som har varit där, har tagit del av detta och fortfarande går till Rågsveds fritidsgård, ibland också Hagsätra. Personalen där har varit förebilder för oss, just för att vi inte skulle hamna i ett kriminellt nätverk. Många av dem jobbar där fortfarande. De är riktigt viktiga.

Detta belyser Sverigedemokraternas uppfattning. Så här är det så fort Sverigedemokraterna inte har koll på ett område. Är det ett invandrartätt område smutskastar ni dem rakt av. Alla deras ungdomar är kriminella. Det är vad ni säger med era särskilda uttalanden. Ni har absolut ingen koll.



## Anförande nr 147

L i s a P a l m (FI): Ordförande! Frågan om Rågsveds fritidsgård har varit en väldigt stor fråga för oss i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Fritidsgården har öppnats och stängts. Det var väldigt länge sedan den här motionen lämnades in, men nu kan vi äntligen diskutera den.

Som Ulf Walther sa har man ännu inte öppnat för de äldre ungdomarna. Jag som har jobbat som fritidsledare vet hur svårt det är att skapa den här kontinuiteten och de här relationerna som man bygger med ungdomar varje dag. Det tar mycket tid att skapa en relation med en ungdom. När sedan stadsdelen från en dag till en annan stänger ned är det klart att det skapar ett missnöje, vilket leder till att ungdomar kommer till stadsdelen och känner sig besvikna och inte tagna på allvar. Det här är verkligen något som vi behöver se över. Det här händer ju inte bara i Rågsved; i Järva har det också stängts ned fritidsgårdar. Det måste finnas en tydligare struktur kring det.

Därför välkomnar jag att man nu tittar över fritidsgårdarna. Det finns inte något tydligt regelverk eller några tydliga riktlinjer för hur en fritidsgård ska drivas eller vilken verksamhet som ska bedrivas. Det slår framför allt mot unga tjejer och hbtq-personer. Jag välkomnar verkligen att man tar fram en strategi som kan lyfta fritidsgårdarnas roll, till skillnad från Sverigedemokraternas syn på fritidsgårdar, vilken ständigt går ut på att svartmåla dem och utmåla anställda eller barn som kriminella. Jag har sett barn och unga som går på fritidsgård. I Södertälje arbetade jag på fritidsgård. Det är en otroligt viktig plats för många unga som annars inte har någonstans att ta vägen på grund av trångboddhet eller våld i hemmet. Vårt bifall till motionen kvarstår.

## Anförande nr 148

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande! Det är en väldigt olycklig situation att en fritidsgård måste stängas. Men det var inte någonting man gjorde över dagen eller över natten, utan det fanns naturligtvis en problematik, vilket jag tycker att Hassan Jama tog upp på ett förtjänstfullt sätt.

Ibland kan det låta lite grann som att man stängde fritidsgården, att den var stängd i ett drygt halvår och att det inte fanns några alternativ över huvud taget. Det är inte riktigt sant heller, utan vi har bett andra föreningar i området att hjälpa till med detta för att kunna bryta ett antal mönster som är väldigt komplicerade, svåra och känsliga. Alla förstår att det blir som en symbol att man stänger en fritidsgård. Det är väldigt tråkigt. Men jag tycker inte att man från vare sig det ena eller andra hållet ska utnyttja en sådan symbolfråga när vi har den typ av problematik som vi har.

Nu är ju fritidsgården öppen för barn upp till 16. De äldre barnen hänvisas till något som jag tror heter Stor dröm och ett antal andra föreningar som försöker hjälpa till i den situation som vi har. Vi har ställt frågor runt om i de föreningar som hjälper till och på fritidsgården, och man är nöjd. Ulf Walther känner till problematiken där ute. Han har ju varit ordförande i den här stadsdelen i många år och känner alla tjänstemännen där. Jag skulle verkligen uppmana Ulf att ringa sina gamla tjänstemän där ute och så att säga höra ur hästens mun på vilket sätt man jobbar, för det är inte sant att förvaltningen, moderatstyret och så vidare inte gör någonting. Jag kan

försäkra er allihop att det inte rullas några tummar vare sig i Rågsved, i Hagsätra eller på förvaltningen, och jag hoppas att ni inte tror att det är någonting som jag bara står och säger. Det jobbas väldigt hårt, vilket var fallet även på Ulf Walthers tid.

#### Anförande nr 149

U l f W a l t h e r (S): Jag tackar för sansade och vettiga inlägg i diskussionen.

Jag har försökt prata med dem själv, men de vill inte prata med en sosse längre. Med en annan majoritet kan man förstå att det blir så.

Du nämner, Jonas Nilsson, att det finns alternativ och att man har jobbat till exempel genom föreningslivet. Man har också hänvisat ungdomarna till Hagsätra och Högdalens fritidsgårdar, och det är alternativ. Men utmaningen blir att man inte, vad jag har förstått, vet att ungdomarna går dit. Man har inte undersökt och följt upp vart de har tagit vägen under den här tiden. Det är mitt önskemål till dig, och till Gustav för den delen, att ni tar till er det och kanske ser över det här. Vad har hänt med ungdomarna? Vart har 16-åringarna och 17-åringarna tagit vägen? Har de gått till Hagsätra? Har de aktiverat sig i Rågsveds IF? Har de gått till Högdalen? Eller har de bara försvunnit? Är de ute och hänger? Det är något jag önskar att ni får med er.

#### Anförande nr 150

J o n a s N i l s s o n (M): Fru ordförande! Det är mycket bra frågor av Ulf Walther. Vi har ställt frågor öppet till de föreningar som vi har bitt om hjälp, och de har svarat att de har koll på de här ungdomarna. Sedan kan jag naturligtvis inte garantera att man har koll på varenda ungdom där ute. Det vore en absurd sak att påstå. Men jag lovar att det inte rullas några tummar i din gamla stadsdelsnämnd, Ulf Walther.

#### Anförande nr 151

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Det är jätteroligt att det blir en debatt om fritidsgårdarna och inte bara om den här enskilda fritidsgården och den här enskilda stängningen. Eftersom det nu blev en debatt vill jag säga att det är klart att det är oerhört beklagligt att det blev så här i Rågsved med de turer i frågan som beskrivs. Självklart har det också skett under en väldigt konstig tid, med en pandemi som har gjort att vi behövt ställa om väldigt många verksamheter i staden. Dessutom har de här frågorna, som i staden traditionellt sett har legat under idrottsborgarrådet, nu flyttats till kulturborgarrådet. Kulturnämnden får ett strategiskt ansvar för fritidsfrågorna, och det behövs verkligen. Det är inte bara i Rågsved som det har varit problem med otrygghet, utan också i andra delar av staden.

Jag vill också säga att det ändå bedrevs verksamhet under den tid då Rågsveds fritidsgård var stängd, även om det inte var samma verksamhet. Det har funnits alternativa verksamheter hos föreningslivet. Man har också hänvisat till andra fritidsgårdar i närområdet.

Jag vill passa på att tacka alla medarbetare i staden för den flexibilitet de har visat gällande den akuta stängningen av Rågsveds fritidsgård och för det enorma arbete som alla har behövt göra i en väldigt speciell tid när nästan ingen verksamhet kunnat bedrivas som vanligt.

Jag ser som sagt fram emot den debatt vi ska ha om den stadsövergripande strategin för fritidsfrågor. Stockholm behöver verkligen en sådan, och den är nu på väg.

#### Anförande nr 152

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Det är ju inte vi som har hittat på att fritidsgården ska stängas och att det ska göras omtag. Polisens utredning har ju entydigt påpekat att det är en kriminalitet som pågår. Droghandel pågår, och det finns kriminella som har anställts på fritidsgården. Jag måste fråga ansvarigt borgarråd, innan man gör en utredning för att komma åt det här problemet: Vad anser du var anledningen till att den här fritidsgården skulle stängas, och faktiskt flera fritidsgårdar med den?

#### Anförande nr 153

Borgarrådet E r n l u n d (C): Jag förstår inte riktigt frågan, för det var ju uppenbart att det var problemen med otrygghet som gjorde att man var tvungen att stänga fritidsgården den 16 december, eller om det nu var den 19 september, år 2019. Men sedan tar jag på mig ansvaret för att ha satt igång arbetet med att se till att vi i staden arbetar mer strukturerat och strategiskt och tar ett större övergripande ansvar för fritidsfrågorna genom att flytta det här ansvarsområdet från rotel 6 till rotel 10. Jag tror att det är välbehövligt.

*§ 30 Sopsugsanläggning på Djurgården*

## Anförande nr 154

Borgarrådet *V a l e s k o g* (S): Bakgrunden till att den här motionen väcktes tror jag att några av er kommer ihåg. Fastighetsborgarrådet kungjorde mycket triumfartat att han sparade 30 miljoner kronor på Liljevalchsprojektet genom att ta bort sopsugen därifrån. Jag tror att han nästan blev utsedd till det malligaste borgarrådet. Nu är han inte här, så han kan inte försvara sig.

Det här bekymrade oss. Om det inte kom till stånd någon lösning på den här platsen skulle det innebära att vi fick en massa backande lastbilar och annat som skulle försöka samsas med en stor mängd människor i området. Vi har ju en ambition från alla partier att få ordning på trafiken på Djurgården och minska den. Att då ha lastbilar som ska hämta mängder av sopor är det ingen som vill.

Det var 30 miljoner man sparade. Men nu när vi slutligen får det här svaret tycker vi att det är glädjande att miljöborgarrådet verkar ha tagit över taktpinnen. Det är vi tacksamma för. Här har vi fått bra gensvar. Vi ska jobba ihop med övriga intressenter, vilket i och för sig var tanken från början, bland annat Gröna Lund. Vi har ju en detaljplan där avseende parkeringsplatsen, förhoppningsvis kopplat till en sopsug. Men detta innebär naturligtvis kostnader, så en hel del av de här 30 miljonerna kommer ändå att användas för att lösa sophanteringsfrågorna. Jag utgår från att det kommer att beröra fastighetskontoret också. Jag kanske snart får bekräftat om jag tolkar det här utlåtandet korrekt.

Jag är väldigt tacksam för den här omsvängningen – från triumfen över att spara 30 miljoner på en sopsug till att vi faktiskt ska ha sopsug tillsammans med de andra.

## Anförande nr 155

*M a r i a M u s t o n e n* (V): Ordförande! Jag tackar Socialdemokraterna för en bra motion. Vi i Vänsterpartiet vill yrka bifall till motionen och hänvisa till vår reservation. Sopsugsanläggningar kan vara ett bra sätt att ta hand om soporna. Vi tycker rent allmänt att det är fördelaktigt att driva dem i kommunal regi, så att Stockholm Vatten och Avfall driver dem själva, i stället för att ha olika privata lösningar, vilket i till exempel Skarpnäck har varit ett stort problem. Bifall till motionen!

## Anförande nr 156

*M a l i n E r i c s o n* (FI): Jag instämmer i att det här är en bra motion. Jag yrkar bifall till vår gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

## Anförande nr 157

Borgarrådet *L u h r* (MP): Jag blev lite tagen på sängen av att den här motionen kom upp. Men vi är ganska överens allihop. Jag kan börja med att tacka för motionen. Sopsugsanläggningar är ju på rätt plats en väldigt bra installation på grund

av att man då kan hantera en större mängd sopor från olika platser, samla ihop dem på en och samma plats och därigenom minska trafiken. Ofta kan det bli en väldigt miljösmart lösning.

Just Djurgården är en miljö där det är väldigt bra att få ned trafiken och kunna bygga ihop, så att man hämtar alla sopor på ett ställe. Men där är det också så att det kan vara ännu smartare att bygga ihop de stora anläggningar som har mycket avfall och ha samma anslutning till dem i hela sopsugsanläggningen, så att man slipper åka och tömma på flera ställen. Det här är vår intention. Vi ska kunna använda sopsugssystem på Djurgården tillsammans med de andra aktörerna, som också har större sopmängder.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.